

Fylkesmannen i Oppland

Årsrapport 2017

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Fylkesmannens beretning	4
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	4
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	5
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	5
1.4 Andre forhold	6
Sted, dato og fylkesmannens signatur	6
2 Introduksjon til embetets hovedtall	7
2.1 Embetet og samfunnsoppdraget	7
2.2 Organisasjon og ledelse	7
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	8
2.4 Andre forhold	10
3 Årets aktiviteter og resultater	11
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	11
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	11
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	11
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	11
Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	12
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	12
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	12
3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet	13
3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	14
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	15
3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	15
3.1.1.6 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats jf. Opptrappingsplan for rusfeltet 2016-2020	17
3.1.1.7 Styrket folkehelsearbeid	19
3.1.1.8 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester	19
3.1.1.9 Ingen arter og naturtyper i fylket er utryddet, og utviklingen til truede arter er i bedring	20
3.1.1.10 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	21
3.1.1.11 Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer er redusert og forurensning skader i så liten grad som mulig helse og miljø	21
3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene	22
3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket	22
3.1.1.14 Bærekraftig landbruk	23
3.1.1.15 Andre oppdrag	24
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	24
3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	24
3.1.2.2 Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket	24
3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	25
3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	25
3.1.2.5 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktnings situasjonen	26
3.1.2.6 Andre oppdrag	26
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	26
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling	26

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	29
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	31
3.1.3.4 Økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende	33
3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	34
3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene	34
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	34
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks	34
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	34
3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet	34
3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet	34
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	34
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	34
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	34
3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	34
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	34
3.2.9 Landbruksdepartementet	35
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	35
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	55
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	56
3.6 Andre forhold	56
4 Styring og kontroll i embetet	57
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging	57
4.1.1 Embetets risikostyring	57
4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak	57
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet	57
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	57
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	58
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	58
4.3 Andre forhold	58
5 Vurdering av framtidutsikter	60
5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	60
5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	60
5.3 Andre forhold	60
6 Årsregnskap	61

1 Fylkesmannens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Som fylkesmann i Oppland stiller jeg meg spørsmålet «Hvordan tjener vi Opplandssamfunnet best?». Spørsmålet stiller jeg også til flinke ledere og medarbeidere, og svaret jeg får inneholder ofte ord som «dialog» og «kvalitet». Derfor har jeg i denne innledningen valgt å trekke fram noen områder der hvor kvalitetsutvikling har vært målet og/eller dialog har vært metodikken.

Kommunedialogen: For å styrke kvalitetsarbeidet i kommunene, ønsker stadig vi å utvikle og bedre dialogen mellom Fylkesmannen og kommunene ytterligere. Det er grunnleggende at Fylkesmannen kjenner kommunene godt, men det er også viktig at Fylkesmannen og kommunene har en felles forståelse av utfordringer og målsettinger. Dette er et langsiktig og målrettet arbeid.

Vi lager årlige kommunebilder i form av nettartikler for alle våre 26 kommuner. Som utgangspunkt for 2017-bildene ble det gjort en risiko- og sårbarhetsvurdering (ROS) av kommunene på alle våre fagområder. Med utgangspunkt i denne ble det valgt ut temaer vi mener Fylkesmannen og kommunene bør ha dialog om. ROS og dialogpunktene i kommunebildene var utgangspunkt for de årlige regionmøtene som denne gangen ble gjennomført med samtlige utvidede formannskap i januar 2018 – med totalt 230 deltagere. Disse møtene ble planlagt i fellesskap med kommunene og resulterte i «skreddersøm» for den enkelte kommune. Evalueringene viser at dette ga bedre effekt for kommunepolitikere.

Innovasjon i kommunene: Fylkesmannen har i flere år støttet kommunene med skjønnsmidler til prosjekter, og arbeidet for at kommunene skal være med på «innovasjonsskolen» hos HINN. Denne satsingen er en del av et langsiktig arbeid for å øke innovasjonstankegangen i kommunene. Vi mener det er viktig at kommunene har en viss minimumskompetanse og metodeforståelse, noe innovasjonsskolen har bidratt til.

Planarbeidet: Videreføring av samordningsforsøket med vekt på tidlig dialog og befaringer i arealplansaker, har redusert konfliktnivået. Alle saker ble løst lokalt, uten bruk av mekling eller oversending til departementet. Antall innsigelser er imidlertid ikke gått ned, dette skyldes mange arealdeler og E6-planer med høy kompleksitet, og økte krav til sikring mot ras, skred, flom og overvann samt støy i fortettingssaker. Det ble derfor gjennomført flere plansamlinger for kommunene og planfirmaer om disse temaene i 2017.

I 2017 bidro Fylkesmannen aktivt i overordna planarbeid med seks regionale planer: verdiskaping, kompetanse, samferdsel, vassdrag, samfunnsikkerhet og villrein- og tre byutviklingsarbeid: Lillehammer 2044, Vinstra 2046 samt areal- og transportstrategi for Mjølsbyen. Formålet er å styrke Innlandet for framtida og skape attraktive byer/bo- og arbeidsregioner som motor for vekst og utvikling.

Arbeidet med Regionplan for Lågen skal nevnes spesielt. Arbeidet ble startet i 2013 etter flommen i Gudbrandsdalen gjennom et bredt samarbeid der Fylkeskommunen, NVE og Fylkesmannen var sentrale, og samarbeidet mellom deltakerne har vært svært grundig og preget av respekt for hverandres ståsteder. En hydrologisk modell har bidratt til å kartlegge hvor det er mest effektivt å gjøre tiltak i Lågen for å redusere faren for – og konsekvensen av – en ny flom samtidig som miljøet ivaretas. Planen er den første i sitt slag i Norge som så grundig analyserer mulige tiltak i et vassdrag og har også fått EU midler.

Jordvern under press framover: Fylkesmannen har også i 2017 hatt fokus på jordvern. Jordvernet i Oppland er under konstant press, men fra 2015 til 2016 har det vært en positiv utvikling i tallene for omdisponering av dyrka jord. Det pågår revisjoner av flere store kommuneplaner som viser at det antagelig vil komme stort press på utbyggingsområder framover. Dette vil derfor fortsatt være et viktig område for Fylkesmannen.

0-24-samarbeidet: Jeg er selvsagt opptatt av at riktig hjelp til riktig tid er det viktigste redskapet for at barn skal ha det bra. Dessverre lykkes ikke samfunnet alltid med sine tiltak, og jeg vil nevne to slik forhold her.

Barnevernet har hatt stor offentlig oppmerksomhet i 2017. I Oppland gjennomførte Fylkesmannen tilsyn med barnevernet i Land-kommunene der vi benyttet en mer helhetlig og grundig tilnærming enn vanlig. Vi vurderte samtlige saker for barn i kommunene som hadde kontakt med barnevernet, fra melding til barnevernet til slutten på oppfølging, samtidig som vi gjorde en bred vurdering av kommunenes styringssystemer. Det grundige tilsynet medførte at vi fant mange og store avvik fra barnevernlovgivningen. (Saker til 253 barn ble gjennomgått – det var brudd på barnevernloven eller FN's barnekonvensjon i 89 % av sakene.) Nå er det arbeid med kvalitetsforbedring som teller.

I august 2017 ble vi førsteinstans for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø. Vi tok arbeidet med å gjøre vår nye rolle kjent på alvor, og ved årets slutt var 29 saker innmeldt til oss. Strategien var å gi informasjon til barn, foreldre og allmennheten om det nye regelverket. Samtidig arbeidet vi med regelverkforståelse og kompetanseheving for skoleeiere og skoleledere, og bevisstgjøring av hvordan det kan avdekkes at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Mengden saker som er meldt til Fylkesmannen i Oppland tyder på at vi har lyktes med å nå ut med informasjon. Behandling av disse sakene og veiledninger til skoler og kommuner skal bidra til at færre elever opplever å ikke ha det trygt og godt på skolen.

«Ulvedialogen»: Oppland hadde sommeren 2017 en ekstraordinær rovtiltsituasjon med ulv på Hadeland og Toten i Oppland, og i Hurdal i Akershus. Dette skapte store utfordringer for beitenæringa; blant annet måtte flere holde sauen hjemme hele sommeren. Fylkesmannen hadde daglig dialog med Fylkesmannen i Oslo og Akershus, SNO og Mattilsynet, i tillegg til løpende dialog med aktuelle kommuner og beitelag. Både statsministeren og landbruks- og matministeren besøkte Hadeland. I ettertid er det bevilget midler til kompenserende tiltak på omlag 15 millioner og innført løs, på drevet halsende hund som et varig alternativt tiltak. Det er også sendt på høring forslag til nasjonale satser for tidlig nedsanking av sau og bruk av hjemmebeite. Evalueringen har gitt gode tilbakemeldinger på Fylkesmannens innsats, samt innspill til forbedringer for kommende beitesesonger.

Beredskap - Å spille hverandre gode: Kriseshåndteringsevnen i kommunene og hos andre beredskapsaktører er betydelig bedret de siste årene i Oppland. Vår strategi har vært å fokusere på samordning når vi over, det vil si øve bredt og realistisk, og med et realistisk antall aktører. Vi har i 2017 utviklet samarbeidet med politiet og RVTS-Øst. Politiet har vært med på samtlige øvelser i 2017 både i kommunens kriseledelse og i øvingsstab. RVTS-Øst har bidratt på fullskalaøvelser for å øve kommunenes kriseteam. I tillegg har Oppland sivilforsvarsdistrikt vært med i øvingsstaben og har bidratt vesentlig til dreiebokarbeidet. Den brede og realistiske involveringen har hevet kriseshåndteringsevnen ikke bare gjennom økt kompetanse, men også gjennom økt kjennskap til samarbeidspartnere.

Klimadugnad på tvers: Klima krever et bredt samarbeid – mellom avdelinger og mellom fylker. Blant annet har innlandet store skogressurser, og derfor har vi spesielt satt søkelyset på Regjeringens bioøkonomistategi. Derfor er arbeidet med felles skog- og trestrategi med Hedmark fulgt opp, og som del av dette Kompetanseprogrammet for økt bruk av tre i bygg. Flere større bygg i tre reises nå i innlandet – med «Mjøstårnet» i Brumunddal som det mest kjente. I Oppland planlegges og bygges blant annet en stor skole i massivtre på Lillehammer, helsebygg på Otta og flerbrukshaller i tre.

Vi prioriterte i 2017 arbeidet med å få kommunene til å benytte støtteordningen i «Klimasats». Totalt ni prosjekter sitter til sammen igjen med 8,4 mill. kr av en total ramme på 150 millioner. Dette gikk bl.a. til gjennomføring av smarte transportløsninger, bygg og klimasamarbeid og forprosjekt biogassanlegg i Midt-Gudbrandsdalen. Vår innsats har kanalisert ressurser til beste for klimaet.

Frivillig skogvern: Stortinget har vedtatt et langsiktig mål om vern av 10 % av skogarealet i landet, og i 2017 ble det nasjonalt vernet mer skog enn noen gang tidligere. Fylkesmannen har i flere år hatt et tett og godt samarbeid med skognæringen i Oppland for å finne områder med unike naturverdier der skogeier frivillig lar staten verne skogen. Andelen vernet skog i Oppland er omlag 5,6 %, som ligger noe over landsgjennomsnittet. I 2017 ble det opprettet sju nye og utvidet tre tidligere naturreservater som en del av ordningen med frivillig vern av skog. Totalt utgjør dette ca. 10.000 dekar nytt verneareal.

Ny embetsstruktur: Konsekvensen av vedtaket om å slå sammen embetene i Hedmark og Oppland har krevd mye av organisasjonen i 2017, som det også vil gjøre i 2018. Det har – i begge embeter - vært viktig å sikre bred medvirkning fra alle ansatte. Høsten 2017 ble det gjennomført to innspillsrunder hvor ansatte svarte på

hvilke forventninger de har til prosessen og til ny organisasjon. Det ble også gjort oppgavekartlegging ved begge embeter. Den lokale omstillingsgruppa har behandlet dette, diskutert og håndtert innspillene som har kommet og arbeidet med ulike organisasjonsmodeller gjennom to todagerssamlinger nå på nyåret.

Engasjementet har vært stort og de ansattes forventninger til faglighet, ledelse og samhandling er brukt som inngang til nytt organisasjonskart. Prosessen med å finne fram til dette, og hvilken enhet som skal plasseres på Hamar, pågår.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Det årlige tildelingsbrevet og VØI setter mål og resultatkrav for Fylkesmannen og er det viktigste grunnlaget for fagavdelingene og stabens virksomhetsplaner, men Fylkesmannen er også gitt fullmakt og frihet til å bestemme egne mål. Vi gjennomfører ROS-analyser som grunnlag for strategiske valg om hvor vi bør satse og hvordan vi bør satse.

Oppland er mangfoldig, med store og små kommuner, noen vekstkommuner og mange kommuner med utfordring med demografi og befolkningsreduksjon. I kommunereformarbeidet gjennomførte alle kommunene i Oppland gode vurderinger av kapasitet og kompetanse. Vi ser at både innenfor tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling er utfordringene mange steder store. Fylkesmannen skal gjennom vårt oppdrag bidra til å sikre gode tjenester for våre innbyggere. For å oppnå dette må vi derfor – i tillegg til vårt overordnede oppdrag som iverksetter av nasjonal politikk i fylket, samordningsmyndighet, rettssikkerhetsmyndighet og informasjonsknutepunkt – drive «skreddersøm». Kommunene har forskjellige behov som vi velger å møte på forskjellige måter.

Fokusområder gjelder alle avdelinger og er overordnet styrende for aktivitetene vår. I 2017 var disse:

Utsatte barn og unge. Barn og unge som overordnet fokus treffer bredt, langt ut over skole, barnehage og helse og handler også om planarbeid, tilgjengelighet, kultur, inkludering, ressursforvaltning, dagens og morgensdagens oppvekstvilkår. En arbeidsgruppe med representanter fra fire avdelinger har arbeidet med dette, både eksternt med konferanser og i planarbeid - og internt med kompetanseheving på tvers. Jeg henviser også til pkt. 1.1. – «0-24-samarbeid».

Integrering og inkludering. Integrering og inkludering er en tverretattlig utfordring for kommunene; skole/barnehage, fritid/tilgjengelighet, inkludering og kulturopplevelse, helse/sosiale rettigheter og bostedsutvikling. Mange av kommunene i Oppland opplever fraflytting samtidig har sørfylket stor vekst og tilflytting. Nye innbyggere er en ressurs og vi må bidra til at kommunene ser mulighetene i integrering og inkludering av nye innbyggere. En intern arbeidsgruppe arbeider også med dette.

Dessuten har Fylkesmannen etablert et Integreringsforum, der IMDi, NAV Oppland, Oppland fylkeskommune, UDI, Husbanken, Bufetat og flere av Fylkesmannens enheter deltar. Integreringsforum sto i 2017 blant annet for en godt besøkt fagsamling.

Fylkesmannen støtter også prosjektet «Flyktninger som ressurs», der kommunene Vågå, Nordre Land og Sel arbeider for å finne nye arbeidsmåter for å få til god integrering.

Grønt skifte. Bioøkonomien skal bidra til næringsutvikling og et grønt skifte. Jord, skog og fisk er basisen i bioøkonomien. De biologiske ressursene må brukes smartere og det må utvikles nye produkter som er mindre ressurskrevende og mer klima- og miljøvennlige. Dette er tema for svært mange av nettverkene der Fylkesmannen leder eller er med, slik som Samarbeidsforum Innlandet, Landbruksforum, Styringsgruppe Bioøkonomistrategi for Innlandet og Styringsgruppe Skog, og trestrategien. Også internt er dette fokus for Planteam, Klimagruppe og Bioøkonomigruppe. Jeg henviser også til pkt. 1.1. – «Klimadugnad på tvers».

Kommunedialog. Gjennom formidling og implementering av statlig politikk skal Fylkesmannen bidra til at innbyggerne i Oppland får gode tjenester. Det er derfor viktig at Fylkesmannen kjenner kommunene godt, men det er også viktig at Fylkesmannen og kommunene har en felles forståelse av utfordringer og målsettinger. Det er to viktige elementer i den overordnede dialogen: «Kommunebilder» som er utviklet gjennom 13 år og som inneholder en vurdering av kommunenes arbeidsmåter og fagområder etter at 83 kvalitetsindikatorer er sjekket ut. Dette har igjen ført til at hver kommune også presenteres for om lag 20-30 dialogpunkter. «Kommunebildene» blir etterfulgt av en møteserie der utvidede formannskap møter Fylkesmannen i møter med «skreddersydd» innhold for den enkelte kommune. Jeg henviser også til pkt. 1.1. – «Kommunedialogen».

Omstilling og effektive arbeidsmetoder. Omstilling og effektivitet utfordrer vår evne til å utnytte kompetanse og ressurser der de trengs mest til enhver tid i organisasjonen. Her inngår brukerundersøkelser som grunnlag for læring og utvikling og økt bruk av elektroniske løsninger som noen av tiltakene. Ledelsen er viktige pådriverne i dette arbeidet.

Relasjons- og tillitsbasert kultur. Fylkesmannen i Oppland skal være en attraktiv og trivelig arbeidsplass med mulighet for utvikling i et samspill mellom ansatte og ledere. Dette innebærer blant annet tydelig regularitet i medarbeidersamtaler og lønnsamtaler, lav terskel for å gi og motta kollegastøtte, ledere tydelig tilstede i fagarbeid, faglige og sosiale arrangementer som er tilgjengelige og attraktive for alle og nytilsattopplæring. Dette krever løpende oppfølging i ledermøte, i samarbeidsutvalg og på avdelingsnivå, inkludert som tema til drøfting på avdelingsmøter.

Punktene over angir våre planlagte satsinger, men samfunnsoppdraget – og også oppdrag som øker i omfang gjennom året, gjør at andre temaer må prioriteres opp både med ressurser og oppmerksomhet. Flere av disse er nevnt i pkt. 1.1., slik som «planarbeidet», «0-24-samarbeidet» og «ulvedialogen» - og jeg henviser også til disse.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

Oppnådde resultater er stor grad omtalt i pkt. 1.1. Vi mener å ha gode resultater på flere områder der dialog og veiledning er valgt som strategi. Disse strategiene «setter seg» hos medarbeiderne i økende grad og blir en del av arbeidsmetodikken. Også hos kommuner og organisasjoner er det en forventning om at Fylkesmannen i økende grad bidrar til problemløsning og utvikling gjennom dialog. (Se pkt. 1.1. f.eks. «planarbeidet», «0-24-samarbeidet» og «ulvedialogen»)

Det er en forutsetning for dette arbeidet at Fylkesmannens oppdrag og roller er kjent, noe systematisk kommunikasjonsarbeid bidrar til. Dette kan igjen føre til økt arbeidsmengde, noe vi blant annet ser når det gjelder vårt oppdrag som førsteinstans for å sikre trygt skolemiljø (mobbing). Fylkesmannen fikk innmeldt 29 slike saker fra skolestart og ut året 2017, noe som selvsagt har bidratt til ressursknapphet for andre oppdrag i denne avdelingen.

Forhold i vår løpende saksbehandling gir også ressursknapphet på noen områder. «Ulvesommeren» og resultatet av tilsyn med Land barneverntjeneste er eksempler på slike.

Arbeidet med sammenslåing av embetet med Fylkesmannen i Hedmark, har krevd mye tid av mange. Dette har også gitt betydelig ressurspress på enkelte områder.

Embetet gjennomfører og bruker risikovurderinger (ROS) i forbindelse med virksomhetsplanleggingen og også fortløpende gjennom året. Risikostyring er en integrert del av mål- og resultatstyringen i avdelingene og embetet.

Områder med høy risiko i 2017 der saksbehandlingstida ble lang, var:

- klagesaksbehandling innen byggesak
- vergemål (oppnevning av verger)
- klagesaker helse (rettighetsklager) samt barnevern

Det er iverksatt tiltak (ansettelser eller flytting av ressurser) for å løse disse oppdragene raskere.

1.4 Andre forhold

Se pkt 1.1 til 1.3

Sted, dato og fylkesmannens signatur

Lillehammer, 28.februar 2018

Sigurd Tremoen (sign.)

2 Introduksjon til embetets hovedtall

2.1 Embetet og samfunnsoppdraget

Fylkesmannen i Opplands visjon er: «Til beste for folk og natur i Oppland»

Fylkesmannen er statens representant i fylket, og er administrativt underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Embetet utførte i 2017 faglige oppdrag for 11 departementer og 9 direktorater, i tillegg til oppgaver for Kongehuset.

Fylkesmannens samfunnsoppdrag er beskrevet i fylkesmannsinstruksen § 1, første og andre ledd: «Fylkesmannen er Kongens og Regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer kan bli fulgt opp. Fylkesmannen skal med dette som utgangspunkt virke til gagn og beste for fylket og ta de initiativ som finnes påkrevd.»

Embetet har definert 5 viktige roller som beskriver samfunnsoppdraget:

Som **sektormyndighet** representerer vi mange fagdepartement og direktorat, og skal bidra til at nasjonale mål nås – tilpasset fylkets særtrekk. Brukerne våre skal gjennom dialog og ved annen formidling erfare at vi har god fagkompetanse, forvaltnings-kompetanse og rolleforståelse – og at vi tar hensyn til aktuell lokalkunnskap.

Som **samordningsmyndighet** skal vi bidra til et best mulig samarbeid mellom kommunene, fylkeskommunen og den regionale statsforvaltningen. Opplandssamfunnet vil ha nytte av at offentlige aktører samordner seg. Dette forutsetter helhetssyn, avklarte roller, kunnskap om de andre aktørene og reell vilje til samordning. Fylkesmannen ønsker å fremme en slik kultur blant aktørene, og dessuten etablere og drifte møteplasser der informasjonsutveksling og samordning finner sted.

Som **rettssikkerhetsmyndighet** er vi klageinstans for vedtak som treffes i kommunene og tilsynsmyndighet på viktige velferdsområder som forvaltes av kommunene. Slik skal vi se til at folk får innfridd sine rettigheter. Brukerne våre skal oppleve at de kan lære av tilsyn og klagebehandling og dermed heve sin egen kompetanse. Innbyggerne skal få raske svar med god kvalitet.

Vi skal holde sentrale myndigheter orientert om effekten nasjonal politikk har for Oppland og opplendingene. Klare tilbakemeldinger om utviklingen av opplandssamfunnet skal bygge på kunnskap og analyser. Kunnskapen får vi gjennom dialog på strategiske arenaer og systematiske undersøkelser.

Vi har rett og plikt til å ta **initiativ** som er nødvendig for at Oppland skal utvikles på beste måte, vi skal drive utviklingsarbeid på våre fagområder og bidra til næringsutvikling for landbruksnæringen. Opplands egenart og utfordringer legges til grunn når Fylkesmannen tar initiativ og arbeider med utvikling. Dette forutsetter at våre medarbeidere har et helhetlig samfunnsyn, samfunnskunnskap, lokalkunnskap og gjennomføringskraft.

Fylkesmannen skal ha en organisasjonskultur bygget på gode relasjoner og tillit, og initiativ og utviklingsarbeid skal verdsettes.

Fylkesmannen i Oppland har på flere områder et utstrakt regionalt samarbeid med de omkringliggende statsetater, fylkeskommune og kommuner. Andre etaters regioninndeling gjør også at det samarbeides og jobbes samordnet mot Hedmark fylke på ulike fagområder.

I 2017 er det jobbet godt og aktivt i regionalt forum sammen med Fylkesmennene i Hedmark og Oppland og Fylkeskommunene i Hedmark og Oppland. Samarbeidsforumet, kalt "Innlandssamarbeidet" jobber for å styrke innlandets posisjon gjennom samarbeid, deling og utvikling av kunnskap, å se muligheter og være pådriver for utvikling, innovasjon og vekst. Samarbeidet er viktig for å bygge felles kultur og forståelse, og Fylkesmannen prioriterer arbeidet utfra et strategisk mål om å forsterke samordning i innlandsregionen. Forumet består av øverste ledelse hos Fylkesmennene og i fylkeskommunene, og blir prioritert fra alle.

Embetet gjennomfører årlig flere møtepunkter for ordførere- og rådmenn i kommuner i fylket.

Fylkesmannen i Oppland deltar også i et nettverkssamarbeid med embetene i Møre og Romsdal, Hedmark, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag (5-fylkesmannssamarbeid), der fylkesmennene og de assisterende fylkesmennene møtes en gang årlig.

Fylkesmannen i Oppland har ellers et løpende og utstrakt samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark både på ledelses- og fagnivå. I 2017 har ledergruppene møtes ved flere anledninger, og innenfor de enkelte fagfeltene har avdelingene utstrakt samarbeid på tvers mellom embetene. Dette har i 2017 naturlig hatt fokus på planlegging av og oppstart av fusjonsprosessen.

2.2 Organisasjon og ledelse

Organisasjonskart Fylkesmannen i Oppland

Fylkesmannen i Oppland ligger i Lillehammer, sentralt plassert like nord for sentrum i kontorbygget Rosenlund som stod nyoppført i 2015. Ved utgangen av 2017 har embetet 145 antall ansatte fordelt på 126 årsverk. Embetet er organisert med en embetsledelse, bestående av fylkesmannen og assisterende fylkesmann, en samordnings- og beredskapsstab og fem avdelinger. Disse er helse- og sosialavdelingen, oppvekst- og utdanningsavdelingen, landbruksavdelingen, miljøvernavdelingen og administrasjonsavdeling.

Statssekretær Christl Kvam, utnevnt til fylkesmann i 2014, har for tiden permisjon fra embetet. Ass. fylkesmann Sigurd Tremoen ble konstituert som fylkesmann den 14. mars 2016 for perioden Kvam er statssekretær, men dog ikke lenger enn 31. des. 2018. Fagdirektør Eli Blakstad tiltrådte i vikariat som ass. fylkesmann i april 2016. Knut Storberget er utnevnt til ny fylkesmann i det nye sammenslåtte embetet for Fylkesmannen i Hedmark og Oppland fra 1. jan. 2019.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Nøkkeltallene i årsrapporten er beskrevet nærmere i tabelldata. Nøkkeltallene krever fortsatt en del manuell bearbeiding, dette gjelder i hovedsak nøkkeltall innenfor HR. Fylkesmannen i Oppland har etter beste evne prøvd å beskrive hva som er lagt til grunn i nøkkeltallene.

Administrativ kostnadsdekning

Betegnelse på rapporteringskrav	Tall i 1000 kr.
Administrativ kostnadsdekning	4 179

Budsjetavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjetavvik (kr)	1 965.0
Budsjetavvik (%)	1.9 %

Driftsutgifter og lønn

Driftsutgifter	
Lønn 052501	83 363.0
Lønnsandel av driftsutgifter	81.4 %

Husleie

Husleie (tall i 1000 kr)	
Husleie (% av driftsutgifter)	14 %

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	55 366	38 931	16 435

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2017
052501	103 146
052521	6 889
Post 01 (unntatt 052501)	15 024
Post 20-29 (unntatt 052521)	44 208
Post 30-39	15 110
Post 40-49	0
Post 60-69	91 576
Post 70-79	33 935
Post 80-89	1 475

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2017
Totalt antall årsverk pr. 31.12.	125.6
Totalt antall årsverk for kvinner pr. 31.12.	68.1
Totalt antall årsverk for menn pr. 31.12.	57.5
Totalt antall årsverk for faste stillinger pr. 31.12.	113.4
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger pr. 31.12.	12.2
Sum andel administrasjon	12.7 %
Økonomi	3.1
Lønn	0.9
IKT	2.1
Personal	2.2
Arkiv	6.1
Resepsjon/sentralbord	1.6
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Grenseoppgang mellom fag og administrative oppgaver er krevende. Når det kommer til lederne har vi lagt til grunn at det i hovedsak spørres etter ressurser som blir brukt for å legge til rette for at ansatte og ledere kan løse sine faglige oppgaver. Hos FMOP er administrative funksjoner lagt til administrasjonsavdelingen. I nøkkeltallene finner man derfor bare igjen ansatte i adma samt ledere. Adm. sjef sin ressurs er fordelt litt utover i de ulike fanene, herunder mest under personal/HR og økonomi og marginalt på de øvrige. Nestleder er lagt i sin helhet på personal, da det er vanskelig å skille ut hva som brukes på andre områder. Innkjøp inngår i økonomi.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2017
Turnover i prosent	1.4 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	140.0
Totalt antall ansatte som sluttet (eksludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	2.0
Totalt antall ansatte som sluttet	11.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	0.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	11.0

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	1 513.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	4.4 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	328.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	2.3 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 185.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	5.9 %
Antall legemeldte sykedager for menn	200.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	1.4 %
Avtalte arbeidsdager for menn	14 141.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	852.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	4.2 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	20 238.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	128.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0.9 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	333.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.6 %

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	85.0	58.6 %	60.0	41.4 %	553 793.0	587 658.0	94.2 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	4.0	50.0 %	4.0	50.0 %	864 708.0	983 318.5	87.9 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	6.0	50.0 %	6.0	50.0 %	745 751.7	690 428.0	108.0 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	38.0	52.1 %	35.0	47.9 %	561 469.0	592 609.0	94.7 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	19.0	67.9 %	9.0	32.1 %	498 199.8	539 149.6	92.4 %
Kategori 5: Kontorstillinger	15.0	75.0 %	5.0	25.0 %	444 487.4	414 280.0	107.3 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	2.0	100.0 %	0.0	0.0 %	401 050.0	0.0	Infinity %
Kategori 7: Læringer	1.0	50.0 %	1.0	50.0 %	160 516.7	160 700.0	99.9 %

I kategori 2 har vi inkludert informasjonssjef og fagdirektører. Prosjektleder er inkludert i kategori 4. I de tilfeller ansatte har permisjon fra en annen stilling i embetet, er de tatt med i stillingen de fungerer i per 31.12.17.

HR

Betegnelse på rapporteringskrav	2017
Sum antall ansatte	145.0
Antall kvinner	85.0
Antall menn	60.0
Sum antall deltidsansatte	13.0
Antall deltid kvinner	10.0
Antall deltid menn	3.0
Sum antall deltidsansatte grunnet omsorg jf.AML §10-2, fjerde ledd og HTA § 20	3.0
Antall deltid kvinner, omsorg	3.0
Antall deltid menn, omsorg	0.0
Sum antall midlertidige ansatte	21.0
Antall kvinner, midlertidig	14.0
Antall menn, midlertidig	7.0
Sum antall ansatte med personalansvar	14.0
Antall kvinner, personalansvar	7.0
Antall menn, personalansvar	7.0
Sum antall ansatte	145.0
Antall ansatte under 20 år	1.0
Antall ansatte 20 - 29 år	10.0
Antall ansatte 30 - 39 år	23.0
Antall ansatte 40 - 49 år	36.0
Antall ansatte 50 - 59 år	41.0
Antall ansatte over 60 år	34.0

På kvinner og menn med personalansvar har vi inkludert både avdelingsdirektører, underdirektører og fylkesmann og ass. fylkesmann.

2.4 Andre forhold

Vi har også i 2017 hatt en fortløpende medieanalyse for å se hvilke saksområder som blir omtalt, og hvordan sakene og embetet fremstilles i media. Dette både for raskt å kunne respondere, og for å kunne gjøre strategiske tiltak for alle deler av fylket gjennom media.

Fylkesmannen i Oppland er i løpet av 2017 omtalt i 3.527 små og store oppslag i media. Dette er en økning på 17 % i forhold til tilsvarende tall fra Retriever i 2016. Det er en overvekt av saker i media i Lillehammer/Gudbrandsdalen i forhold til resten av fylket.

To saker fikk store og mange oppslag i både riks- og lokalmedia:

Land barneverntjeneste: I et tilsyn vurderte Fylkesmannen sakene til 253 barn og fant brudd på barnevernloven og FNs barnekonvensjon i 89 % av sakene.

«Ulvesommer» på Toten og Hadeland: En ulv var i beiteområdene på Totenåsen og i Gran, fra slutten av mai til 7. august 2017. Dette førte til store menneskelige og økonomiske belastninger. 152 beitebrukere fra Toten og Hadeland har fått utbetalt kompensasjon på 13,8 millioner kroner etter ulvens ødeleggelser.

I tillegg har lokalmedia omtalt to saker spesielt:

Sammenslåing av fylkesmannsembetene i Hedmark og Oppland.

«Mobbesaker» kan meldes direkte til Fylkesmannen.

Fylkesmannen i Oppland publiserte nær 300 saker på nyhetsplass på nettsida i 2017. Det er cirka 1.200 som har nyhetsvarsling til denne nettsida, bl.a. alle ordførere og rådmenn i fylket og om lag 30 journalister.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Innen helse- og velferdsområdet bidrar fylkesmannen til å iverksette nasjonal politikk gjennom informasjon, kurs og kontaktmøter på mange ulike arenaer. Vi er opptatt av å bidra til at pasienter og brukere opplever at det samlede tjenestetilbudet er helhetlig og koordinert. Et eksempel på embedets aktivitet på 0-24 området i 2017 er regionale samlinger om taushetsplikt. Gjennom disse samlingene ønsker vi å bidra til at taushetsplikt ikke skal være til hinder for, men fremme et godt samarbeid mellom helsetjeneste, skole, barnevern og andre viktige instanser rundt utsatte barn og unge.

På oppvekst- og utdanningsområdet har Fylkesmannen faste møtearenaer med ulike målgrupper innenfor skole og barnehage. Her formidles og drøftes aktuell statlig politikk, ulike nasjonale satsinger og endringer i lov og regelverk. I 2017 har vi hatt stor utdrettet aktivitet med spesielt fokus på nytt regelverk skolemiljø, ny rammeplan for barnehagen og ny desentralisert ordning for kompetanseutvikling.

Innen kommunal styring har 15 millioner av skjønrammen gått til fornyingsprosjekter. Vi har fokusert på å få så mange kommuner som mulig gjennom "Innovasjonsskolen" som er et samarbeid med HINN (Tidligere HiL). Piloten innen kommunereform ble avsluttet, men flere av delprosjektene videreføres innen den kommunale rammen. Vestre Toten ble som den eneste kommunen i ROBEM meldt ut i 2017. Vi har gjennomført tilsyn og øvelser som bestilt i TB/VØL. Vi har hatt spesiell fokus på å utvikle øvingskonseptet. Vi øver bredt og realistisk med fokus på samordning siden samordning er utfordrende. Vi har etablert et spesielt godt samarbeid med Politiet, Sivilforsvaret og RVTS-Øst. Politiet har deltatt på alle Fylkesmannens øvelser både med liaison i kommuneledelsen og representant i spillstaben, og operasjonssentralen har også vært med. Sivilforsvaret har bidratt med leder av spillstaben samt scenarie- og dreiebokutvikling. RVTS-Øst har bidratt på fullskalaøvelsene med opplæring og oppfølging av de kommunale kriseteamene og utvikling av EPS. Vi opplever god effekt av øvelsene, og får gode tilbakemeldinger fra kommunene. Vi mener at øvelsene hever krisehåndteringsnivået i fylket.

Fylkesmannen har inntatt en offensiv holdning i det regionale klimaarbeidet og diskusjoner om bærekraftige by- og regionutvikling. Av den grunn er Fylkesmannen invitert inn i regionale samarbeidsprosjekter som bl.a. ATP Mjøsyen. Vi har gjennom egne møter med kommunene bidratt til at alle har utarbeidet og senere revidert sine klimahandlingsplaner. Dette har videre ført til at kommunene gjennom Klimaspis har mottatt til sammen 8,4 mill. kr. til ni prosjekter, bl.a. til gjennomføring av smarte transportløsninger, bygg og klimasamarbeid og forprosjekt biogassanlegg i Midt-Gudbrandsdalen.

I 2017 deltok Fylkesmannen både i styringsgrupper og prosjektgrupper for seks regionale planarbeid og tre byutviklingsprosjekter. Vi har også gitt innspill fra alle våre fagavdelinger til kommunenes samfunnsplanlegging. Videreføring av samordningsforsøket med vekt på tidlig dialog og befaringer har redusert konfliktnivået i arealplansaker, og alle saker ble i 2017 løst lokalt, uten mekling og oversending til departementet. Vi gjennomførte flere plansamlinger for å få ned antall innsigelser knyttet til samfunnsikkerhet og støy.

I 2017 har Stortinget vedtatt et langsiktig mål om vern av 10 % av skogarealet i landet. Fylkesmannen har i flere år hatt et tett og godt samarbeid med skognæringen i Oppland for å finne områder med unike naturverdier. Andelen vernet skog i Oppland er om lag 5,6 %, og som ligger noe over landsgjennomsnittet. I 2017 ble det opprettet sju nye og utvidet tre tidligere naturreservater som en del av ordningen med frivillig vern av skog. Totalt utgjør dette ca. 10 000 dekar nytt verneareal.

På landbruksområdet er kommunene førstelinja i forvaltningen, og har dermed fokus i Fylkesmannens arbeid med formidling av nasjonale forventninger og politikk. Det legges vekt på tett dialog, veiledning, kurs og fagsamlinger, samt den daglige oppgaveløsningen og kontakten med kommunene. Fylkesmannen har fokus på mulighetsrommet for landbruksproduksjon for alle kommunene. Dette gjelder produksjoner innen både jord, skog og landbruksbaserte næringer.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

På helse og sosialfeltet arbeider Fylkesmannen i et tett samarbeid med regional stat, slik som fylkesleddet i Nav, Bufetat, Sykehuset Innlandet og statlige kompetansesentra. Ved å skape felles dialogarenaer for regional stat med kommunene, som ofte er felles arenaer for både Hedmark og Oppland, bidrar vi til å samordne statlig politikk slik at dette kommer brukere av tjenestene til gode med helhetlige løsninger uavhengig av hvor i regionen de bor.

Sentralt i fellesoppdraget om utsatte barn og unge (0-24) er at Fylkesmannen skal samordne embedet internt. For å ivareta dette på en best mulig måte har Fylkesmannen i Oppland etablert en tverrfaglig barn- og unge gruppe, som består av representanter fra Helse- og sosialavdelingen og Oppvekst- og utdanningsavdelingen.

Utsatte barn og unge var ett av fem fokusområdene for Fylkesmannen i 2017, og vil også være det i 2018. Samordningsoppgaven til Fylkesmannen knyttet til utsatte barn og unge er nærmere beskrevet under punkt 3.3 (rapporteringskrav 7.3.10.1.1).

På miljøområdet har Fylkesmannen tett kontakt med andre statsetater og fylkeskommunen i vår oppfølging av kommunene og i enkeltsaksbehandling.

Tilsyn samordnes internt gjennom egen kalender, og det har vært gjennomført ett møte i tilsynsforum som også omfatter øvrige tilsynsetater. Vi har et godt samarbeid med KS, og det har vært gjennomført flere samordningsmøter i løpet av året samtidig som at KS deltar på flere av Fylkesmannens arenaer.

Risiko- og sårbarhetsanalyse for Oppland fylke (FylkesROS) er utarbeidet i samarbeid med Oppland fylkeskommune og behandles som en regional plan. FylkesROS for Oppland 2019-2023 med handlingsprogram ble vedtatt av Fylkestinget i desember 2017. Det er gjennomført en intern beredskapsøvelse, og en øvelse i Fylkesberedskapsrådet (samtidig). Fylkesmannen har hatt stor fokus på øvelser, både interne, eksterne og overfor kommunene. Vi mener å se effekten av det, og mener å observere at fylkets krisehåndteringssevne er økt.

Satsing på regionalt planforum og nettstedet www.planoppland.no er en del av samordningsforsøket i Oppland, og bidrar til at regionale myndigheter opptrer samordnet overfor kommunene. Det avtales felles befaringer i større/konfliktfylte saker og det skjer utstrakt samarbeid/samordning i løpende saksbehandling. Fylkesmannen deltar også aktivt i regionale planarbeider, som bidrar til en samordnet tolking av nasjonal politikk i fylket. Deltakelse sammen med andre regionale myndigheter i ulike byutviklingsprosjekter virker også samordnende.

På landbruksområdet er det godt samarbeid med Innovasjon Norge, gjennom bl.a. det Regionale partnerskapet. Samarbeidet og samordningen med Statens kartverk ivaretas innenfor en rekke fora (Norge digitalt, Geovekst, Temadata innlandet, lederforum GIS m.v.) og fungerer godt. Det er også etablert et løpende samarbeid med Mattilsynet når det gjelder det nasjonale målet om matsikkerhet, herunder trygg mat og god dyrevelferd. Dette vil også utvikles videre med dialogmøter på regionnivå.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

Rettssikkerhetsarbeidet er en stor del av Fylkesmannens portefølje, spesielt gjelder dette klagesaksbehandling og tilsyn. Måloppnåelsen synes god.

Rettssikkerhetsarbeid utgjør hovedtyngden av Fylkesmannens arbeid innen helse, omsorg, sosiale tjenester i Nav og barnevern. Klagesaksbehandling og tilsynssaker skal sørge for at enkeltpersoners rettigheter ivaretas. Innen helse- og omsorgsområdet har vi i 2017 en bedring i saksbehandlingstiden på rettighetssaker, men har over tid hatt en utfordring med lang saksbehandlingstid på tilsynssaker. Planlagt tilsyn gjøres for å sikre etterlevelse av myndighetskrav på tjenestoområder med høy risiko for svikt og er spesielt viktig der brukere av tjenestene sjelden klager, slik som for tilrettelagte tjenester for personer med psykisk utviklingshemning og bruk av tvang i sykehjem. I planlagt tilsyn prioriterer vi disse områdene, med styrket involvering av brukere av tjenestene. Vi opplever at dette er godt mottatt av brukerne og at det

gjør tilsynet mer treffsikkert og relevant.

På oppvekst- og utdanningsområdet er veiledning, tilsyn og klagesaksbehandling de viktigste oppgavene for å ivareta rettsikkerheten og sikre en god regelverkssetterlevelse (se også rapportering under punkt 3.1.3). Vi vektlegger skreddersydd veiledning ut fra behov. Når det gjelder tiltak på tvers av embetene, er det opprettet to grupper for saksbehandlere i Region Midt (Trøndelag, Oppland, Hedmark og Møre og Romsdal). Formålet er å oppnå felles regelverksforståelse for å sikre likebehandling i blant annet klagesaker. I 2017 har det vært spesielt fokus på spesialundervisning og kapittel 9a i opplæringsloven.

Klagesaksbehandling er en viktig del av rettsikkerheten. I hovedsak er embetet innenfor fristene i forvaltningsloven, men enkelte områder har for lang saksbehandlingstid. Dette gjelder spesielt klagesaker etter plan- og bygningsloven. Det er tatt ytterligere grep for å redusere saksbehandlingstiden i 2017.

På landbruksområdet har det vært fokus på kurs- og veiledning for å styrke kompetansen i kommunal landbruksforvaltning. Risikobasert kontrollplan er utarbeidet og fulgt opp.

Vergemålsarbeidet har vært utfordrende, og har vært preget av stor saksmengde. Vi nådde ikke målet om saksbehandlingstid på oppnevnelser.

Rettsikkerhetsoppgaver på kommunalområdet er gjennomført i rimelig tid med god kvalitet.

Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

I forbindelse med et stort tilsyn med barnverntjenesten i Land har Fylkesmannen hatt tett dialog med sentrale myndigheter om innleie av private aktører i kommunalt barnevern. Dialogen har bidratt til at sentrale myndigheter har tydeliggjort hvordan lovverket på området skal forstås og etterleves i praksis. Dette har gitt viktige avklaringer for alle kommuner i Norge.

På oppvekst- og utdanningsområdet har vi også i 2017 utarbeidet en helhetlig ROS-analyse for samtlige kommuner med utgangspunkt i utvalgte indikatorer. Vi ser at vi gjennom denne har fått systematisert kunnskapen vår om kommunene på en måte som gjør vi får en bedre oversikt over tilstanden i de enkelte kommunene, og hvor det er behov for en mer direkte dialog.

Vi opplever at vi har en god dialog med Utdanningsdirektoratet, både gjennom samlinger og annen kommunikasjon. Vi er opptatt av å vise i praksis at vi er bindeleddet mellom kommunene og sentrale myndigheter – begge veier, og er tydelige i vår kommunikasjon med kommunene på dette.

På landbruksområdet er det god dialog med både Landbruks- og matdepartementet og Landbruksdirektoratet. Det blir gitt tilbakemeldinger om hvordan nasjonal politikk virker i fylket gjennom å besvare henvendelser fra direktoratet og gjennom rapporteringer i tråd med oppdragene. Det er også gitt innspill om lovtolkninger på områder der det har vært tvil og nødvendig med avklaringer, samt eventuelle endringer i regelverk.

Vi har svart på henvendelser om kommuneinndelinger og kommunereform. Fylkesmannen har vært tydelig på at utfordringene som ligger til grunn for kommunereformen ikke er blitt mindre, og vil være utfordrende i mange år framover. På regionmøtene i 2017 informerte fylkesmannen kommunene om at behovet for kommunereform fortsatt er tilstede.

Fylkesmannen har et godt samarbeid med Oppland fylkeskommune, HINN, NTNU m.fl. Det er høy kompetanse om cyber- og informasjonssikkerhet i fylket. Fylkesmannen deltok sammen med flere aktører i innlandet på en informasjonsdag i Oslo hvor initiativ innen cyber- og informasjonssikkerhet ble fremlagt.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Følges opp gjennom aktiv satsing på www.planoppland.no, regionalt planforum, regionale planarbeid, kommunebilder, innspill til kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, kompetansetiltak rettet mot politikere, administrasjon i kommunene og plankonsulentfirmaer samt gjennom å sjekke ut/besvare alle oppstartvarsler og sørge for nødvendig tidlig dialog ut fra dette.

Planprosesser – formidling av nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

FM har hatt dialog med og formidlet nasjonale og regionale hensyn til alle kommuner i fylket.

Gjennomført, jf. 3.1.1.1

Andel relevante kommunale (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Andel relevante kommunale og regionale planer med tidlig medvirkning: 100 %.

Gjennomført med svært få unntak.

Mekling i planer med (fra kapittel 3.1.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Mekling i planer med uløste innsigelser: 100 %.

Ikke gjennomført mekling fordi alle innsigelser ble løst eller arbeides videre med i 2018.

Mekling i planprosesser med uløste innsigelser

Resultatmål	Differanse	Resultat
100 %	0 %	100 %

Ingen meklinger i 2017 fordi innsigelsene ble løst eller arbeides videre med i 2018

Landbrukets arealressurser er (fra kapittel 3.1.1.1.4 i TB)**Rapportere på**

Landbrukets arealressurser er ivarettatt i alle planprosesser.

Landbrukets arealressurser ivaretas gjennom så tydelige signaler som mulig tidlig i planprosessene og tydelige planuttalelser, om nødvendig med innsigelser, ved høring.

Reindriftens arealressurser ivaretas i samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag som er gitt det reindriftsfaglige ansvaret også for Oppland. Reindriftens arealressurser er vanskeligere å ivareta dersom det er ønske om utbygging på arealer med reindrift. Dette er blant annet på grunn av den spesielle situasjonen med leie av beiteareal.

Reduksjon i omdisponering (fra kapittel 3.1.1.1.6 i TB)**Rapportere på**

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord sammenlignet med 2015.

Oppland har hatt en egen jordvernstrategi fra 2007 med bakgrunn i målet fra 2004 om å halvere omdisponering av dyrka jord innen 2010. For Opplands del anslått tilsvarende en halvering at det innen 2010 i gjennomsnitt ikke skal omdisponeres mer enn 285 daa dyrka jord/år. Etter det nye jordvernmålet om ikke omdisponering av mer enn 4000 daa dyrka jord /år innen 2020 vil det innebære at Oppland i gjennomsnitt ikke skal omdisponere mer enn 200 daa dyrka jord/år innen 2020.

I perioden 2007 – 2015 ble det i gjennomsnitt omdisponert 370 daa/år, varierende fra 120 daa/år til 723 daa/år. I 2016 ble det omdisponert 216 daa som er ganske nært målet om < 200 daa/år. I 2016 ble knapt 90% av omdisponering gjort til boligformål (47%) og samferdselsformål (40%). I år med svært store omdisponeringstall har det vært reguleringsplaner for store samferdselsutbygginger som har dratt opp tallene.

Også i årene som kommer vil det komme reguleringsplaner for store deler av E6 gjennom Oppland som vil medføre betydelig omdisponering av dyrka jord. Dette resulterer i at det blir mindre dyrka jord å omdisponere til andre formål.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

Resultat. Så mye mindre ble omdisponert i 2016	Antall daa dyrka jord som ble omdisponert i 2015	Antall daa dyrka jord som ble omdisponert i 2016
449.0	665.0	216.0

De statlige planretningslinjene er lagt til grunn (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

De statlige planretningslinjene er lagt til grunn i alle relevante regionale og kommunale planer.

Statlige planretningslinjer er lagt til grunn i alle uttalelser fra Fylkesmannen, til regulerings- og kommuneplaner

Alle planer etter plan- (fra kapittel 3.1.1.1.4 i TB)**Rapportere på**

Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til samfunnsikkerhet, herunder klimaendringer.

Alle kommuneplaner og de største reguleringsplanene er vurdert med tanke på klimaendringer. Vi har et godt samarbeid med NVE

3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet

Vår veiledning dreier i stor grad i retning kompenserende tiltak for enkeltkommuner, framfor kompetansehevende tiltak rettet mot mange. På noen områder, særlig knyttet til regelverksforståelse, hvor vi gjennom klagesaksbehandling, tilsyn eller av andre grunner avdekker et behov hos enkeltkommuner, tilbys skreddersydd veiledning på utvalgte områder. Det er også kommuner som på eget initiativ etterspør slik veiledning. Vi har erfart at veiledningen gir større effekt når vi evner å være tett på. Veiledningen blir gjerne gitt i forbindelse med tilsyn, enten i forkant av tilsynet (eksempelvis veiledning i bruk av Reflex) eller etter sluttmøtet.

Når det gjelder større endringer på lov- og regelverksområdet, har informasjon og veiledning naturlig nok vært rettet mot alle kommuner. I 2017 har implementering av ny rammeplan for barnehagen og nytt regelverk om skolemiljø, samt kommunens plikter og ansvar i arbeidet med flyktninger vært prioritert.

Vi har gjennom året flere møtepunkter med ulike målgrupper i fylkeskommunen og kommunene, det være seg skole- og barnehagefaglig ansvarlig i kommunene, rektorer, enkeltskoler, PP-ledere, lærere, barnehagestyrere eller andre. Noen av møtepunktene er faste over år. Det er stor oppslutning om de møtearenaene vi har etablert, og tilbakemeldingene er jevnt over gode. Vi gjennomfører dessuten faste møter med utdanningsorganisasjonene, og det foregår gode drøftinger i partnerskapene GNIST og GLØD om aktuelle saker. Vi har også møter med fylkesopplæringsjefen to ganger i året.

Desentralisert ordning for kompetanseutvikling for skole er et nytt oppdrag i vår portefølje. Våre kommuner deltar i allerede etablert regionale nettverk. Fylkesmannen har koordinert, lagt til rette for og fulgt opp regionalt samarbeid gjennom egne samlinger med skoleeiere, UH-sektor og organisasjonene. Arbeid med ny ordning for kompetanseutvikling er godt i gang i alle regionene.

Fylkesmannen har de tre siste årene utarbeidet kommunebilder for alle kommuner i fylket, som blant annet sier noe om utfordringer som den enkelte kommune har på

skole- og barnehageområdet. Budskapet i kommunebildene har gradvis blitt spisset, slik at kommunene enkelt skal kunne se hvor vi mener hovedutfordringene ligger. Kommunebildene er presentert og drøftet med kommunene i regionvise møter, der både administrativt og politisk nivå i kommunene er representert. I de kommunene der det har vært ønskelig har vi tilbudt en bredere orientering i kommunestyret, eksempelvis i forbindelse med behandling av tilstandsrapporten.

Vi arbeider hele tiden for en mer aktiv bruk av hjemmesida vår som informasjonskanal ut til kommunene.

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

Barnehage

Rapporten «Spørsmål til Barnehage-Norge 2017» viser at Oppland scorer relativt høyt på veiledning/støtte knyttet til kompetanseutvikling (Oppland 4,11). en marginal nedgang fra 2016 da resultatet var 4,2. Resultatkravet for 2017 var 3,7, som var landsgjennomsnittet i 2016. Resultatmålet er dermed oppfylt.

Skole

Kommuner i Oppland er spurt om i hvilken grad de opplever at Oppvekst- og utdanningsavdelingen hos Fylkesmannen er en viktig medspiller for kommunen for å sikre utvikling, læring og god kvalitet i grunnskolingen. Her ligger Oppland på 4,3 i 2017, det samme som i 2016. Resultatkravet for 2017 var 3,8, som var landsgjennomsnittet i 2016.

Kommunenes samlede vurdering av virkemidlene hos Oppvekst- og utdanningsavdelingen hos Fylkesmannen er noe lavere i 2017 ((3,4), lavere enn landsgjennomsnittet) enn i 2016 (3,8).

Vår opplevelse er at kommunene generelt er tilfredse med den støtten og veiledningen som gis. Vi mener samlet sett at resultatmålet er nådd.

Barnehageeiers og barnehagemyndighets tilfredshet med støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak

Differanse resultatmål	Resultatmål	Grunnlagstall
0.4	3.7	4.1

Skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak

Resultatmål	Differanse resultatmål	Grunnlagstall
3.8 %	0.5 %	4.3 %

Fylkesmannen i Oppland fikk score 4,3 i 2017. Landsgjennomsnittet i 2016 (resultatmål) var 3,8.

3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap

- Gjennomført et ROS-seminar der tema var ny veileder i samfunnsikkerhet i kommunenes arealplanlegging.
- Gjennomført to plansamlinger der tema var innsigelser i plansaker på samfunnsikkerhetsområdet
- Deltar i beredskapsrådene i kommunene på forespørsel og etter konkret vurdering
- Har Skype-møter med kommunene på aktuelle tema. Alle kommuner i Oppland kan nås via Skype.
- Videreutviklet øvingskonseptet til å omfatte flere deltakere, bli mer realistisk i metodebruk, herunder bruk av nødnett og politilogg, og fokusere mer på samordning. Det er formøter med kommunene i forkant av hver øvelse.
- Gjennomført to kontaktmøter med beredskapsansvarlige
- Tilsyn gjennomført iht plan

Gjennomføre tilsyn i ¼ av kommunene. (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Gjennomføre tilsyn i ¼ av kommunene.

Det er gjennomført fysiske tilsyn med 1/4 av kommunene i Oppland (seks kommuner)

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt med ¼ av kommunene

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Totalt antall kommuner i embete	Antall gjennomført tilsyn
25.00 %	- 1.92	23.08 %	26.00	6.00

Gjennomføre øvelser for kriseorganisasjonen i ¼ (fra kapittel 3.1.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Gjennomføre øvelser for kriseorganisasjonen i ¼ av kommunene.

Det har vært gjennomført to store fullskalaøvelser i samarbeid med øvingsutvalget i Oppland og Helsedirektoratet (øvelsen på Lillehammer) hvor til sammen seks kommunale kriseledelser har deltatt. I tillegg har vi gjennomført en spilløvelse der to kommunale kriseledelser er øvd. Dette vil si at vi har øvd til sammen 8 kriseledelser i 2017.

I forkant av øvelsene ble det arrangert en temadag med over 100 deltagere.

Deltagere på øvelsene:

- Etnedal, Sør-Aurdal, Nord-Aurdal, Øystre Slidre, Vestre Slidre og Vang, Lillehammer, Gausdal, Øyer, Ringebu, Sør-Fron, Nord-Fron, Nordre Land og Søndre Land
- Kommunal legevakt
- Sykehuset Innlandet
- Kriseteamene fra alle 12 kommunene
- Innlandet politidistrikt
- Sivilforsvaret
- Røde Kors
- Brann
- RVTS Øst
- Birken AS
- Lillehammer Olympiapark
- Større arrangører i regionen

Vi har også deltatt på øvelser i kommunenes egen regi og vært med på øvelser i regi av Statens Vegvesen

Gjennomføre øvelser for kriseorganisasjonen i ¼ av kommunene.

Fylkesmannen skal fylle ut antall øvelser gjennomført med kriseorganisasjonen i kommunene. Avvik fra resultatmålet skal kort begrunnes i kommentarfeltet.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall kommuner i embetet	Antall kommuner det er gjennomført øvelser med
25.00 %	5.77	30.77 %	26.00	8.00

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Fylkesmannen har gjennomført samlinger i juridisk metode, del 2, for alle veiledere i NAV-kontorene. Hovedvekt på hvordan de skal skrive gode vedtak med bruk av juridisk metode. Alle kontorer har deltatt. Det har vært samlinger med ca. 15 deltagere hver gang. Det ble avholdt to ledersamlinger med samme tema.

Fylkesmannen avholdt dagssamling for alle ansatte ved NAV kontoret som har befattning med lov om sosiale tjenester i NAV og aktivitetsplikten. NAV fylket og kontaktsenteret var også invitert.

I samarbeid med FM Hedmark er det avholdt samlinger på området økonomisk rådgivning.

Det har blitt økt fokus på kvalifiseringsprogrammet i de 4 kontorene som har hatt besøk av kompetanseveileder KVP.

I samarbeid med NAV fylket er det arrangert samlinger "Ny i NAV" med egen dagssamling med tema sosiale tjenester.

Alle tiltakene i 2017 har bidratt til økt kunnskap om de sosiale tjenestene i NAV.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV-kontor i fylket skal ha mottatt tilbud om opplæring.

Alle veiledere i NAV-kontorene som skriver vedtak etter lov om sosiale tjenester i NAV deltok på dagssamling i juridisk metode, del 2, med fokus på å skrive gode vedtak med bruk av juridisk metode. Det ble i tilknytning til dette avholdt to ledersamlinger. På forhånd leverte hvert kontor svar på to oppgaver hvor de skulle skrive vedtak med bruk av juridisk metode.

I april ble det avholdt en dagssamling med tema aktivitetsplikten i lov om sosiale tjenester i NAV. Alle kontor deltok samt representanter fra kontaktsenteret og NAV Fylket.

I 2017 arrangerte vi i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark videregående kurs og fagsamling på området økonomisk rådgivning. Dette tilbudet gikk til alle NAV-kontor. Vi deltok også på faglig forum for gjeldsrådgiverne i Gudbrandsdalen.

I 2017 ble det gjennomført 2 dagskurs for nyansatte i NAV med grunnopplæring i sosialtjenesteloven. I tillegg har kompetanseveileder KVP vært i ute i 4 NAV-kontor med veiledning på KVP.

Det har i 2017 vært 4 regionsamlinger på taushetsplikt for alle som jobber i kommunene. Dette inkluderte også NAV.

Høgskolene, NAV og Fylkesmannen i Oppland har i år også hatt fagdager i veiledernetverket og workshop med tema veiledning. Alle NAV-kontor har blitt invitert.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	23	23

3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Det er en liten økning av stillinger i kommunene. Det er generelt lite fokus på utdanninger/stillinger innen habilitering og rehabilitering. For å styrke dette fagfeltet har vi økt tilskudd til aktuelle utdanninger. Mange ledere har tatt videreutdanning innen helseledelse. 24 av 26 kommuner benytter velferdsteknologi for å styrke kvalitet og kapasitet. Pasientsikkerhetsprogrammet har vært gjennomført i de fleste kommuner. Mange kommuner har hatt kontakt med Husbanken for å planlegge bygge/rehabiliterer boliger/sykehjem som er tilpasset for til å møte morgendagens utfordringer.

Minst 70 % av kommunene (fra kapittel 3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Minst 70 % av kommunene har lagt planer for å møte fremtidens utfordringer på helse- og omsorgsfeltet, bl.a. kompetanse- og rekrutteringsplaner [1].

[1] Helsedirektoratet vil i dialog med fylkesmannen utarbeide felles kartleggingsmetode.

Det er 19 kommuner som har rapportert at de har lagt planer for å møte fremtidens utfordringer

Andel av kommunene som har lagt planer for å møte fremtidens utfordringer

Resultatmål	Differanse	Resultat
70	3	73

19 av 26 kommuner har lagt planer for å møte fremtidens utfordringer

Flere kommuner enn i (fra kapittel 3.1.3.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Flere kommuner enn i 2015 gir dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens [1].

[1] Antall personer med demens som får dagaktivitetstilbud og antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud fremkommer av Helsedirektoratets oversikt over tildelt tilskudd. Oversikten oversendes fylkesmennene 3 ganger i året. I tillegg fremkommer antall kommuner som har dagaktivitetstilbud til personer med demens i Kostraskjema 4 pkt. 4. Totalt antall personer med demens som får dagaktivitetstilbud fremkommer av nasjonale kartlegginger av kommunenes tilrettede tjenestetilbud for personer med demens. Siste kartlegging var i 2014, og neste er i 2018.

I undersøkelse som FM gjorde i 2016 svarte 24 av 26 kommuner hadde dagaktivitetstilbud til personer med demens. Flere kommuner har startet opp dagaktivitetstilbud til yngre personer med demens. Grønn omsorg benyttes også som dagtilbud i noen kommuner.

Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens

Resultat	Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud i 2015	Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud i 2016
1	23	24

Flere personer med dem (fra kapittel 3.1.3.1.1.3 i TB)**Rapportere på**

Flere personer med demens får dagaktivitetstilbud sammenliknet med 2015 [1].

[1] Se referanse under fotnote 3.

En kommune har oppgitt antall på alle som har dagaktivitetstilbud uavhengig av diagnoser.

Antall hjemmeboende personer med demens som får dagaktivitetstilbud

Resultat	Antall personer som får dagaktivitetstilbud i 2015	Antall personer som får dagaktivitetstilbud i 2016
86	515	601

Personell i helse- og (fra kapittel 3.1.3.1.1.4 i TB)**Rapportere på**

Personell i helse- og omsorgstjenesten har fått økt formalkompetanse sammenliknet med 2015 [1].

[1] Tall hentes fra KOSTRA.

Fylkesmannen har lagt til grunn antall stillinger med grunnutdanning innen helsefag i tabell. Oppland ligger litt over landsgjennomsnittet når det gjelder relevant utdanning fra høyskole/universitet, sykepleiere med videreutdanning og legeårsværk i helse- og omsorgstjenestene.

Personell i helse- og omsorgstjenesten har fått økt formalkompetanse

Resultat	Antall personell i 2015	Antall personell i 2016
69	10 287	10 356

Ergoterapeuter og sosionomer har hatt en positiv økning i brukerrettete omsorgstjenester

Flere kommuner har ansatt psykolog sammenliknet med 2015 . (fra kapittel 3.1.3.1.1.5 i TB)

Rapportere på

Flere kommuner har ansatt psykolog sammenlignet med 2015 [1].

[1] Tall hentes fra IS 24/8 for 2015 og brukes til oppfølging av kommunene i 2017. IS 24/8 for 2016 brukes for å måle måloppnåelsen ved utgangen av året.

10 Kommuner i Oppland har ansatt kommunepsykolog.

Antall kommuner som har ansatt psykolog

Resultat	Antall kommuner i 2015	Antall kommuner i 2016
1	9	10

Økt andel av pasienter (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Økt andel av pasienter med behov for habilitering- og rehabilitering mottar tjenester i kommunene sammenliknet med 2015 [1].

[1] Tall hentes fra IPLOS/SSB. Andelen beregnes ved å dele antall personer som får hab/rehab i kommunen på totalt antall personer med registrert behov for hab/rehab i kommunen.

Det er en generell økning i søknader om tilskudd innen habilitering og rehabilitering i kommunene, med særlig vekt på utdanninger innen rus og psykisk helse. Kommunene er i gang med å styrke fagfeltet innen habilitering og rehabilitering.

Økt andel av pasienter med behov for habilitering- og rehabilitering mottar tjenester i kommunene

Resultat	Andel pasienter i 2015	Andel pasienter i 2016
0 %	0 %	0 %

Det er ikke tilgjengelig statistikk på dette området for Oppland

Flere kvalifiserte årsverk (fra kapittel 3.1.3.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Flere kvalifiserte årsverk enn i 2015 arbeider innen habilitering og rehabilitering i kommunene [1].

[1] Tall hentes fra KOSTRA.

Fylkesmannen har oversikt over 24 kommuner som har økt kompetanse innen habilitering og rehabilitering. Fylkesmannen har ikke resultat fra antall kvalifiserte årsverk for 2015 eller 2016

Flere kvalifiserte årsverk arbeider innen habilitering og rehabilitering i kommunene

Resultat	Antall kvalifiserte årsverk i 2015	Antall kvalifiserte årsverk i 2016
0	0	0

Det er ikke tilgjengelig tall for dette området i Oppland

Minst ett innsatsområde (fra kapittel 3.1.3.1.2.3 i TB)**Rapportere på**

Minst ett innsatsområde er iverksatt i minst en relevant avdeling i 75 % av kommuner [1].

[1] Helsedirektoratet vil i dialog med fylkesmannen utarbeide felles kartleggingsmetode. Resultatet av kartleggingen forventes brukt av fylkesmannen i oppfølging av kommunene gjennom året.

Oppland er det fylke som har flest tilbud på hab/rehab i institusjon. Det er fortsatt mange kommuner som ikke har laget en plan for utvikling for kapasitet og kompetanse på dette området.

Innsatsområde iverksatt

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
75 %	- 2 %	73 %

3.1.1.6 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats jf. Opptrappingsplan for rusfeltet 2016-2020

Fylkesmannen fortsetter og videreutvikler sitt samarbeid med kommunene. Dette i tett samarbeid med Kompetansesenter rus - region øst, Nasjonal kompetansetjeneste N-ROP, NAPHA og RVTS. På områder hvor boligsosialt arbeid er tema samarbeider vi med Husbanken. Mye av dette arbeidet organiseres gjennom ulike former for region- samarbeid og konferanser. Fylkesmannen har samarbeid med brukerstyrte sentre, vi samarbeider også med DPS om å arrangere krisekonferanse hver høst og

dialogkonferanse for kommunene og brukerorganisasjonene. Fylkesmannen i Oppland har tett kontakt med kommuner som er i etableringsfasen for samhandlingsteam (ACT/FACT team)

Minst 70 % av kommunene (fra kapittel 3.1.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Minst 70 % av kommunene sikrer brukermedvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykisk helsefeltet [1].

---

[1] Tall hentes fra IS 24/8.

76% av kommunene rapporterer brukermedvirkning i tjenesteutviklingen

Brukermedvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykisk helse

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
70 %	6 %	76 %

90 % av kommunene har kartlagt (fra kapittel 3.1.3.2.1.2 i TB)

Rapportere på

90 % av kommunene har kartlagt rusmiddelsituasjonen i kommunen ved brukerplan eller annen kartlegging [1].

---

[1] Tall hentes fra IS 24/8.

96% av kommunene i oppland har kartlagt ved hjelp av Brukerplan

Kartlagt rusmiddelsituasjonen

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
90 %	6 %	96 %

70 % av kommunene har (fra kapittel 3.1.3.2.1.3 i TB)

Rapportere på

70 % av kommunene har sektorovergripende system for identifisering av personer med behov for tidlig intervensjon ved rusrelatert problematikk [1].

---

[1] Tall hentes fra IS 24/8

52% av kommunene rapporterer at de har et system for tidligintervensjon i forhold til å oppdage rusproblem

Sektorovergripende system for identifisering av personer

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
70 %	- 18 %	52 %

Flere kommuner har etablert (fra kapittel 3.1.3.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Flere kommuner har etablert aktivt oppsøkende behandlings- og oppfølgingsteam for mennesker med rus- og psykisk helseproblematikk enn i 2016 [1].

---

[1] Tall hentes fra rapportering på tilskuddsordning "Langvarige sammensatte" (765.60) og "Kommunalt rusarbeid" (765.62) sett i sammenheng med IS 24/8.

16 kommuner i Oppland har etablert oppsøkende behandlingsteam.

Etablert aktivt oppsøkende behandlings- og oppfølgingsteam

Resultat	Antall kommuner i 2015	Antall kommuner i 2016
6	10	16

3.1.1.7 Styrket folkehelsearbeid

Det er stadig flere kommuner i Oppland som har etablert et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid. Det er også registrert ved gjennomgang av kommunale planer etter plan- og bygningsloven, at kommuner har vektlagt utjevning av sosiale helseforskjeller. Dette er temaer vi har med i Fylkesmannen sine høringsuttalelser til kommunale planer, som kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplaner etter plan- og bygningsloven. Vi har sammen med FMHE, Oppland fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune arrangert fagkonferanse hvor miljørettet helsevern var tema, og Veileder for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern (IS-2288) var en del av programmet. Fylkesmannen har i 2017 vært delaktig i samarbeidsorganet i Oppland til Program for folkehelsearbeid i kommunene. Gjennom høringsuttalelser til kommunale planer påpekes det fra Fylkesmannen, at for å møte den demografiske utviklingen, er det viktig at kommunene legger til rette for eldres deltakelse, mestring og muligheter gjennom sin planlegging, j.f. regjeringens strategi for et aldersvennlig samfunn, Flere år flere muligheter. Ved dialog med kommunene har vi nasjonal politikk på folkehelseområdet på agendaen, og vi er jevnt en pådriver for kunnskapsbasert folkehelsearbeid på lokalt og regionalt nivå.

Minst 75 % . (fra kapittel 3.1.3.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Minst 75 % [1].

[1] Helsedirektoratet vil ha dialog med fylkesmannen om kartleggingsmetode. Resultater av kartleggingen forventes brukt av fylkesmannen i oppfølging av kommunene gjennom året.

Resultater fra utført kartlegging i Oppland og andre kilder, antyder at 85% av kommunene har etablert et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid.

Systematisk og langsiktig folkehelsearbeid

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
75 %	10 %	85 %

Minst 80 % . (fra kapittel 3.1.3.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Minst 80 % [1].

[1] Som fotnote over.

Resultater fra utført kartlegging i Oppland og gjennomgang av kommunale planer, kan antyde at 80% av kommunene har vektlagt utjevning av sosiale helseforskjeller i planer etter plan- og bygningsloven.

Vektlagt utjevning av sosiale helseforskjeller

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
80 %	0 %	80 %

3.1.1.8 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester

Tetting av grøfter i myr sikter til å gi en klima/CO2-gevinst og økosystemgevinst dvs. to av tre delmål som skisseres i den nevnte planen for 2016-2020. Restaurering av elve-/bekkeløp sikter til å gi en klimatilpassningsgevinst og økosystemgevinst, også her to av tre delmål fra planen.

Gjennomført**Tetting av grøfter i myr:**

Vindflomyrene naturreservat
Øytjernet naturreservat
Stormyra naturreservat
Flåmyra naturreservat

Forberedelser til tetting av grøfter i myr (hogst langs grøfter):

Øytjernet naturreservat
Saltstutlia naturreservat

Restaurering av elve-/bekkeløp:

Svennesvollene naturreservat (åpning av flomløp fra Vismunda)

Planlagt (og omsøkt midler til) i 2018**Tetting av grøfter i myr:**

Øytjernet naturreservat
Saltstutlia naturreservat
Evjemyra naturreservat
Langvassbrenna naturreservat

Forprosjektering av restaurering elve-/bekkeløp:

Etna
Vigga

Planlagt i 2019 eller senere (må befares nærmere) Tetting av grøfter i myr:

Spålen-Katnosa naturreservat
Øktnyrene naturreservat
Skjellingshovde naturreservat
Kjølaåne naturreservat
Espedalen landskapsvernområde
Hymna naturreservat

Restaurering av elve-/bekkeløp – videre prosjektering.prosess og gjennomføring:

Etna
Vigga

Overvåking av miljøtilstanden i vassdrag er igangsatt i alle deler av fylket. Det er startet overvåking i de fleste aktuelle vannforekomster og av de fleste aktuelle kvalitetselementer. Regulerte vassdrag i fylket har vært fulgt aktivt og jevnlig opp med undersøkelser og så langt vilkårene hjemler også med tiltak siden 1989. Mesteparten av aktiviteten skjer frivillig uten bruk av pålegg, men der det er nødvendig er det gitt pålegg. Det gjelder primært tiltak og større utredninger. Flaskehalsen i arbeidet med å bedre miljøtilstanden i regulerte vassdrag har ligget og ligger i framdriften i fastsettelse av endelig manøvreringsreglement, revisjon, omgjøring av vilkår og innkalling av gamle utbygginger til konsesjonsbehandling.

Ut over dette har arbeidet med nasjonalt verdifulle kulturlandskap gått som planlagt i 2017, og forvaltningsmål for utvalgte kulturlandskap i jordbruket er fulgt opp av landbruksavdelingen. Forslag til prioritering av arealer for naturtypekartlegging etter NiN ble levert til Miljødirektoratet innen fristen. Naturtyper, arter og økosystemer følges også opp gjennom tildeling av tilskudd til trua arter, trua naturtyper og kulturlandskapstiltak.

Vurdering: God måloppnåelse i 2017

Påbegynt overvåkingsprogram i alle vannregioner. (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Påbegynt overvåkingsprogram i alle vannregioner.

Overvåking er videreført i alle de tre vannområdene i fylket som Fylkesmannen i Oppland følger opp tett. Dette gjelder vannområdene Mjøsa, Randsfjorden og Valdres innenfor rammen av de tilgjengelige økonomiske midler. Overvåkingen er planlagt og gjennomført i samarbeid med vannområdene og kommuner. I regulerte vassdrag er overvåkingen knyttet til effekter av regulering bekostet av regulanter. I vannområde Mjøsa er dessuten kommunene og en del industribedrifter tilsluttet vassdragsforbundet og deltar på den måten i finansieringen. Randsfjordkommunene bidrar tilsvarende gjennom Randsfjordforbundet. Ut over det er påvirkere som det ikke foreligger hjemmel for å gi pålegg om å bekoste overvåkingen (vassdragsinngrep, landbruksforurensing) dominerende. Finansieringen av overvåking i slike lokaliteter er i stor grad løst ved at Fylkesmannen har stått for finansiering av analyse og rapportering samt har gjennomført noe innsamling, mens vannområdene og/eller kommuner har bidratt med innsamling.

Økt bruk av påleggsmyndigheten (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Økt bruk av påleggsmyndigheten hjemlet i vannkraftkonsesjoner sammenliknet med 2016.

Fylkesmannen har gjennom svært mange år hatt en aktiv oppfølging av konsesjonsvilkår i regulerte vassdrag. Overvåkingsaktiviteten har vært høy gjennom mange år. Det meste løses uten bruk av pålegg hovedsakelig gjennom eget samarbeidsprosjekt med regulantene. Utsetningspålegg revideres løpende etter behov. En del større fysiske tiltak løses som enkeltpålegg. Som en følge av denne arbeidsmåten er ikke antall pålegg økt og antall pålegg er heller ikke en relevant måleindikator på aktiviteten.

Vurdert fag- og hjemmelsgrunnlag (fra kapittel 3.1.4.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Vurdert fag- og hjemmelsgrunnlag for tiltak i alle vedtatte vannforvaltningsplaner. Iversatt tiltak i henhold til forvaltningsplan på eget ansvarsområde eller har en begrunnelse dersom tiltak ikke iverksettes.

Ikke utført pga at Vann-Nett har vært nede.. Bli gjort en gjennomgang av tiltak i Vann-nett tidlig i 2018 nå som ny versjon av Vann-nett er tilgjengelig

3.1.1.9 Ingen arter og naturtyper i fylket er utryddet, og utviklingen til truede arter er i bedring

Aktuelle handlingsplaner og faggrunnlag for arter og naturtyper er fulgt opp. Tildeling av tilskudd til tiltak for trua arter og naturtyper er gjennomført med fokus på tilstandsforbedrende tiltak, og bedring av kunnskapsgrunnlaget for i neste omgang å kunne iverksette tiltak. Dette gjelder både trua arter, prioriterte arter, trua naturtyper og utvalgte naturtyper. For de skjøtels- og kulturbetinga naturtypene, med tilhørende arter, er manglende hevd og gjengroing en stor trussel. Skjøtelsarbeid har bedret statusen til flere av de mest verdifulle slåttmarkslokalitetene i fylket, men det er fortsatt behov for oppfølging av andre naturtyper i kulturlandskapet (høstingsskog, naturbeitemarker, hagemarker m.fl.) både med tanke på kartlegging for å bedre kunnskapsgrunnlaget, samt iverksetting av skjøtelsstiltak. Oppland har svært mange verdifulle kalksjøer, men mange av disse er betydelig påvirket av jordbruksavrenning. Utover dette er det også satt fokus på lokale naturverdier og bevaring av disse i arealplanleggingen gjennom kursvirksomhet rettet mot kommunene i 2017.

Vurdering: God måloppnåelse i 2017, men behov for kontinuerlig oppfølging av en del arter og naturtyper i årene framover for å sikre en god utvikling.

Alle tiltak for truede arter (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alltiltak for truede arter og naturtyper skal være i tråd med forvaltningsmål, faggrunnlag og handlingsplaner.

Tilskuddsordningen til trua arter og naturtyper har i stor grad bidratt til å få gjennomført tiltak i tråd med handlingsplaner, forvaltningsmål og faggrunnlag. Hovedfokus har vært på tilstandsforbedrende tiltak (skjøtsel, økt rekruttering m.m.), men også kunnskapsinnhenting i forbindelse med tiltak.

Vi har god kunnskap om forekomstene av prioriterte arter i Oppland. I 2017 har bl.a. bedring av tilstanden til dragehode gjennom skjøtsel av lokaliteter stått i fokus. Ved hjelp av midler fra tilskuddsordningen til trua arter er det gjennomført skjøtsel på nærmere 50 dragehodelokaliteter i 2017. Det er i tillegg gjennomført skjøtselstiltak på den ene lokaliteten med svartkurle som finnes i Oppland, og det er gjennomført befaringer på kjente elvesandjegerlokaliteter med tanke på iverksetting av tiltak.

I tillegg til arbeidet med de prioriterte artene er det gjennomført en rekke tiltak knyttet til trua arter i 2017. Kartlegging/overvåking av hornedykker i Snertingdal/Biri-området, bestandsforbedrende tiltak i svake elvemuslingbestander, og verneprosesser for to lokaliteter med storporet flammekjuka er blant disse. I tillegg er det gjennomført tiltak på linjenettet for å sikre forekomster av hubro, og det er gjennomført kartlegging av åkerrikse for å kunne iverksette målrettede tiltak for å sikre arten. Det er også gitt tilskudd til mer generelle informasjonstiltak på åkerrikse og vipe, der aktuelle grunneiere er kontaktet direkte. I tillegg er det gjennomført supplerende kartlegging av elfenbenslav, råtetvebladmose og knottblom, for å styrke kunnskapsgrunnlaget for disse artene, med tanke på en framtidig vurdering som prioriterte arter. Av andre tiltak for trua arter er det gjennomført kartlegging av svartgubbe, huldreblom, sumpaniskjuka, honningblom, fiolett gullvinge, oter og edelkreps som grunnlag for iverksetting av målrettede tiltak.

Når det gjelder utvalgte og trua naturtyper arbeides det godt med både slåttemark, slåttemyr og høstingsskog gjennom skjøtelsesgruppa for slåttemark. Totalt har nærmere 60 slåttemarklokaliteter, 3 slåttemyrlokaliteter og 2 lokaliteter med styvingstrær/høstingsskog kommet i aktiv hevd gjennom dette arbeidet. I 2017 var det også et mål å ha en mer økosystemtilpasset tilnærming og helhetlig tenking i arbeidet med de skjøtelsbetinga naturtypene. Arbeidet med å styrke kunnskapen om tilstanden i kalksjøer som er utvalgt naturtype, ble også videreført i 2017.

Vurdering: God måloppnåelse i 2017, men fortsatt behov for tiltak i årene framover for å sikre at forvaltningsmålene for arter og naturtyper er ivarett

3.1.1.10 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

I 2017 har Fylkesmannen gjennomført bl. a. følgende innen verneområdeforvaltning:

- Oversendte vår tilråding til Miljødirektoratet om utvidet vern på Dovrefjell (Hjerkin) med gjennomgang av høringsuttalelsene.
- Prosesser med frivillig skogvern, jf. rapportering på 3.1.4.3.1.1.
- Fulgt opp om lag 40 tiltak i mindre verneområder (Informasjon, tilrettelegging, skjøtsel).
- Behandlet i overkant av 50 søknader om dispensasjon i mindre verneområder.
- Ferdigstilte forvaltningsplaner for 3 naturreservater.
- Bidratt i arbeidet med nasjonal veileder om brukerundersøkelser med tilhørende system.
- Gjennomført restaureringstiltak i 5 naturreservater, jf. rapportering på 3.1.4.1.
- Bidratt i erstatningssaker etter områdevern.
- Fulgt opp nasjonalparkforvalterne, herunder arrangert 3 samlinger.
- Gjennomført samling med kommuner med lokal forvaltningsmyndighet for mindre verneområder.
- Grensegangssaker.

Antall gjennomførte verneplanprosesser innenfor skogvern er økt i forhold til 2016. (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Antall gjennomførte verneplanprosesser innenfor skogvern er økt i forhold til 2016.

Under ordningen med frivillig vern av skog sendte Fylkesmannen i 2017 ut melding om oppstart av planarbeid etter naturmangfoldloven for 10 områder. Av dette var 8 nye områder og 2 utvidelser av eksisterende naturreservater. De samme områdene ble seinere sendt på høring og tilrådd vernet etter høring. Tilsvarende prosesser ble gjennomført for 2 områder på grensa mellom Oppland og Akershus, der prosessene ble gjennomført av Fylkesmannen i Oslo og Akershus i nært samarbeid med oss. Dette var ett nytt område og én utvidelse og sammenbinding av to eksisterende naturreservater. Totalt ble det for Oppland i 2017 gjort vernevedtak for 11 naturreservater, hvorav 7 var nye verneområder og 4 var utvidelser/sammenbindinger. Dette er flere enn for 2016.

3.1.1.11 Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer er redusert og forurensning skader i så liten grad som mulig helse og miljø

Det er gjennomført risikobasert tilsyn og saksbehandling av utslippstillatelser for 2017 tilsvarende målsetningen, målt etter gebyrimtekter. Fylkesmannen i Oppland deltok i de nasjonale tilsynsaksjonene rettet mot store samferdselsprosjekter, asfaltverk og kommunetilsyn med forsøpling som tema.

Pukkverk, skipsverft, galvanoidindustri (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Pukkverk, skipsverft, galvanoidindustri, forbrenningsanlegg og fiskeforedling driver i tråd med kravene i forurensningsforskriften.

Pukkverk står som en tilsynsaksjon i 2018, og får gjennom den en mulighet til å oppdatere kunnskapsgrunnlaget fra tidligere aktører rettet mot samme bransje. Vi startet

opp tilsyn av forbrenningsanlegg med rene brenslere i 2017, og vil fortsette arbeidet i 2018 (blant annet gjennom brevaksjonen).

Prioriterte skipsverft

Navn på prioriterte skipsverft	Undersøkelser	Behov for tiltak	Tiltaksplan land	Tiltak land	Tiltaksplan sjø	Tiltak sjø
--------------------------------	---------------	------------------	------------------	-------------	-----------------	------------

Ikke aktuelt for Oppland.

3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene

Oppland har nå ingen kommune i ROBEK, etter at Vestre Toten ble meldt ut våren 2017. Fylkesmannen har ikke nådd målet om færre feil i KOSTRA ved utgangen av 2017 enn ved utgangen av 2016. Fylkesmannen har gjort en betydelig innsats i løpet av året for å redusere antall feil innen det området telling foretas. Generelt er KOSTRA-rapporteringen fra kommunene i Oppland på et bra nivå. Feil innen eiendomsforvaltningen er tatt opp med kommunene både felles i møte og med hver enkelt (telefoner og e-poster) uten at dette har redusert antall feil. Vi har fått skriftlige tilbakemeldinger på at innrapporterte tall er korrekte. Det er tydelig fortsatt behov for en innsats på dette området.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2017 skal ikke overstige antallet ved utgangen av 2016.

Vestre Toten kommune ble meldt inn i ROBEK i 2011, og ble meldt ut i 2017 etter at regnskapet for 2016 viste at alt merforbruk var dekket inn. Kommunen har arbeidet målrettet for å få den løpende drift i balanse og å få så stort netto driftsresultat at disposisjonsfondet kan bygges opp gradvis. Det viktigste grepet for kommunen har vært å øke inntektsnivået ved innføring av eiendomsskatt fra 2014. I tillegg er det gjort mange grep for effektivisering av driften. (LEAN)

Antall kommuner i ROBEK

Kommuner per desember 2016	Kommuner per desember 2017	Avvik
1	0	- 1

Feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2016. (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2016.

Fylkesmannen har ikke klart å redusere antall feil i KOSTRA-rapporteringen innen eiendomsforvaltning. Det er brukt mye tid på temaet i løpet av året. Det er tatt opp i møte med økonomiansvarlige i alle kommunene, hvor det er fokusert på hvordan nøkkeltallene i KOSTRA blir til ved sammenstilling av regnskapstall og tall fra tjenesterapporteringen. For de kommuner som har avvikende nøkkeltall er det tatt direkte kontakt med kommunene både telefonisk og med e-post. Det er bedt om tilbakemelding fra kommunene, og de påstår at det er rapportert riktig.

Kvalitet i KOSTRA-data

Feil per juni 2016	Feil per juni 2017	Avvik
7	7	0

3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket

Regionalt bygdeutviklingsprogram (RBU) følges opp i samarbeid med det regionale partnerskapet (FK, faglag og IN). Programmet har god oppslutning i nærings- og kommunal/regional forvaltning.

Programmet justeres i tråd med endringer i nasjonal politikk og føringer. I tråd med dette gir programmet et godt grunnlag for næringsutvikling innenfor skogbruk, jordbruk og bygdenæringer.

I 2017 er det bevilget prosjektstøtte på i alt 4,1 millioner kroner til 36 prosjekter i forbindelse med søknader om BU-midler til utredning og tilrettelegging.

Fjellandbruksprosjektet ble avsluttet i første del av 2017. Det er iverksatt en rekke kompetansehevende tiltak og skapt motivasjon i bransjen.

I samarbeid med fylkeskommunene og fylkesmennene i Hedmark og Oppland ble regional bioøkonomistrategi vedtatt vinteren 2017.

Fylkesmannen deltar i dialogmøter for skog- og trenæringen sammen med Østfold, Akershus, og Hedmark og representanter for Statens vegvesen Region øst og fylkeskommunene.

Aktiviteten knyttet til infrastrukturen i skogen har fortsatt god utvikling, både hva gjelder nybygging og ombygging av skogsbilveger. Avvirkningsnivået i skogbruket i Oppland har vært høyt i flere år. Samtidig ser vi at foryngelsesplikten i noen grad ivaretas og at kommunene har fokus på oppfølging av denne. Fylkesmannen følger nøye med på utviklingen.

Regionalt bygdeutviklingsprogram er fulgt (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Regionalt bygdeutviklingsprogram er fulgt opp i tråd med nasjonal politikk.

Regionalt bygdeutviklingsprogram er utarbeidet i god dialog med det regionale partnerskapet. Programmene er justert i tråd med endringer i nasjonal politikk, og utgjør et godt strategisk grunnlag for Fylkesmannens og partnerskapets arbeid. I samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark startet vi arbeidet med rullering av RBU.

Regionalt næringsprogram: Fulgt opp bl.a. gjennom drøftinger i det regionale partnerskapet for næringsutvikling - Landbruksforum. Vekt på temaer som rekruttering, storfekjøttsetning, beitebruk i utmark, løsdriftskravet etc. Videre er prioriteringsregler og tilskuddsutmåling for IBU-midlene drøftet. Seks regionale stillinger med næringsutvikling som hovedarbeidsoppgave er engasjert i satsing på lokalmat, landbruksbasert reiseliv, Inn på tunet og utvikling innen tradisjonelt landbruk.

Regionalt miljøprogram: Fylkesmannen følger opp kommunene med veiledning, samlinger og forvaltningskontroll.

Regionalt skog- og klimaprogram: Fulgt opp arbeidet i Skog- og trestrategien i Hedmark og Oppland. Strategien er utarbeidet i samarbeid med skog- og trenæringa, og eies av fylkesmennene og fylkeskommunene i de to fylkene.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst.

Veiledning og informasjon overfor kommuner og næringsaktører hva gjelder foryngelseskontroll er fulgt opp gjennom løpende kontakt samt særskilte kurs o.l. Kommunene har fokus på området og gjennomfører kontroller. Det er hovedsakelig gode resultater av kontrollene, men alle avvik oppdages ikke. Status for kommunenes utføring av foryngelseskontrollen følges opp i ØKS.

Tilfredsstillende oppfølging av hovedplan for skogbruksplanlegging. (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Tilfredsstillende oppfølging av hovedplan for skogbruksplanlegging.

Hovedplan for skogbruksplanlegging ble revidert i 2017 blant annet med sikte på høring med skogbrukets næringsorganisasjoner vinteren 2018.

Områdetakst for Hadeland ble slutført i 2017 og skogbruksplaner ble levert til skogeierne i Jevnaker, Gran og Lunner med til sammen 690.000 dekar produktiv skog.

Områdetakst i Nordre Land (630.000) pågikk med fototolkning og feltarbeid.

Forberedelse til områdetakst i Lesja og Dovre (200.000 dekar) ble utført i andre halvår.

3.1.1.14 Bærekraftig landbruk

Bærekraftig landbruk er fulgt opp i henhold til Regionalt bygdeutviklingsprogram, nasjonal politikk og nasjonale føringer.

Fylkesmannen jobber kontinuerlig gjennom ulike tiltak og etablerte tilskuddsordninger for opprettholdelse av kulturlandskap og redusert miljøbelastning fra jordbruksdrift. Forvaltning av tilskudd gjennom Klima- og miljøprogrammet, RMP, SMIL, UKL og til drenering er viktige virkemidler i denne sammenheng. Vektleggingen på klimatiltak er prioritert i noen av disse ordningene. Omfanget av drenering har økt etter økning av tilskuddssatsen i 2017. Riktig bruk av jordbrukets miljøvirkemidler bidrar i tillegg til reduserte klimautslipp også til god agromoni.

Økologisk foregangsfylke korn bidrar til stor aktivitet og kunnskapsformidling innenfor økologisk kornproduksjon.

Skogens rolle i klimasammenheng har fått en større betydning. Foryngelse prioriteres høyt. Det vil være vedvarende fokus på dette i 2018. Tilskudd til tettere planting har ført til økt antall planter pr dekar i snitt i Oppland. Dette er en god utvikling i klimasammenheng. Snitt planter pr dekar i 2017 ble 185, mens det for 2016 var 183. De fleste kommunene har respondert på ordningen. Totalt er det utbetalt 3,425 millioner kroner i tilskudd til tettere planting. Det er utført gjødsling på totalt 4 648 dekar i 2017 (6 592 dekar i 2016 og 0 dekar i 2015). Det er utbetalt 653 774 kroner i tilskudd til gjødsling.

Miljøhensynene i forbindelse med skogsdrift blir godt ivaretatt gjennom Norsk PEFC skogstandard. Hele fylket har blitt tilbudt skogbruksplan med miljøregistreringer, og miljøregistreringer er nå gjenstand for revidering i forbindelse med nye skogbruksplanprosjekter.

Oppdatering av nøkkelbiotoper er fulgt opp kommunevis sammen med skogbruksplanprosjekter. Det er oppmerksomhet om kartlagte naturtyper og tilskuddsberettiget areal i RMP og arbeidet med handlingsplan for slåttemark og andre aktuelle arter og naturtyper. RMP-tilskudd til biologisk mangfold og andre formål er også fulgt opp i veiledning til kommunene.

Arbeidet med å utarbeide nytt felles regionalt miljøprogram for 2019 for Hedmark og Oppland er påbegynt.

Økt planting med tilskudd (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Økt planting med tilskudd til tettere planting, og økt gjødsling, sammenlignet med 2015.

Veiledning og informasjon overfor kommuner og næringsaktører utføres fortløpende både i forhold til daglig oppfølging, møter og informasjon pr epost. 10%-kontrollen blir fulgt opp gjennom kontroller/revisjon, samt at det fremover blir lettere å følge opp via nytt kontrollbilde i ØKS.

Tilskudd til tettere planting har ført til økt ant planter pr dekar i snitt i Oppland. Snitt planter pr dekar i 2017 ble 185, tilsvarende tall for 2016 og 2015 var henholdsvis 183 og 167. De fleste kommunene har respondert på ordningen. Totalt er det utbetalt 3,425 millioner kroner i tilskudd til tettere planting.

Det er utført gjødsling på totalt 4 648 dekar i 2017 (6 592 dekar i 2016 og 0 da i 2015). Det er utbetalt 653 774 kroner i tilskudd til gjødsling.

Tiltak i regionalt miljøprogram (fra kapittel 3.1.6.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tiltak i regionalt miljøprogram er innrettet mot de regionale miljøutfordringene.

En stor andel av RMP-tilskuddene går til seterdrift og bratt areal, noe som gjenspeiler kvalitetene og utfordringene til jordbrukslandskapet i Oppland. Tilskuddene

bidrar sterkt til skjøtsel av slåttemark og andre naturtyper i kulturlandskapet. Disse er kartlagt i stort omfang i Oppland, og Fylkesmannen følger opp kartlegging av naturtyper som er tilskuddsberettiget i RMP, spesielt i sammenheng med handlingsplanen for slåttemark.

RMP-tilskudd til biologisk mangfold og andre formål er også fulgt opp i veiledning til kommunene og i forvaltningskontrollene.

Betydning av beitebruk i utmark for landskaps-/miljøverdier har vært et deltema på beitebruksseminar for kommuner, beitelag m.fl.

Sentrale og regionale føringer for SMIL-ordningen er formidlet til kommunene og følges opp i forvaltningskontroller.

3.1.1.15 Andre oppdrag

Se øvrig rapportering

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Samlingene som er gjennomført og det høye fokuset på det boligsosiale arbeidet i vårt planarbeid gjør at den boligsosiale innsatsen er helhetlig og effektiv.

Husbanken er en god samarbeidspartner i dette arbeidet.

Fylkesmannen skal integrere det boligsosiale (fra kapittel 3.2.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal integrere det boligsosiale arbeidet i etablerte fora og læringsarenaer, og ha gjennomført minimum to kompetansehevende tiltak for kommunene i fylket om boligsosialt arbeid.

Det boligsosiale arbeidet har vært tema for Røroskonferansen og Rusforum Innlandet i 2017. Fokus på det boligsosiale er høyt i planarbeidet og i vår dialog med kommunene.

Det boligsosiale arbeidet har også vært tema for fagkonferanse på integrering 29. november i Oppland. Dette i samarbeid med NAV, IMDi, FK, UDI, Bufetat og Husbanken.

Fylkesmannens bidrag til at det boligsosiale arbeidet i kommunene er kunnskapsbasert

Resultatmål	Differanse	Grunnlagstall 1
2	1	3

3.1.2.2 Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap i fylket

Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap ivaretas i forbindelse med rutinemessige møter i fylkesberedskapsrådet, øvelser i regi av Øvingsutvalget i Oppland og planlegging og gjennomføring av kommuneøvelser.

Øvelser:

Vi har hatt to beredskapøvelser hvor vi har øvd stort og realistisk og hvor fokus har vært samordning mellom ulike etater. I Oppland gjennomføres flere store arrangementer i året, som for eksempel idrettsarrangementer, Rakfiskfestival mv. Vi har også tatt inn flere store arrangører i fylket på en av øvelsene.

Vi har hatt samarbeid med Statens vegvesen og koblet på kommunene på deres beredskapsøvelser i tunell. Vi har også bidratt på øvelser som brannvesenet har hatt i sin kommune.

Mange av øvelsene har vært planlagt i samarbeid med Politiet, Sivilforsvaret, RVTS-Øst og frivillige organisasjoner.

Krisekommunikasjon har fokus på våre øvelser. Vi har tre fiktive nettaviser vi skriver artikler på. Vi simulerer også Facebook og twitter i tillegg til at vi intervjuer og holder "pressekonferanser". I forkant av øvelsene får kommunene en gjennomgang av det viktigste en skal huske på når det gjelder krisekommunikasjon

Vi anser at øvelser er det tiltaket som gir best effekt på krisehåndteringsevnen, og har derfor valgt øve bredt og realistisk. Deltakelsen og interessen har vært formidabel, og vi anser måloppnåelsen som svært god og med effektiv ressursutnyttelse.

Tilsyn:

Vi har ført felles beredskapstilsyn med fylkeslegen. Fylkeslegen har sett på helseberedskapsplan og smittevernplan. Vi krever at kommunelege og brannsjef deltar på tilsyn.

Samfunnsikkerhet i arealplanlegging:

Vi fremmer innsigelser til flere planer der det er mangelfulle ROS-analyser og der hvor hensynssoner ikke er inntegnet på kart, samt mangelfulle planbestemmelser. Samfunnsikkerhet er det fagområdet som har flest innsigelser i Oppland, gjengangeren er mangelfull ROS og manglende hensynssoner. Innsigelsene er av teknisk art, og de aller fleste imøtekomes uten meklung.

Vi arrangerer også to årlige møter med beredskapskontaktene og informasjonsmedarbeidere i kommunene der tema er beredskap.

Fylkesmannen skal evaluere alle hendelser (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal evaluere alle hendelser av regional betydning, og sende evalueringsrapportene til DSB innen tre måneder etter hendelsen.

Det har i 2017 ikke vært hendelser i Oppland av regional betydning.

Fylkesmannen skal evaluere eller (fra kapittel 3.2.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal evaluere eller delta i evalueringen av alle regionale øvelser hvor fylkesmannen har deltatt og fylkesmannens embetsøvelser, og sende evalueringsrapportene til DSB innen tre måneder etter øvelsen.

Vi har deltatt i evalueringen av de to fullskalaøvelsene vi har hatt i Valdres og Lillehammerdistriktet (fullskalaøvelser). Rapportene har vært utarbeidet av politiets øvingsutvalg og sendt til DSB. I tillegg til de store evalueringsrapportene har Fylkesmannen skrevet egne øvingsrapporter til kommunene (Etnedal og Lillehammer) med oppfølgingspunkter etter øvelsene.

Fylkesmannen hadde en intern øvelse 15. november. Evaluering fra denne øvelsen er sendt til DSB.

3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Samordning av tilsyn i embetet og internt i avdelingen har vært fokuset i 2017. Fylkesmannen samordner internt ved hjelp av en egen kalender. Vi foreslår en dato ved varsel om tilsyn og går i dialog med kommunene ved tilbakemelding om at denne ikke passer. På denne måten vil kommunene selv hindre at tilsyn skjer samtidig. Vi har ikke mottatt tilbakemelding på at tilsynene har kollidert i vesentlig grad.

Fylkesmannen er opptatt av å tilpasse tilsynsmetode til temaet for å fremme god dialog og læring i tillegg til lovlighetskontroll. Egenvurderingstilsyn i kommunene på sosialområdet ble gjort i 2017, og kommunene melder i fra at det er stor læringseffekt av dette.

Fylkesmannen er i tilsynssammenheng opptatt av form og kommunikasjon. Vår erfaring tilsier at måten vi formidler våre tilsyn på er avgjørende for læring.

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lov- og forskriftskrav er avsluttet (dvs. praksis er endret) innen en avtalt frist.

Tilsyn gjennomført siste halv del av 2017 er ikke avsluttet, omfattende landsomfattende tilsyn kan være krevende for kommunene å avslutte. Ved gjennomførte tilsyn med flere tjenester, som for eksempel rus og samtidig psykisk helse utfordringer kan det være krevende å avslutte tilsynet, da det er flere kommunale tjenester som må samarbeide for å få til endring.

3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Det vektlegges og etterspørres klimahensyn i alle planer etter plan- og bygningsloven. Nasjonale og regionale føringer formidles gjennom oppstart og høringer av planer, samt planfaglige samlinger med kommunene og dialog på regionalt planforum.

Informasjon om støtteordningen Klimasats har inngått i Fylkesmannens arbeid med å sette fokus på klimahensyn i ulike fagsektorer.

Fylkesmannen følger opp arbeidet med felles Bioøkonomistrategi for Innlandet. Et viktig arbeid i denne er Kompetanseprogrammet for økt bruk av tre i bygg der det i 2017 er gjennomført 10 felles arrangement for kommunene. Mange Opplandskommuner har deltatt i programmet, både på fagnøtter og studieturer. Vi opplever «økt trekk» på trebyggeri fra kommunene og flere store trebygg har blitt reist de siste årene i Oppland.

Tilskuddsordningen til tettere planting har ført til økt antall planter i snitt, fra 183 til 192 planter/daa fra 2016 til 2017.

Fylkesmannen har prioritert å delta på fagsamlinger, nettverksmøter mm. for å formidle statlig politikk og for overføring av gode eksempler på klimaarbeid i kommuner.

Fylkesmannen har en intern klimagrupper med representanter fra ulike fagavdelinger for å sikre tverrfaglig utdrettet arbeid.

Klimatilpasning ivaretas gjennom plansystemet og i samfunnsikkerhetskjeden. Se også rapportering på 3.2.1.4.2.1.

Hatt dialog med alle kommuner i fylket (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Hatt dialog med alle kommuner i fylket og formidlet forventninger til klima- og energiplanleggingen.

Fylkesmannen har invitert seg selv ut på møter hos de kommunene som har opplyst i sin planstrategi at de skal i gang med revidering av sine klima- og energiplaner. Dette har vært nyttige møter på et tidlig stadium i revisjonsprosessen. Vi møtte om lag halvparten av kommunene i fylket på denne måten i 2017.

I samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark arrangerte vi i 2017 to samlinger (1 i Oppland og 1 i Hedmark) for kommunene om revisjon av klima- og energiplaner, med godt oppmøte.

Se også 3.1.2.4.

FM har hatt dialog med alle (fra kapittel 3.2.1.4.2.1 i TB)**Rapportere på**

FM har hatt dialog med alle kommuner og formidlet relevant kunnskap og informasjon, samt fulgt opp kommunene for å iverksette nasjonale føringer for tilpasning til klimaendringer.

FM har hatt dialog med alle kommuner, statlige regionale aktører og flere plankonsulentfirmaer og formidlet relevant kunnskap og informasjon, samt fulgt opp kommunene for å iverksette nasjonale føringer for tilpasning til klimaendringer.

Ut over dialog gjennom planarbeid, har Fylkesmannen gjennomført disse seminarene:

-Et «Vær Smart» seminar med ca. 100 deltagere fra kommuner, NVE, Bane Nor, SVV og plankonsulentfirmaer. Seminaret ble støttet av Miljødirektoratet og NMBU.

-Et seminar for alle arealplanleggere i Oppland, med tema ny ROS-veileder «Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging» Her ble ROS-analysen gjennomgått trinn for trinn og hvor skred/floam med hensynssoner ble behandlet.

-To plansamlinger for alle arealplanleggere i Oppland, hvor temaet var arealplanlegging og samfunnssikkerhet med klimatilpasning.

3.1.2.5 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktnings situasjonen

Fylkesmannen har også i sin dialog med kommunene i 2017 oppfordret kommunene til å inkludere bosetting og integrering i kommuneplanene. Kommunene har også blitt utfordret til å fatte vedtak om bosetting i tråd med anmodningen fra IMDI. Integrering var en av fem fokusområder til Fylkesmannen i 2017.

Integreringsforum, hvor Fylkesmannen, Fylkeskommunen, UDI, IMDi, KS, Bufetat, Husbanken og begge politidistrikt deltar, har hatt sterkt fokus på å understøtte kommunenes arbeid og også løfte opp problemstillinger til nasjonale myndigheter. Det ble i november 2017 skrevet under en samarbeidsavtale.

Arbeidsgruppa under Integreringsforum som består av rådgivere fra de regionale etatene har hatt åtte møter i 2017. Temaer for disse møter har vært utveksling av erfaring og kompetanse. Det har vært sett på hva det kan samarbeides om. Dette for å være mer helhetlig i vår dialog med kommunene. Arbeidsgruppa arrangerte også i november 2017 fagdag på integreringsfeltet med ulike læringsverksted. Dette for å gi kommunene i Oppland kunnskap om erfaringer fra andre kommuner og økt kunnskap om hva som finnes. Læringsverkstedene hadde tema som sosial kontroll, tverrfaglig samarbeid, bolig, modulbasert yrkesrettet opplæring, arbeid med enslige mindreårige og frivillighet.

Integreringsforum er også styringsgruppe for prosjekt "Flyktninger som ressurs". Dette er et prosjekt i samarbeid med Høgskolen i Innlandet og tre kommuner i Oppland, Vågå-Sel og Nordre Land. Der skal det ses på ulike modeller for god samhandling for å få til god integrering. Prosjektet er nå i sitt andre år. Arbeidsgruppa for prosjektet hadde åtte møter i 2017. I tillegg var arbeidsgruppa ute i kommunene på flere møter i samarbeid med Høgskolen i Innlandet og Østlandsforskning. Det ble gjennomført 1 fellesmøte for disse kommunene i desember 2017.

Fylkesmannen har valgt å opprettholde tverrfaglig gruppe på integreringsfeltet i embetet. Dette for å kunne se helhet på integreringsfeltet.

IMDi og Fylkesmannen samordnet sitt tilskudsarbeid på integreringsfeltet i 2017. Dette i forhold til hvilke kommuner som fikk midler.

Andel flyktninger bosatt innen (fra kapittel 3.2.1.5.1.1 i TB)

Rapportere på

Andel flyktninger bosatt innen 6 måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller reisetillatelse er gitt: 90 % Resterende andel skal være bosatt innen 12 måneder.

Alle kommunene har gjort bosettingsvedtak i tråd med bestillingen fra IMDi. I Oppland er 77% bosatt innen 6 mnd. og 95 % innen 12 mnd.

Andel enslige mindreårige bosatt (fra kapittel 3.2.1.5.1.2 i TB)

Rapportere på

Andel enslige mindreårige bosatt innen 3 måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller reisetillatelse er gitt: 80 %.

Alle kommunene har gjort bosettingsvedtak i tråd med bestillingen fra IMDi. Andel enslige mindreårige som er bosatt innen 3 måneder er 62%.

3.1.2.6 Andre oppdrag

Prosjektet "Helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier": Fylkesmannen, ved kontaktperson, deltar på samlinger i regi av Av.dir. Oppland har to kontorer med i prosjektet: Lillehammer kommune er med som tiltakskontor og Gjøvik kommune som sammenligningskontor. Kontaktpersonen får informasjon fra kommunene om gjennomføring.

Barn og unge (0-24 år): Fylkesmannen i Oppland har en egen barn og unge gruppe som består av rådgivere fra helse og sosialavdelingen og oppvekst og utdanningsavdelingen. I 2017 har vi internt hatt et allmøte med barnekonvensjonen som tema. Eksternt har vi hatt kompetansehevede tiltak på tvers av sektorer for kommunene. Se mer informasjon under punktet særskilte rapporteringer.(pkt. 7.3.10.1.1)

NAV-veileder i vdg. skole: Prosjekt "NAV-veileder i videregående skole" er inne i sitt siste hele år i 2017. Fylkesmannen har med sine 2 representanter deltatt på alle styringsgruppemøter og samlinger i regi av AV-dir. NAV og Raufoss videregående skole ønsker å få dette inn i varig drift etter prosjektets slutt. Se mer informasjon under punktet særskilte rapporteringer. (pkt. 7.3.10.3.1)

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivarettatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling

Vi ser virkemidlene veiledning, tilsyn og klagesaksbehandling i sammenheng. Alle er relevante for å øke kompetansen, kvaliteten og regelverksetterlevelsen i vår sektor.

Fylkesmannen i Oppland har nådd det samlede kravet for tilsyn på introduksjonslovens, barnehage- og opplæringslovens områder.

I undersøkelsen Spørsmål til Skole-Norge våren 2017 ble det stilt spørsmål om skoleeierne mente at fylkesmannen var en viktig medspiller for kommunen for å sikre utvikling, læring og god kvalitet i grunnsopplæringa. Her fikk Fylkesmannen veldig god score (4,3), mens de på en vurdering av de samlede virkemidlene hos Oppvekst- og utdanningsavdelingen ga oss resultat (3,4) under landsgjennomsnittet for 2016 (resultatkrav, 3,6). Dette er en nedgang fra 2016. Vi har ikke annen forklaring på dette enn at vi på grunn av sykemelding og vakanse hadde redusert bemanning i 2016 og våren 2017.

Barnehagemyndighetene har i «Spørsmål til barnehage-Norge 2017» uttrykt høyere tilfredshet med Fylkesmannen i Oppland enn landsgjennomsnittet i 2016 på alle områdene som er målt; på tilsynsområdet oppnådde vi 4,0 mot kravet på 3,83, klagesaksbehandling 3,35 mot 3,21, veiledning om regelverk 4,05 mot 3,84 og veileder og støttespiller på kompetanseområdet 4,11 mot kravet på 3,69.

Veiledning har også i 2017 vært en prioritert oppgave hos oss. Det har vært lagt stor vekt på regelverk om skolemiljø og den nye håndhevingsordningen, ny rammeplan i barnehagen og ny desentralisert ordning for kompetanseutvikling.

Fylkesmannen i Oppland har gjennomført en egenevaluering av kompetansen på regelverkområdet innenfor barnehage og grunnopplæringen. Vi mener vi har god kompetanse, men vi iverksetter flere tiltak for å vedlikeholde, styrke og spre kompetansen på flere medarbeidere for å bli mindre sårbare i forbindelse med vakanser. Når vi sliter med saksbehandlingstiden på skolemiljø saker, så er det kapasiteten som er den største utfordringen.

Minimum 2 tilsyn per år. (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 2 tilsyn per år.

Fylkesmannen i Oppland har i 2017 gjennomført to tilsyn etter introduksjonsloven, se kap 3.1.3.1.

Det enkelte embedets omfang (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Det enkelte embedets omfang av tilsyn skal opprettholdes på samme nivå som i 2016, jf. retningslinjer og aktivitetskrav i VØI.

Fylkesmannen i Oppland har gjennomført to tilsyn på introduksjonslovens område, og vi gjennomførte tilsyn tilsvarende 53 tilsynspoeng på barnehage- og opplæringslovens områder. Kravet var 52 poeng. På barnehageområdet er det gjennomført ett tilsyn mindre enn planlagt, her oppnådde vi bare 11 poeng mot kravet på 16. Et tilsyn ble utsatt til 2018 pga akutt sykdom i kommunen. Til gjengjeld er kravet på opplæringsområdets område overopplyst slik at samlet sett er aktivitetskravet på 52 poeng gjennomført. Kravet om at 60 % av kommunene skal ha hatt FNT-tilsyn i perioden 2014-17 er også oppnådd, og alle kommunene har minimum hatt tilbud om veiledning om bruk av Reflex. Metodehåndboken er fulgt. Tilsynene har vært innenfor Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 (FNT) sine tema, eller de er plukket ut på bakgrunn av risiko- og sårbarhetsanalyse. (ROS). Vi har i alle FNT-tilsynene lagt til grunn kontrollskjemaene som Utdanningsdirektoratet har utarbeidet

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens tilsyn skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

Rapporten «Spørsmål til Barnehage-Norge 2017» (TFoU-rapport 2018:1) viser at barnehagemyndighetene i Opplands tilfredshet med Fylkesmannens tilsyn i 2017 var høy. De ga oss score 4,0 på en skala fra 1 (svært utilfreds) til 5 (svært tilfreds). Resultatkravet var 3,62, som var landsgjennomsnittet i 2016. Barnehagemyndighetene i Oppland er sammen med barnehagemyndighetene i Vestfold de mest fornøyde i landet når det gjelder tilsyn.

Resultatmålet er nådd på barnehageområdet.

Når det gjelder skoleområdet, har vi ikke tilsvarende måling for 2017 som på barnehageområdet.

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens klagesaksbehandling skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

Barnehage.

I rapport «Spørsmål til Barnehage-Norge 2017» (TFoU-rapport 2018:1) viser at barnehagemyndighetens tilfredshet med fylkesmannens klagesaksbehandling i 2016 var 3,21 på en skala fra 1 (svært utilfreds) til 5 (svært tilfreds). Barnehagemyndighetene i Oppland sin tilfredshet med vår klagesaksbehandling i 2017 er 3,35.

Vi mener at resultatmålet for barnehage er nådd.

Skole.

Om kommunene er tilfreds med Fylkesmannens klagesaksbehandling kan ikke leses direkte ut fra tabellene i rapport «Spørsmål til Skole-Norge våren 2017» (NIFU-rapport 2017:12). Skoleeierne er spurt om viktigheten av klagesaksbehandling som virkemiddel. På landsbasis var det færre av skoleeierne som så på klagesaksbehandling som et viktig virkemiddel i 2017 (50 prosent) enn i 2016 (62 prosent). Det kan ikke leses ut av rapporten om Oppland her ligger under eller over landsgjennomsnittet. Når det gjelder skoleeierens samlede vurdering av virkemidlene, ligger Fylkesmannen i Oppland under landsgjennomsnittet. Gjennomsnittet i Oppland var 3,4 (mot 3,9 i 2016), mens landsgjennomsnittet lå på 3,5 (mot 3,6 i 2016). Svarskalaen går fra 1,0 (svært utilfreds) til 5,0 (svært tilfreds).

Resultatet for Fylkesmannen i Oppland er rett under landsgjennomsnittet, men følger tendensen som viser nedgang i tilfredsheten på landsbasis. Vi har ingen konkret informasjon som kan forklare denne nedgangen for Oppland. På grunn av sykemelding og vakanse hadde vi redusert bemanning i 2016 og våren 2017, og vi måtte derfor redusere aktiviteten vår når det gjelder veiledning.

Det oppsatte resultatmålet for skole er ikke nådd.

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers (fra kapittel 3.3.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens veiledning om regelverket skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

Barnehage.

I rapport «Spørsmål til Barnehage-Norge 2017» (TFoU-rapport 2018:1) viser at barnehagemyndighetens tilfredshet med fylkesmennenes veiledning om regelverk i 2016 var 3,84 på en skala fra 1 (svært utilfreds) til 5 (svært tilfreds). Barnehagemyndighetene i Oppland sin tilfredshet med vår veiledning om regelverk i 2017 er 4,05.

Vi mener at resultatmålet for barnehage er nådd.

Skole.

Om kommunene er tilfreds med Fylkesmannens veiledning om regelverket kan ikke leses direkte ut fra tabellene i rapport «Spørsmål til Skole-Norge våren 2017» (NIFU-rapport 2017:12). Skoleeierne er spurt om viktigheten av veiledning om regelverket som virkemiddel. På landsbasis var det færre av skoleeierne som så på veiledning om regelverket som et viktig virkemiddel i 2017 (72 prosent) enn i 2016 (74 prosent). Det kan ikke leses ut av rapporten om Oppland her ligger under eller over landsgjennomsnittet. Når det gjelder skoleeiernes samlede vurdering av virkemidlene, ligger Fylkesmannen i Oppland under landsgjennomsnittet. Gjennomsnittet i Oppland var 3,4 (mot 3,9 i 2016), mens landsgjennomsnittet lå på 3,5 (mot 3,6 i 2016). Svorskalaen går fra 1,0 (svært utilfreds) til 5,0 (svært tilfreds).

Resultatet for Fylkesmannen i Oppland er rett under landsgjennomsnittet, men følger tendensen som viser nedgang i tilfredsheten på landsbasis. Vi har ingen konkret informasjon som kan forklare nedgangen for Oppland. På grunn av sykemelding og vakanse hadde vi redusert bemanning i 2016 og våren 2017, og vi måtte derfor redusere aktiviteten når det gjelder veiledning.

Det oppsatte resultatmålet for skole er ikke nådd.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Jf. tabell

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 77 %	23 %	56	13

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.6.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Jf. tabell

BOBY - Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 50 %	50 %	2	1

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker

Jf. tabell

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i klager over reguleringsplan

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 64 %	36 %	22	8

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Jf. tabell

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 50 %	50 %	4	2

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Jf. tabell

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	1	1

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen arbeider målrettet mot kommunene gjennom forvaltningskontroller og veiledning. Som utgangspunkt for forvaltningskontrollene er det utarbeidet en risikobasert kontrollplan. I 2017 var det planlagt forvaltningskontroll i 5 av 26 kommuner. To av disse måtte utsettes grunnet bl.a sykdom og ble gjennomført i januar 2018. I forvaltningskontrollene ber Fylkesmannen om at kommunen skal orientere om bl.a. delegasjon, rutinebeskrivelser, og habilitet. De avvik som er oppdaget er under oppfølging.

I tillegg er det gjennomført forvaltningskontroll av alle kommuner når det gjelder sjukdomsavløsning. Alle kommunene er nå mer bevisste på gjeldende krav til dokumentasjon ved søknad og etablert rutiner for å sikre overholdelse av 365-dagers regelen.

Gjennomført kontroll av foretak (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Gjennomført kontroll av foretak i henhold til kontrollplan.

Kontroll er gjennomført i samsvar med kontrollplan. Fylkesmannen har i 2017 kontrollert husdyrkonsesjonsregelverket ved gjennomføring av listekontroller jf. Landbruksdirektoratets rundskriv. I tillegg har vi i 2017 avsluttet en omfattende sak om driftsfellesskap og brudd på konsesjonsregelverket. Dette har vært en svært arbeidskrevende sak. Vedtak i saken ble sendt i desember, med klagefrist i januar. Foretakene har bedt om og fått innvilget utsatt klagefrist til 1.3.2018.

Fylkesmannen har gjennomført kontroll av søknader om tilskudd til veterinære reiser hvor det ved gjennomgang av søknad synes være feil. Grundige kontroller har avdekket feil i søknadsopplysninger og enkelte svakheter i regelverket. Det er utfordringer knyttet til §5 og vurderinger omkring "kontorsted" og nærmeste veterinærforetak". Forskriften er imidlertid endret slik at søknadsfrist nå er siste dag i måneden i alle kvartaler.

Fylkesmannen har meddelt Landbruksdirektoratet at det i praksis ikke er mulig å forvalte deler av regelverket for regulering av svine- og fjørfeproduksjon. Dette omhandler i hovedsak om kontroll av smågrisproduksjon. For smågris- og kombinertproducenter er det kun mulig å kontrollere antall avlspurker gjennom stedlig kontroll og PT-søknad. For avlspurker er det kun automatisk dokumentasjon for to datoer pr år, mens konsesjonsgrensen gjelder på ethvert tidspunkt. Det er svært begrenset informasjon om dyretallet for avlspurker gjennom året. I Landbruksdirektoratets rundskriv 2017-19 anbefales det å bruke det laveste antall i løpet av året.

I tillegg til å sikre at det fattes korrekte vedtak, er det Fylkesmannens vurdering at kontrollene vi gjennomfører bidrar til økt kunnskap i næringa. Vi ser også at næringa legger merke til kontrollene som gjennomføres og resultatene av dem. Kontrollene har derfor etter vår vurdering god preventiv effekt.

Kontroll av foretak og oppfølging av avvik

Foretak	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
A og B	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket - driftsfellesskap. Husdyrkonsesjon	Fylkesmannen har konkludert med driftsfellesskap mellom foretakene A og B i årene 2013-2015. Fylkesmannen har omgjort kommunens vedtak om tilskudd og krever tilbakebetalt kr 579 520 som er summen av samlede merutbetaling. Driftsfellesskapet har medført overproduksjon av slaktegris, og med hjemmel i lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen, samt forskrift om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen, ble produksjon i det ene foretaket vurdert til at produksjonen oversteg konsesjonsgrensene. Foretakene ble ilagt en standardisert erstatning på kr 1 368 000. I tillegg ble konsesjon midlertidig trukket tilbake for en periode av 12 mnd.	Vedtaket er sendt foretakene. Foretakene har bedt om og fått innvilget utsatt klagefrist til 1. mars
C	Husdyrkonsesjon	Med hjemmel i lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen, samt forskrift om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen, ble produksjonen av slaktegris i foretaket vurdert til at produksjonen oversteg konsesjonsgrensene. Foretaket ble ilagt en standardisert erstatning på kr 79 500.	Vedtaket er sendt foretaket. Klagefrist ikke utløpt
Produksjonsdyrveterinærer i Oppland	Veterinærreisetilskudd	Kontrollert søknader hvor det ved gjennomgang av søknad synes være feil.	Avvik er fulgt opp. Ingen påklaget.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs RS 2016-17?	Ja.
Tal kontrolltiltak av foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	2
Tal kontrolltiltak av foretak som er fulgt opp etter kontroller i 2016	2
Tal kontrolltiltak av foretak som skal følges opp vedr produksjonsgrensen i 2018	3
Tal kontrolltiltak av foretak det er gjennomført stedlig kontroll hos i 2017	0
Tal kontrolltiltak av foretak som er kontrollert pga mistanke om driftsfellesskap	2
Tal kontrolltiltak av foretak som er ilagt standardisert erstatning	3*
Tal kontrolltiltak av foretak som er ilagt standardisert erstatning pga driftsfellesskap	2*
Tal kontrolltiltak av foretak som er kontrollert, men vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp som er ilagt i standardisert erstatning	1 447 500

Vedtakene er ikke rettskraftig da klagefrist ikke har utløpt

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20 % av kommunene.

Fylkesmannen har i 2017 hatt fokus på følgende ordninger ved forvaltningskontroll av kommunene:

- Regionalt miljøtilskudd (RMP)
- Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)
- Drenering
- Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)
- Sjukdomsavløsning

Det er 26 kommuner i Oppland, men flere kommuner har felles landbrukskontor, og det er da 19 landbrukskontor som er grunnlag for utvalg til kontroll. Det var planlagt gjennomført kontroll i 5 kommuner, jfr. tabell.

I tillegg er det for sjukdomsavløsning gjennomført kontroll av alle kommunene.

I samarbeid med ekstern revisor er det gjennomført revisjon av Skogfond- og rentemiddelregnskap i 4 kommuner (2 landbrukskontor).

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20% av kommunene

Kommune	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
Nordre Land	SMIL, RMP, NMSK	6	Følger opp kommunens rutiner
Sør Aurdal	NMSK	1	Bedt om tilbakemelding fra kommunen. Ikke avsluttet.
Etnedal	NMSK, SMIL	SMIL: 2	Bedt om tilbakemelding fra kommunen. Ikke avsluttet.
Øystre Slidre	SMIL	ikke avsluttet	ikke avsluttet
Gjøvik	RMP, Drenering	5	Bedt om tilbakemelding fra kommunen. Ikke avsluttet.
Alle kommuner	Sjukdomsavløsning	4 (mangel på dokumentasjon) + 1 (356-dagers regelen)	Ikke avsluttet alle kommunene
Gran	Skogfond- og rentemiddelregnskap (i samarbeid med ekstern revisor)	Ett manuelt bilag manglet signatur. Fokus på habilitet ved kommuneskog og egen skog	Avvik er under oppfølging
Lunner	Skogfond- og rentemiddelregnskap (i samarbeid med ekstern revisor)	Ett manuelt bilag manglet signatur. Fokus på habilitet ved kommuneskog og egen skog	Avvik er under oppfølging
Jevnaker	Skogfond- og rentemiddelregnskap (i samarbeid med ekstern revisor)	Ett manuelt bilag manglet signatur. Fokus på habilitet ved kommuneskog og egen skog	Avvik er under oppfølging
Søndre Land	Skogfond- og rentemiddelregnskap (i samarbeid med ekstern revisor)	Tre manuelle bilag manglet signatur. Fokus på habilitet ved kommuneskog og egen skog	Avvik er under oppfølging

I Etnedal var det også planlagt forvaltningskontroll av NMSK. Dette er utsatt siden oppstart av nyansatt medarbeider i kommunen sammenfalt med tidspunkt for kontroll. Fylkesmannen har derfor valgt å gjøre en ny risikovurdering av dette ved vurdering og utarbeidelse av kontrollplan for 2018.

Forvaltningskontroller av kommunene

Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	106	126 %	24	19

Det er 26 kommuner i Oppland, men flere har felles landbruksforvaltning. Det er derfor 19 landbrukskontor som er grunnlaget for utvelgelse til kontroll. Antall gjennomførte forvaltningskontroller blir høyt siden det er gjennomført forvaltningskontroll av sjukdomsavløsning i alle kommuner.

Andel avvik avdekket under (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100 %.

Avvik registrert i foretakskontroller er fulgt opp 100 %, klagefrist er ikke utløpt for noen av vedtakene.

Avvik registrert i forvaltningskontroller blir fulgt opp i 2018 når endelige rapporter er sendt ut. Siden kontrollene ble gjennomført sent på året i 2017 er det sendt ut endelig rapport til en kommune og foreløpig rapport til fire kommuner.

Forvaltningskontroller på sjukdomsavløsning gjennomført i alle kommuner er ikke medregnet i tabellen. I disse kontrollene fant Fylkesmannen 4 avvik som gjaldt mangel på dokumentasjon og 1 avvik som gjaldt 365-dagers regelen. I tillegg var det ca. 10 merknader på 365-dagers regelen. Alle avvik og merknader er fulgt opp overfor kommunene.

Oppfølging av avvik avdekket under kontroll

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall kontroller med registrerte avvik	Antall kontroller der registrerte avvik er fulgt opp
Oppfølging etter foretakskontroller	100 %	0	100 %	3	3
Oppfølging etter forvaltningskontroller	100 %	- 80	20 %	5	1

Klagefrist er ikke utløpt for en av foretakskontrollene. For forvaltningskontrollene er det sendt ut endelig rapport til en kommune og foreløpig rapporter til 4 av disse.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Saksbehandlingstid for rettighetsklager: For rettighetsklager etter sosialtjenesteloven ble 89,1 % av klagen behandlet innen tre måneder (krav om 90 %). Rettighetsklager etter barnevernloven og hendelsesbaserte tilsyn etter sosialtjenesteloven oppfylder fristene. Hastesaker prioriteres, det gis veiledning per telefon, e-post og brev om andre henvendelser fra brukere om barnevernloven og sosialtjenesteloven. I planlagt tilsyn forespørres brukere om tjenesten. Det er planlagte kontaktmøter med brukerombudet i kommunens som har opprettet dette.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre.

Ingen saker behandlet på saksområde sosial.

Restansesituasjonen på Helse / omsorg er stabil, det er satt inn ekstra resurser knyttet til saksbehandling på dette området i 2018. Embetet har ønsket å redusere restansene på dette området i løpet av 2018.

Andel tilsynssaker behandlet innen 5 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %		
Helse/omsorg	50 %	30 %	30 %

Avslutning av klagesaker: Minst (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Avslutning av klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Helse/omsorg:

Fylkesmannen i Oppland realitetsbehandlet 93 saker innen helse/omsorg i 2017. Totalt sett var andel saker med saksbehandlingstid inntil 3 mnd 78%. Noen av sakene som fikk lengst saksbehandlingstid var saker som omhandlet retting/sletting i journal og klage på vederlag for opphold i institusjon. Dette var altså ikke saker som omhandlet enkeltpersoners uøstede rett til helse- og omsorgstjenester.

Syketransport: Her hadde vi 35 saker som ble realitetsbehandlet, 100% var innenfor 3 mnd

Helse: 83% innen 3 mnd – 54 realitetsbehandlede saker

stadfestet: 47

opphevet: 5

endret helt/delvis: 2

omsorg: 39 saker – 72% innen 3 mnd.

stadfestet: 25

opphevet: 11

endret helt/delvis: 3

Sosial:

128 rettighetsklager - 89,1 % behandlet innen 3 måneder; 7 % ble opphevet og 10 % ble omgjort.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	89 %	89 %
Helse/omsorg	90 %	78 %	78 %

Andel vedtak om bruk av tvang (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming som er overprøvd innen 3 måneder: Minst 90 %.

Fylkesmannen i Oppland overprøvd 67 vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming med hjemmel helse- og omsorgstjenesteloven § 9-5, tredje ledd bokstav b og c i 2017. Saksbehandlingstiden var innenfor fristen i 84 % av overprøvingene. Det vil si at 56 vedtak ble overprøvd innen fristen. 64 vedtak ble godkjent uten endring. Fylkesmannen mottok siste år 167 meldinger om bruk av tvang som skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner. Disse meldingene gjelder 48 personer, fordelt på 11 kommuner. Meldingene blir fortløpende gjennomgått av saksbehandler her. Det ble gjennomført 22 tilsyn etter lovens § 9-5, tredje ledd bokstav b og c. Brukermedvirkning har blitt en integrert del av tilsynene våre, og vi har samtale med bruker eller dennes talsperson i tilnærmet alle tilsyn. Kommunene i Oppland har en stor utfordring når det gjelder å rekruttere fagpersoner som tilfredsstill kvalifikasjonskravet i loven. Vi konstaterer at det også er en utfordring for kommunene å sikre kvalitet og kompetanseutvikling i boligene gjennom systematiske opplærings- og veiledningstiltak.

Fylkesmannen har kvartalsvise møter med Sykehuset Innlandet Hf, avd Lillehammer, Habiliteringstjenesten.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
-------------	--------------	----------

Andel søknader om dispensasjon (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)

Rapportere på

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: Minst 90 %.

Fylkesmannen i Oppland ga dispensasjon fra utdanningskravet i 50 av de 67 godkjente vedtakene. Dispensasjonssøknaden blir behandlet sammen med vedtaket. Flere kommuner kjøper tjenester for brukere som har behov for vedtak etter helse- og omsorgstjenesteloven kap 9. Tjenestene kjøpes av private aktører med en stor andel personale med treårig høyskoleutdanning. Disse har derfor ikke behov for dispensasjon fra utdanningskravet.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende (fra kapittel 3.3.1.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester: 15.

Det er gjennomført totalt 13 tilsyn med kommunale helse og omsorgstjenester i 2017, totalt vekt med 13,5 systemrevisjoner. dette er 1,5 tilsyn mindre enn volumkravet på området. Årsaken til noe redusert måloppnåelse er store restanser knyttet til hendelsesbaserte tilsynssaker på helseområdet.

Det er gjennomført tilsyn med:

- Rus og samtidig psykisk helse utfordringer
- Tjenester til mennesker med utviklingshemming
- Helsemessig beredskap
- Ernæring, med. håndtering og tannhelse i hjemmetjeneste/ heldøgns omsorgsbolig
- Tvungen helsehjelp i kommuner - pasrl. kap 4A.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
15.0	- 1.5	13.5

Fordelingen av tilsyn med spesialisthelsetjenesten på hvert embete: 3. (fra kapittel 3.3.1.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Fordelingen av tilsyn med spesialisthelsetjenesten på hvert embete: 3.

Fylkesmannen i Oppland gjennomførte 2017 to landsomfattende tilsyn, *helseforetakenes somatiske akuttinntak og deres gjenkjennelse og behandling av pasienter med sepsis*, begge tilsyn er gjennomført ved sykehuset Innlandet, både ved Gjøvik og Lillehammer. Begge tilsynene var vekt med 1,5 systemrevisjoner, så volumkravet på 3 ble oppfylt.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
3.0	0.0	3.0

Systemrevisjoner eller tilsvarende (fra kapittel 3.3.1.3.6.4 i TB)

Rapportere på

Systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn skal være basert på risikovurderinger i de enkelte fylke. Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med sosiale tjenester bør være i størrelsesorden: 5.

Det var planlagt å gjennomføre to tilsyn på området økonomisk rådgivning i 2017, men et av tilsynene ble grunnet stor arbeidsmengde, utsatt til 12. og 13. februar 2018.

Fylkesmannen gjennomførte høst 2017 tilsyn i Østre Toten kommune. Tema for tilsynet var kommunens arbeid med tildeling og gjennomføring av økonomisk rådgivning, samt kommunens kompetanse til å yte tjenesten. Tilsynet ble gjennomført som systemrevisjon. Fylkesmannen avdekket ett lovbrudd; Østre Toten kommune sikrer ikke gjennom styring og kontroll at tildeling og gjennomføring av økonomisk rådgivning etter STL § 17 er forsvarlig.

ROP - Det ble i 2017 gjennomført 3 landsomfattende tilsyn etter systemrevisjonsmetoden. Tema var tjenester til personer med samtidig rusmiddelproblem og psykisk lidelse i kommunen. Kommunene var Nord-Fron, Nord-Aurdal og Sel kommune. Det er avdekket avvik i alle tre tilsynene.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med sosiale tjenester

Resultat	Resultatmål	Differanse	Resultat
5.0		- 1.0	4.0

3.1.3.4 Økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende

Det har i 2017 vært jobbet for å nå resultatmålene som er satt og for at førstelinjetjenesten skal gi god bistand og hjelp til våre brukere. Vi har likevel ikke klart å nå alle mål. Det er særlig på oppnevning av verger og bytte av verger at saksbehandlingstiden har vært for lang.

Arbeidsbelastningen for ansatte på vergemålsområdet har også i 2017 vært meget stor. Vi har hatt 8,1 årsverk til disposisjon. Sykefraværet blant de som arbeider på vergemål var på 11%, noe som er vesentlig høyere enn for embetet for øvrig.

Regnskapskontrollen ble gjennomført innen fristen og i samsvar med de krav som er stilt. Det ble trukket ut 184 regnskap til kontroll. Av disse er det 2 saker som fortsatt er til oppfølging. I tillegg er det 6 egeninitierte saker som er underoppfølging.

Det har vært avholdt kurs for verger. Totalt 160 verger deltok på 2 kurs. Temaene som ble tatt opp var grunnleggende informasjon om vergens oppgaver, håndtering av tunge økonomiske saker, selvbestemmelse og brukermedvirkning og kort informasjon om godtgjøring. I tillegg har vi holdt til sammen 9 kurs der ulike organisasjoner har invitert oss til å foredra om vergemål. Organisasjoner som NAV, Norsk forening for psykisk utviklingshemming, Hukommelse klinikken SI, Rotary og St. Georgs gilde og flere kommuner. Tema har vært demensomsorg, selvbestemmelse og forståelse og anvendelse av lovverket.

Vi opplever at Vera fungerer stadig bedre, men at det til tider er ustabil og nedetid på systemet.

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 80 dager.

Vi oppnådde ikke målet året sett under ett - endte på 70 %

Måloppnåelsen varierte fra 74% i første tertial, 71 % i andre, og

65 % i tredje tertial.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 80 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
70 %	80 %	- 10 %

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 28 dager.

Måltallet ble nådd året sett under ett - med 92%

Første tertial 96 %, andre tertial 92 % og tredje tertial 87 %

Saksbehandlingstid - Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 28 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
92 %	80 %	12 %

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter (fra kapittel 3.3.2.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 42 dager.

Nådde ikke helt opp året sett under ett - 78%

Første tertial 78 %, andre 89 % og tredje 68 %

Saksbehandlingstid - Godtgjøring og utgifts-dekning til verger og representanter – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 42 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
78 %	80 %	- 2 %

3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene

Kommunene i Oppland benytter seg i stor grad av etter- og videreutdanningstilbud og deltar i ulike nasjonale satsinger, som rommer både kompetanse- og kvalitetshevende tiltak. Vi forsøker å se disse i sammenheng, både med hverandre og den øvrige innsatsen ut mot kommunene. For å kunne drive et langsiktig og målrettet utviklingsarbeid, er det viktig at kommunene opplever at det er god sammenheng mellom de initiativene som tas.

Samlet sett mener vi at dialogen vi har med kommunene og fylkeskommunen er god, og at dette gir godt utgangspunkt for et kvalitetsutviklingsarbeid der vi drar i samme retning.

Se også rapportering under punktene 3.1.1.2 og 3.3 (rapporteringskrav 7.3.8.7 og 7.3.8.8)

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers (fra kapittel 3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers grad av tilfredshet med fylkesmannen som medspiller for kommunene, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

Fylkesmannen i Oppland fikk i 2017 en score på 4,05 fra barnehagemyndighetene. Resultatkravet var 3,7 (landsgjennomsnittet i 2016). Resultatmålet ble mao nådd.

Skoleeiers grad av tilfredshet med Fylkesmannen som medspiller for kommunene for å sikre utvikling, læring og god kvalitet i grunnopplæringen lå i Oppland på 4,3 i 2017. Landsgjennomsnittet i 2016 var 3,8. Resultatmålet for skole er nådd.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Det er ikke gjennomført evalueringer i 2017

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik

3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet

Ingen avvik

3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet

Ingen avvik

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Satsningen på velferdsteknologi i Oppland har vært noe redusert, Fylkesmannen i Oppland vil vektlegge dette arbeidet i 2018. Det er blant annet etablert en felles koordineringsgruppe i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark, utdanningsinstitusjonene, KS, kommunene, og utviklingssentrene.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Innen vergemål er det avvik på:

- tidskrav til oppnevning av vergemål - 70% oppnådd mot en målsetning på 80% - et avvik på 10%
- tidskrav til godtgjøring til verger - 78% oppnådd mot en målsetning på 80% - et avvik på 2%

Ingen avvik på øvrige områder

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Ingen avvik

3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Klagesaker etter plan- og bygningsloven har for lang saksbehandlingstid. Det er tatt ytterligere grep for å redusere saksbehandlingstiden i 2018.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Når det gjelder skoleeierens samlede vurdering av virkemidlene, ligger Fylkesmannen i Oppland under landsgjennomsnittet i 2017. Gjennomsnittet i Oppland var 3,4 (mot 3,9 i 2016), mens landsgjennomsnittet lå på 3,5 (mot 3,6 i 2016). Sværskalaen går fra 1,0 (svært utilfreds) til 5,0 (svært tilfreds).

Resultatet for Fylkesmannen i Oppland er rett under landsgjennomsnittet, men følger tendensen som viser nedgang i tilfredsheten på landsbasis. Vi har ingen konkret

informasjon som kan forklare denne nedgangen for Oppland. På grunn av sykemelding og vakanse hadde vi redusert bemanning i 2016 og våren 2017, og vi måtte derfor redusere aktiviteten vår når det gjelder veiledning. Det oppsatte resultatmålet for skole er ikke nådd.

Fylkesmannen i Oppland har for lang saksbehandlingstid når det gjelder saker etter håndhevingsordningen for opplæringslovens kapittel 9a.

Når det gjelder tilsyn, har Fylkesmannen ikke nådd målet på barnehageområdet, men har overoppfyllt på grunnskolenes område, slik at det totale målet om 52 poeng er oppnådd.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Blir personer i målgruppen... (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Blir personer i målgruppen for programmet vurdert med hensyn til deltakelse og får de som har krav på det, tilbud om program.

Fylkesmannen har ikke mottatt noen klagesaker på kvalifiseringsprogrammet (KVP). Det kan tyde på at brukerne får det tilbudet de har rett på. Samtidig har Oppland en relativ stor nedgang på antall deltagere som tilsier at vi i 2018 må sette enda større fokus på KVP.

Hvilke utfordringer opplever FM... (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Hvilke utfordringer opplever FM at NAV-kontorene har i arbeidet med KVP.

NAV-kontorene opplever det fortsatt som utfordrende at de ulike datasystemene ikke prater sammen. De administrative rutine i KVP er komplekse og alt for ressurskrevende. KVP er en engangsrettighet og det kan gjøre at mange vegrer seg for å ta ordningen i bruk spesielt overfor unge. NAV-kontorene ønsker seg også justering av regelverket.

Hva er de viktigste utfordringene for FM... (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Hva er de viktigste utfordringene for FM i arbeidet med KVP.

Den viktigste utfordringen for fylkesmannen i arbeidet med KVP er å få innpass hos kommunene og NAV-lederne. KVP blir kan se ut til å bli "glemt" i statlig styring. Selv om det står i våre styringssignaler, bør det også influere all kommunikasjon ut fra ledelsesnivå og nedover. KS bør også bli mer delaktig i dette arbeidet. Dette ikke minst for å bevisstgjøre kommunen sitt ansvar. Det vil være viktig å få på plass et felles dataverktøy, eller systemer som snakker sammen.

Vilkår for aktivitet for de under 30 år... (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Vilkår for aktivitet for de under 30 år: Fylkesmannen skal følge med på og beskrive innføring av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år og kommunenes erfaringer med den nye lovbestemmelsen.

Arbeids- og velferdsdirektoratet gjennomført i desember 2017 en undersøkelse blant utvalgte NAV-kontor om hvordan aktivitetsplikten for de under 30 år har fungert. Denne rapporten vil komme i første kvartal 2018.

Fylkesmannen gjennomførte en dagssamling med aktivitetsplikten som tema i april 2017.

Fylkesmannen sendte ut en elektronisk spørreundersøkelse til NAV-lederne før sommerferien med spørsmål knyttet til hvordan de gjennomførte aktivitetsplikten, tiltak og utfordringer med denne. Det var forholdsvis liten svarprosent på undersøkelsen.

Mange NAV-kontor sier de har gode erfaringer og at NAV-kontorene anser aktivitetsplikt som hensiktsmessig og nødvendig for at unge selv kan bidra til å komme ut i ordinært arbeidsliv. NAV-kontorene mener at innføring av aktivitetsplikt ikke går utover kvalifiseringsprogrammet.

Fylkesmannen i Oppland er usikker på om det vurderes i tilstrekkelig grad KVP for iverksettelse av aktivitetsplikt.

Fylkesmannen skal rapportere på gjennomførte tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven.

I 2017 er det ikke gjennomført tilsyn på dette området.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	26
Antall krisentertilbud i fylket	2
Antall tilsyn med kommuner som har et krisentertilbud lokalisert i sin kommune 2015	2
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisentertilbud lokalisert i sin kommune) 2015	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisentertilbud lokalisert i sin kommune 2016	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisentertilbud lokalisert i sin kommune) 2016	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisentertilbud lokalisert i sin kommune 2017	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisentertilbud lokalisert i sin kommune) 2017	0

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser... (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser av eventuelle nedleggelse av krisesentrene eller reduksjon i tilbudet.

Det er ikke redusert eller tiltenkt redusert i tilbudet om krisesenter i Oppland. Fylkesmannen vil i 2018 gjennomføre tilsyn på området, og vil etter tilsynet ha større kjennskap til eventuelle risikoer på området.

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader... (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader og fattede vedtak etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudgivingslova i årsrapporten.

Det er i 2017 gitt 344 (388) separasjoner og 344 (326) skilsmisser. Tall i parentes er antall i 2016. Seks søknader om separasjon ble avvist/avslått, mens ni søknader om skilsmisse ble avvist/avslått.

Vi har ikke hatt saker om klage på ikke å utstede prøvingsattest og heller ikke søknader om å inngå ekteskap før fylte 18 år.

I 2017 mottok vi 36 søknader om godkjenning av utenlandsk skilsmisse/skiftefritak. 27 søknader er godkjent, en er avslått og åtte er under behandling. I saker om kun skiftefritak har vi mottatt fem søknader, fire er godkjent og en er avslått.

Andel digitale søknader om separasjon og skilsmisse: Vi har i 2017 mottatt 192 digitale separasjonssøknader av totalt 432. Antall digitale skilsmissesøknader er 189. Totalt kom det inn 414 skilsmissesøknader. Det er en økning fra 2016, da mottok vi 139 digitale søknader om separasjon. Vi ser også at mange benytter seg av digitale vitneerklæringer med elektronisk signatur i skilsmisssesakene.

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak... (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten.

Fylkesmannen har ikke fått vedtak etter barneloven i 2017.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område, herunder om mekling.

Fylkesmannen driver veiledning pr telefon og e-post til personer som henvender seg med spørsmål om omfang og hyppighet av samvær, fast bosted og reisekostnad ved samvær. Vi gir råd og veiledning om foreldres ansvar og rettigheter, herunder obligatorisk krav til mekling på familievernkontor.

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker... (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

Vi har mottatt 18 saker etter adopsjonsloven. Det er i 2017 gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i 7 saker. 5 saker er under behandling. 6 saker er enten avvist eller besvart på annen måte.

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Fylkesmannen har ikke gjennomført tilsyn med familievernkontorene i 2017.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2017	Antall gjennomførte tilsyn i 2016	Antall gjennomførte tilsyn i 2015
3	0	0	3

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Fylkesmannen vektlegger i sine høringsuttalelser til kommunale planer temaet universell utforming. Fylkesmannen har i samarbeid med fylkeskommunene i Oppland og Hedmark i flere år samarbeidet rundt temaet universell utforming. Det ble i 2016 vedtatt en felles strategi for Hedmark og Oppland "Innlandet universelt utformet 2025", for å kunne løfte arbeidet ytterligere. Arbeidet med universell utforming er på mange måter kommet langt i fylket men likevel er vi ikke i mål.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag i aktuell lovgivning.

Fylkesmannen formidler prinsipper og gode eksempler for medvirkning i aktuell lovgivning. På den måten imøtekomme mangfoldet i samfunnet ved planlegging, og styrke muligheten til å utvikle samfunn som er inkluderende for alle.

Fylkesmannen skal redegjøre for implementeringstiltak... (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for implementeringstiltak av den digitale veilederen og opplæringsprogrammet modul 1 for skoler i fylket som samarbeider med lokalt barnevern.

Veilederen har videre vært sentral i revidering av rutiner for tilsyn ved barneverninstitusjoner, samt i arbeidet med hendelsesbaserte tilsynssaker - der det har vært aktuelt.

Veilederen er i møter blitt tatt opp med kommunene og institusjonene i Oppland.

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport... (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport om tilsynsvirksomheten ved barneverninstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn, jf. forskrift om tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner for omsorg og behandling § 14 og forskrift for foreldre og barn §28.

Fylkesmannen leverer årlig årsrapport til Bufdir på overnevnte områder.

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale... (fra kapittel 7.3.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i *Omsorgsplan 2020*, herunder *Demensplan 2020*.

Demensplan 2020

Fylkesmannen i Oppland gjennomfører årlig en demenskonferanse i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark og Sykehuset Innlandet (Helse sør-øst) hvor det blant annet presenteres satsingsområder innen dette fagfeltet. Det har blitt en populær konferanse med over 300 deltakere.

Det er stor satsning på dagsenter for personer med demens, og det er til nå igjen 2 kommuner som ikke har etablert dette tilbudet i Oppland. Lokale demenslag og Nasjonalforeningen har gjennomført pårørendeskoler i de fleste kommuner. Flere kommuner har blitt en demensvennlig kommune. Det er stor satsning på ABC opplæringen, og alle kommuner har deltatt.

Rekruttering og kompetanse

Det er en økning i grunn- og videreutdanning, og det har vært en økning i sysselsatte og i antall årsverk. Det er en liten økning i videreutdanning innen rehabilitering, men det er fortsatt lite søknader innen dette fagfeltet.

Pasientsikkerhetsprogrammet

10 kommuner har deltatt i dette læringsnettverket 2017. Det er USHT som er ansvarlige for gjennomføring. I dette året har det vært fokus på ledelse. Vi bistår med lokaler og legger til rette for gjennomføringen av opplæringen-

Velferdsteknologi

24 av 26 kommuner har startet opp med velferdsteknologi. De 2 gjenstående kommunene er i etableringsfasen og skal i løpet av våren sette i gang tiltak. 6 kommuner er med i det nasjonale velferdsteknologiprogrammet.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddsordninger 765.60 og 765.62.

Tilskuddsordningene er kunngjort for alle som tilhører målgruppene for ordningene. Tilskuddsordningene er saksbehandlet etter regelverket for ordningene og alle fullmakter er utbetalt. alle 26 kommuner mottok tilskudd etter ordningen til Kommunalt rusarbeid og 19 av 26 kommuner fikk tilskudd gjennom ordningen "tilbud til voksne med langvarige og sammensatte behov for tjenester og barn og unge med sammensatte hjelpebehov". Alle tilskuddsmottakere i 2016 har rapportert i 2017 slik det er beskrevet i regelverket for ordningene.

Samlet vurdering av hvorvidt... (fra kapittel 7.3.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale rusarbeidet i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen.

Det kommunale rusarbeidet i Oppland følges tett opp gjennom tilskuddsforvaltningen, utviklingsoppgavene og gjennom tilsyn. Rusarbeidet utvikles i henhold til retning og målsettinger gitt i opptrappingsplanen for rusfeltet.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddsordningen til kommunene 0762.60.

Vi har forvaltet tilskudd til etablering og utvikling av kommunale frisklivs, lærings- og mestringstilbud. Søknadssummen fra kommunene i Oppland var i 2017 på kr. 1 325 606,- og vi hadde kr. 850 000,- til fordeling. Vi anser at tilskuddet stimulerer kommunene i Oppland til videre utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud.

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet... (fra kapittel 7.3.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen.

Fylkesmannen har inntrykk av at kommunene er i gang med å styrke dette fagfeltet. Vi har i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark og Sykehuset Innlandet gjennomført rehabiliteringskonferanse. Styrking av fagfeltet, primærhelsemeldingen, kompetanseløftet, individuell plan og kommunenes ansvar har vært hovedfokus. Vi har etablert nettverk for de som jobber innen dette fagfeltet for å styrke kompetanse og dele erfaringer. I en kartlegging sier 4 av 19 kommuner at de ikke har en plan for kapasitet og kompetanse innen dette fagfeltet. Fylkesmannen vil følge opp dette i 2018.

Når ble siste analyse... (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Når ble siste analyse gjennomført?

FylkesROS for Oppland ble godkjent av fylkestinget i desember 2017, og har status som en regionalplan for Samfunnssikkerhet og beredskap/FylkesROS - 2018 - 2022

Foreligger oppfølgingsplan, og i så fall når ble den sist... (fra kapittel 7.3.4.1.2 i TB)**Rapportere på**

Foreligger oppfølgingsplan, og i så fall når ble den sist oppdatert?

Oppfølgingsplanen (Handlingsprogram) ble godkjent samtidig med regionalplanen for Samfunnssikkerhet og beredskap/FylkesROS. Oppfølgingsplanen skal opp til vurdering av Fylkesutvalget i 2018.

Hvilke regionale tiltak... (fra kapittel 7.3.4.1.3 i TB)**Rapportere på**

Hvilke regionale tiltak har embetet gjennomført for å ivareta fylkesmannens ansvar for samordning i arbeidet med forebygging og beredskap?

Se pkt 3.1.2.2

- Ny fylkesROS ble vedtatt i Fylkestinget i desember 2017
- Fylkesmannen samarbeider med NTNU, CYFOR, NorSIS om cyber- og informasjonssikkerhet.
- Totalforsvarsforum er reetablert og består av Fylkesmannen, Politiet, Sivilforsvaret og HV. HV er vertskap.
- Informert om Hybride hendelser, og nye trusler, både til kommunene og fylkesberedskapsrådet
- Videreutviklet øvingsstrategien til å fokusere mer på realistiske øvelser og samordning.

Andel hendelser av regionale hendelser... (fra kapittel 7.3.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Andel hendelser av regionale hendelser som er evaluert med oppfølgingspunkter og sendt DSB.

Ingen

Andel regionale øvelser og embetsøvelser... (fra kapittel 7.3.4.1.5 i TB)**Rapportere på**

Andel regionale øvelser og embetsøvelser som er evaluert med oppfølgingspunkter og sendt DSB.

Det har vært gjennomført to store fullskalaøvelser i samarbeid med øvingsutvalget i Oppland og Helsedirektoratet (øvelsen på Lillehammer) hvor til sammen seks kommunale kriseledelser har deltatt. Scenario på øvelsene har vært; ulykke på stort arrangement (Birkebeinerrittet) og PLIVO.

Det er gjennomført to øvelser for embetet, en spilløvelse og en varslingsøvelse. Scenario ved spilløvelsen var en cyberhendelse.

Det er sendt evalueringsrapporter til DSB fra alle øvelsene med oppfølgingspunkter.

Status revisjon underliggende planverk... (fra kapittel 7.3.4.1.6 i TB)**Rapportere på**

Status revisjon underliggende planverk knyttet til nasjonale beredskapstiltak

- Status revisjon i embetets planverk – hva er gjennomført og hva gjenstår
- Status revisjon regionalt arbeid med underliggende planverk – hvilke tiltak er gjennomført

I samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark arbeider vi nå med revidering av SBS

Arbeid knyttet til det sivilt-militære... (fra kapittel 7.3.4.1.7 i TB)**Rapportere på**

Arbeid knyttet til det sivilt-militære samarbeidet i forbindelse med *Trident Javelin 2017* og *Trident Juncture 2018*: Hvilke deler av dette arbeidet har embetet deltatt i 2017.

Fylkesmannen har hatt samarbeid med HV-05 og deltatt aktivt i seminarer og konferanser.

Embetene skal i årsrapporten rapportere på antall og andel... (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)**Rapportere på**

Embetene skal i årsrapporten rapportere på antall og andel kontrollerte vergeregnskap, samt antall verger som er under oppfølging på bakgrunn av ikke godkjente vergeregnskap.

Det ble trukket ut 184 regnskap til kontroll. Samtlige ble kontrollert innen fristen. Av disse er det 2 saker som fortsatt er til oppfølging. I tillegg er det 6 egeninitierte saker som er under oppfølging.

Vergemålsordningen

Sum	Antall kontrollerte vergeregnskap	Antall mottatte vergeregnskap
16 %	202	1 227

Embetene skal i årsrapporten rapportere hvorvidt... (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)**Rapportere på**

Embetene skal i årsrapporten rapportere hvorvidt alle vergemål opprettet etter gammel lov har riktig status med tanke på regnskapsplikt.

Arbeidet ble påbegynt men vi kom ikke helt i mål med å kontrollere alle i 2017. Arbeidet vil bli fullført i løpet av 2018.

Fylkesmannen skal i årsrapportløsningen rapportere... (fra kapittel 7.3.4.3.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksonråde. Av rapporteringen skal videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Fylkesmannen behandlet ca. 660 søknader om fri retts hjelp i 2017, mot ca. 1420 året før. Advokatene hadde kompetanse til å egeninnvilge fritt rettsråd i ca 410 saker - ca. 340 færre enn i 2016. Nesten halvparten av egeninnvilgelsene gjaldt bistand i asyl- og utlendingsaker. Fylkesmannen søknadsbehandlet ca. 160 saker, hvorav 50 ble avslått pga inntekts-/ formuesoverskridelse eller av andre grunner. 8 søknader gjaldt fri sakførsel.

Vi viser for øvrig til detaljert rapportering i skjema sendt SRF.

Retts hjelp 1.1 - Søknader

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkommne søknader	661	653	8
Innvilgede søknader	520	516	4
Avslåtte søknader	51	48	3

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk... (fra kapittel 7.3.4.3.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk på kap. 470, post 01 inneværende og påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes.

I 2017 utgjør totale utgifter på kap 470 post 01. (inkl. kontrollkommissjonen) kr. 4 530 580.

For 2018 forventes utgiftene å bli på ca. kr 4 000 000. Antall flyktninger går ned og det er stadig færre som faller inn under inntekts- og formuesgrensene for ordningen med fri retts hjelp.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.4.4.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomme innvandrere (introduksjonsloven) skal Fylkesmannen skal rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Fylkesmannen i Oppland hadde seks klagesaker på introduksjonsordningen i 2017.

Hva klagen gjelder	Utfall
Forlengelse intro	Ikke medhold
Rett til intro	Ikke medhold
Forlengelse intro	Ikke medhold
Forlengelse intro	Ikke medhold
Forlengelse intro	Ikke medhold
Rett til intro	Ikke medhold

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.4.4.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (introduksjonsloven) skal Fylkesmannen oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Fylkesmannen i Oppland hadde ingen klagesaker på opplæring i norsk og samfunnskunnskap i 2017

Fylkesmannen skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.4.4.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier og hvor mange av nye statsborgere i fylket som har deltatt.

Det er gjennomført en statsborgerseremoni. Denne seremonien ble gjennomført i Gjøvik fjellhall. 101 av 288 nye statsborgere deltok på seremonien.

Resultat- og økonomirapportering... (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Resultat- og økonomirapportering på fagmidler på klima og miljøområdet innenfor naturmangfold, forurensning og klima.

Økonomirapportering pr 31.12.17 og tilskuddsrapportering for 2017 er levert til Miljødirektoratet.

Fremmede organismer

Art/artsgruppe	Type tiltak	Omfanget av tiltaket	Navn område	Utdyping av, eller kommentar til, gjennomført tiltak	Sum brukt
Kjempespringfrø	Bekjempelse		Hadeland	Tildelt Landbrukskontoret for Hadeland. Rapport mottatt. Har bekjempet flere lokaliteter framfor alt inntil Jarenvatnet naturreservat. Reservatet ligger svært utsatt til med tilførsel fra Vigga og mye byggeaktivitet rundt omkring, f.eks. ifm. bygging av rv4. Bekjempede lokaliteter har hatt en ønsket reduksjon, men det dukker hele tiden opp nye i dette området. I tillegg sliter kommunen med å få tilgang til folk som kan ta på seg bekjempelse til riktig tid.	25 000
Kjempespringfrø	Bekjempelse		Fåvang	Tildelt Ringebu kommune v/ Midtgdbrandsdal landbrukskontor for kartlegging og bekjempelse av lokaliteter inntil Fåvang naturreservat. Jobb utført av Dokkadeltaet nasjonale våtmarkssenter. Rapport mottatt fra dem. Et stort byggeområde i Fåvang har gjort jobben spesielt utfordrende i år. Noe kartlegging er også gjort rundt Hundorp naturreservat.	23 000
Kjempespringfrø, kjempebjørnekjeks	Bekjempelse		Lillehammer	Tildelt Lillehammer kommune. Fokus på å hindre spredning inn i Lågendeltaet naturreservat. Årlig bekjempelse i Årettadalen i regi av Naturvernforbundet. Utfordrende. Hvis det er store bestander igjen høsten 2018 vil området gis opp. Noen forekomster av kjempebjørnekjeks er fjernet med hakke og spade, vellykket.	30 000
Kjempebjørnekjeks	Bekjempelse		Østre Toten	Tildelt Østre Toten kommune. Kommunen har over flere år arbeidet systematisk med å fjerne lokaliteter inntil framfor alt elva Lena, som mynner ut i Totenvika naturreservat. Det er i tillegg gitt informasjon og praktisk bistand til grunneiere som har arten registrert hos seg, og informasjon på hjemmesiden. Bekjempede områder har hatt ønsket reduksjon, men på noen steder der bekjempelse har opphørt dukker arten opp igjen, trolig pga en frøbank, og det tilkommer hele tiden nye steder. Reservatet spesielt og kommunen generelt har mange ulike arter på svartelista.	30 000
Parkslirekne	Kartlegging		Randsfjorden, Mjøsa, Lågen	Tildelt Dokkadeltaet nasjonale våtmarkssenter. Rapport mottatt. Kartlegging langs Randsfjorden, Mjøsa og noe opp langs Lågen som grunnlag for en handlingsplan for fylket og oppstart av bekjempelse. Arbeidet ble samkjørt med kartlegging av rynkerose i de samme områdene (midler tildelt fra handlingsplan).	20 000
Kjempespringfrø	Bekjempelse		Dokkadeltaet, Land	Midler tildelt grunneier som i ett par år har bekjempet en stor lokalitet med kjempespringfrø inntil Dokkadeltaet naturreservat (RAMSAR). Rapport mottatt via konsulent som utfør bekjempelse i reservatet.	10 000
Rynkerose, parkslirekne	Kartlegging		Randsfjorden, Mjøsa, Lågen	Ekstra bevilgning til kartlegging rynkerose og parkslirekne.	6 000
Ingen	Amnet		Ingen	Midler ikke brukt	6 000
					150 000

Det skal rapporteres på fylkesmannens... (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på fylkesmannens arbeid med samordning av statlig styring av kommunesektoren etter retningslinjene i rundskriv H-2143.

Kommunedialog

Kommunedialog er et satsingsområde hos Fylkesmannen. Hvert år lages det et kommunebilde som inneholder dialogpunkter på hvert fagområde. Dialogpunktene brukes i den daglige kontakten med kommunene, men også som grunnlag for innholdet i regionmøtene med kommunene. Kommunebildene er utarbeidet med bakgrunn i en risiko- og sårbarhetsvurdering (ROS) av kommunene innen Fylkesmannens ansvarsområder. Følgende møtearenaer har vært gjennomført i 2017:

- En felles konferanse mellom Fylkesmannen og ordførere og rådmenn
- Det ble ikke gjennomført regionmøter i 2017, men disse ble gjennomført i januar 2018
- En rekke møter mellom fagavdelingene og fagansvarlige i kommunene

Tilsynsamordning

Det har vært begrenset aktivitet innen tilsynsamordning i 2017. Tilsyn samordnes ved hjelp av en intern kalender. Det har vært gjennomført ett møte i tilsynsforum, der fokus var læring og effekt av tilsyn. Deltakere i tilsynsforum er Fylkesmannens fagavdelinger samt Arbeidstilsynet, Mattilsynet og rådmannsutvalget. Det er ikke kommet inn reaksjoner fra kommunene på at det har forekommet datokollisjoner mellom tilsynsetater.

Innsigelsesforsøket

Fylkesmannen er del av innsigelsesforsøket. Det ble ikke avskjært noen innsigelser i 2017. Selv om forsøket oppfattes som meningsfylt og nødvendig, medfører det kortere tidsfrister for Fylkesmannen, noe som er utfordrende.

Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak fylkesmannen har iverksatt for den enkelte kommune som er registrert i ROBEK og hvilke tiltak som har vært iverksatt for å forhindre kommuner som er i faresonen til å bli registrert i ROBEK. Det skal rapporteres om bruk av skjønnsmidler til ROBEK-kommunene.

Fylkesmannen har fulgt kommuner i ROBEK tett gjennom lovlighetskontroll av budsjettet, lånegodkjenning og jevnlig møter, hvor kommunen har redegjort for den økonomiske utviklingen. I 2017 var det bare en kommune (Vester Toten) på ROBEK-lista. Etter godkjenning av regnskapet for 2016, som viste at merforbruket var dekket inn, ble kommunen meldt ut. Fylkesmannen har gjennom en ROS-analyse for kommuneøkonomi, skaffet seg oversikt over de kommuner som kan være i faresonen for å havne i ROBEK. Det er i kommunebildene gjort en vurdering av økonomisk status for alle kommunene. De kommuner som Fylkesmannen er bekymret for har hatt kommuneøkonomi som tema på årlig møte. Fylkesmannen har tildelt ordinære skjønnsmidler til ROBEK-kommune begrunnet i økonomiske utfordringer. I 2016 ble skjønnsmidlene holdt tilbake inntil kommunen kunne vise at de fulgte plan for inndekning av merforbruk. I 2017 ble ikke midlene tilbakeholdt, da

regnskapssituasjonen utviklet seg positivt i 2016.

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling... (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling og modernisering i kommunene, bruk av skjønnsmidler til formålet og formidling av resultatene.

Fylkesmannen fordelte 16,58 mill. kr til innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene i 2017. Fylkesmannen hadde i 2017 ingen spesiell arena for å formidle resultatene av prosjektene, annet enn at rapportene fra kommunene ligger i ISORD. Når den offentlige sida i ISORD ble klar i løpet av 2017, er mulighetene for å få innsikt i hverandres prosjekter blitt bedre. Fylkesmannen ga også i 2017 skjønnsmidler til kommuner som deltok på nasjonal Innovasjonsskole ved Høgskolen i Innlandet. Fylkesmannen fulgte også i 2017 med utviklingen i PILOT-prosjekter som ble satt i gang i forbindelse med arbeidet med kommunereform, og som er tildelt skjønnsmidler flere år.

Det skal rapporteres om antall lånesøknader... (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres om:

- Antall lånesøknader som godkjennes og i hvilken grad fylkesmannen har nektet godkjenning av lån.
- Antall godkjente garantier, samt antall garantier som ikke ble godkjent.

Fylkesmannen behandlet og godkjente investeringsbudsjettet for Vestre Toten kommune for 2018, som en del av lovlighetskontroll av budsjettet for ROBEK-kommune. Investeringsbudsjettet ble noe redusert etter anbefaling fra Fylkesmannen, som har vært restriktiv med lånegodkjenning så lenge kommunen var i ROBEK. Godkjenningen var i tråd med Strategi for lånegodkjenning i ROBEK-kommuner.

Fylkesmannen har i 2017 behandlet og godkjent 5 garantisøknader med samlet garantibeløp på 237,7 mill kr. Tre av sakene gjelder Gjøvik kommune, hvorav den største saken gjelder rehabilitering av Gjøvik Rådhus (175 mill kr). De seks Valdreskommunene har garantert med kr. 500 000 hver til Valdres Folkemuseum. To av sakene gjelder idrettsanlegg som også er tildelt spillemidler fra staten. Fylkesmannen har behandlet og godkjent investeringsbudsjettet for Vestre Toten kommune for 2018, i forbindelse med lovlighetskontroll av budsjettet. I tråd med anbefalinger fra Fylkesmannen ble budsjettet noe redusert.

Antall garantisøknader

Saksområde	Sum	Godkjent	Ikke godkjent	Ikke behandlet
Antall garantisøknader	5	5	0	0

Kommunenes lånesøknader

Type søknad	Sum	Godkjent	Ikke godkjent	Ikke behandlet
Antall lånesøknader	1	1	0	0

Fylkesmannen skal rapportere... (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på hvordan veiledningsarbeidet har blitt utført, herunder aktiviteter for å øke kvaliteten på KOSTRA-data.

Fylkesmannen har i løpet av 2017 svart på mange henvendelser fra kommuner om tolkning av KOSTRA-veilederen for regnskapsføring. I tillegg har Fylkesmannen fulgt med på innrapporteringsloggen til SSB, og purret på kommuner som ikke har rapportert alle obligatoriske skjema. KOSTRA har også vært tema på møte med alle økonomiansvarlige i kommunene. For øvrig er det tatt kontakt direkte med de kommunene som har avvikende nøkkeltall for eiendomsforvaltningen. Fylkesmannen bruker KOSTRA-tall i sine kommunebilder, og det er presisert ved flere anledninger at det er kommunene som har ansvaret for at tallene som rapporteres er riktige. Det er bare ved at tallene brukes at kvaliteten kan heves.

Kort om fordelingen av skjønnsmidler... (fra kapittel 7.3.6.5.2 i TB)

Rapportere på

Kort om fordelingen av skjønnsmidler, herunder rapportering i ISORD.

Fylkesmannen fordelt i 2017 33 mill kr som ordinære skjønnsmidler for 2018, etter søknad fra kommunene. Det er redegjort for begrunnelsen for tildelingen i brev til KMD AV 12.09.2017. I tillegg ble det i 2017 fordelt 16,58 mill kr til innovasjons- og fornyingsprosjekter. Alle søknadene ble registrert i ISORD. Alle prosjekter som hadde fått skjønnsmidler i 2016 har rapportert på resultater i ISORD. Fylkesmannen fordelte mot slutten av året gjenstående skjønnsmidler for 2017, som var avsatt til uforutsette hendelser. Den fordelingen er ikke registrert i ISORD. Midlene gikk dels til kommuner som hadde arrangementer i forbindelse med kongeparets jubileumsreise og dels til kommuner som hadde etablert bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger (EMA), og som ikke fikk tildelt forutsatt antall. En kommune (Sør-Fron) fikk også bevilget skjønnsmidler til istandsetting av kommunal infrastruktur etter flomhendelse i juli 2017.

Fylkesmannens skal gi en kort beskrivelse... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannens skal gi en kort beskrivelse av embetets tiltak for samordning av statlig tilsyn, herunder tilsyn fra andre tilsynsetater enn Fylkesmannen selv. Fylkesmannen skal kort opplyse om hva som er gjort for å fremme og formidle læring hos kommunene i de tilsyn som er gjennomført.

Det er gjennomført ett møte i tilsynsforum der tema var læring og effekt av tilsyn. Deltakere i tilsynsforum er Fylkesmannens fagavdelinger, Mattilsynet,

Arbeidstilsynet og rådmannsutvalget. Tilsyn hos Fylkesmannen samordnes ved hjelp av felles intern tilsynskalender. Det har ikke vært høy aktivitet på samordning av eksterne etater grunnet vakanse. Vi har imidlertid ikke mottatt noen tilbakemelding på datokollisjoner fra kommunene.

Læring av tilsyn har vært fokus i de siste år. De fleste avdelingene gjennomfører regelverkssamlinger eller gjennomgår regelverk som en del av faste møter med fagansvarlige i kommunene. Tilsyn og veiledning er deretter to virkemidler som brukes for å høye kompetansen i kommunene. Oppfølging av tilsynene og lukking av avvik foregår skreddersydd til den enkelte kommune og følges tett med veiledning. Her benyttes også KommueROS (omtalt under samordning) for å dekke hvilke kommuner som har utfordringer. Dette er et system for kommunedialog som er under utvikling.

Det er vår oppfatning at det oppnås effekt av tilsynene. Det er tydelig at systemer gjennomgås og dokumentasjon oppdateres som en del av tilsynsforberedelsene. Tilsynene øker også prioriteten og forståelsen av det enkelte fagområde. Kommunene melder imidlertid tilbake at tilsynene ofte blir for snevre og at avvik på enkeltområder ofte skaper et inntrykk av at fagområdet som helhet ikke holder mål. Dette samsvarer med den seneste forskning på området, som blant annet understreker at en tilsynstilbakemelding må gis på en slik måte at den kan forstås inn i en helhetlig kontekst, dvs en "fortelling" om status. Vi vil jobbe videre med hvordan en slik ny kunnskap kan innarbeides i tilsynsdialogen uten at det går på bekostning av å få frem alvoret i regelbrudd og avvik.

Embetet rapporterer hvor mange tilsyn... (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Embetet rapporterer hvor mange tilsyn det har gjennomført.

Forklaring:

- Det bes om ett samlet tall for alle tilsyn hjemlet i opplæringsloven, barnehageloven, helse- og omsorgstjenesteloven mv.
- Det rapporteres samlet for kommunene og fylkeskommunen(e)
- Antall tilsyn det skal rapporteres om omfatter planlagte tilsyn (som landsomfattende/nasjonale tilsyn) og hendelsesbaserte tilsyn uavhengig av tilsynsmetodikk og hvor ressurskrevende tilsynet var.
- Antall tilsyn det skal rapporteres om, omfatter ikke forundersøkelser, sjølvmeldingstilsyn og dokumentgjennomganger uten oppmøte (fysisk eller videokonferanse) på tjenestestedet eller i kommunen/fylkeskommunen.
- Det bes ikke om tall for avvik eller pålegg.

Det er på grunnopplærings område ført 15 tilsyn med opplæringsloven og tre med forvaltningsloven i til sammen 10 kommuner. Det er før tre tilsyn med barnehageloven og to med introduksjonsloven.

Det er gjennomført 6 tilsyn innen samfunnsikkerhet og beredskap (Sivilbeskyttelsesloven)

På helse og omsorgsområdet er det gjennomført 13, 5 tilsyn knyttet til dette fagområdet.

Lov om sosiale tjenester knyttet til lokale NAV kontor er det gjennomført 4 tilsyn i 2017.

Innenfor spesialisthelsetjenesten er det gjennomført 3 tilsyn og innenfor barnevernsområdet i kommunene er det gjennomført to tilsyn i 2017.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.8.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Hvor mange av sakene totalt (uten å skille mellom saker etter klage og på eget initiativ) som hadde henholdsvis habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.
- Det skal gis en kortfattet omtale i årsrapporten av hvor mange klager fylkesmannen har mottatt etter kommuneloven § 60d fjerde ledd, hvilke kommunalrettslige tema de (særlig) veileder kommunene om samt bruk av interkommunalt samarbeid i fylket, med særlig vekt på bruk av vertskommunemodellen.

Ingen av sakene om lovlighetskontroll hadde habilitet eller lukking av møter som vurderingstemaer.

Vi veileder bl.a kommunene om habilitet, lukking av møter, fritaksregler, reglene om lovlighetskontroll, administrasjonssjefens oppgaver i forhold til forsvarlig utredning av saker (koml. § 23).

For Valdresregionen har det særlig vært veiledet om reglene om internkontroll i kommuneloven kapittel 10A.

Vi har ikke mottatt noen klager etter kommuneloven § 60 d fjerde ledd.

Fylkesmannen har ingen fullstendig oversikt over interkommunale samarbeid i fylket.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	4	1	5
På eget initiativ	0	1	1

Fylkesmennene skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.6.9.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 28 annet ledd, samt hvor mange tilfeller klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offentleglova § 32.

Vi har behandlet 7 klager på avslag om begjæringer om innsyn. I 5 av disse fikk klager helt eller delvis medhold.

FMAV, FMBU, FMHO, FMMR... (fra kapittel 7.3.6.10.1 i TB)

Rapportere på

FMAV, FMBU, FMHO, FMMR, FMNO, FMOP, FMRO, FMST, FMTR, FMTE, FMVE som deltar i forsøksordningen om samordning av statlige innsigelser, rapporterer til Kommunal- og moderniseringsdepartementet om antall planer der statlige innsigelser er samordnet, antall innsigelser som er fremmet, antall innsigelser som ikke er videresendt til kommunene, og antall innsigelser som er avskåret.

Antall planer møtt med innsigelse fra statlige myndigheter var 15 (fra Fm alene), 21 (fra Fm sammen med andre statlige myndigheter) og 13 (fra andre statlige myndigheter enn Fm). Dvs. at Fm samordnet innsigelser til 34 planer. Ingen innsigelser ble avskåret, men i en vegsak (E6) samordnet Fm/statlige myndigheter seg for et trasealternativ uten innsigelser under høringen, i en annen vegsak (E6) trakk Fm en av sine innsigelser for å oppnå et trasealternativ uten statlige innsigelser.

Samordning av statlige innsigelser

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultat
Antall planer på offentlig ettersyn hvor fylkesmannen har samordnet uttalelser med statlige innsigelser	34
Antall innsigelser som er fremmet	0
Antall innsigelser som ikke er videresendt til kommunene	0
Antall innsigelser som er avskåret	0

Vi har ikke tall for hvor mange innsigelser det blir fremmet til hver plan, viser ellers til skriftlig rapportering.

Fra og med 01.01.2017... (fra kapittel 7.3.6.11.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 skal alle embetene rapportere byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene. Alle saker som ligger til behandling per 31.12.2016 skal overføres til den nye SYSAM-løsningen.

- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten for 2017 skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten for 2017 skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Jf. tabell

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
56	14	43	128	0	0	0

Fra og med 01.01.2017... (fra kapittel 7.3.6.12.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 skal alle embetene rapportere byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene. Alle saker som ligger til behandling per 31.12.2016 skal overføres til den nye SYSAM-løsningen.

- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis. Rapportering om ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område (også der oreigningsloven er hjemmelsgrunnlag).
- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå totalt antall behandlede ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område. Det skal også fremgå antall søknader som ikke er behandlet innen 12 uker.
- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå totalt antall behandlede ekspropriasjonssaker der Fylkesmannen er klageinstans, på plan- og bygningsrettens område. Det skal også fremgå antall klager som ikke er behandlet innen 12 uker.

Jf. tabell

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	22
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	147
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	14
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	1

Fylkesmannen skal gjøre rede for iverksatte... (fra kapittel 7.3.6.13.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjøre rede for iverksatte og planlagte effektiviserings tiltak. Det skal her fremgå at tiltak som inneholder digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester er særlig vurdert. Det skal også gjøres rede for hvordan effektiviseringsgevinstene av tiltakene hentes ut, slik at de kan omdisponeres til prioriterte områder. Nærmere retningslinjer kommer i eget rundskriv.

Fylkesmannen i Oppland har i flere år jobbet systematisk med å effektivisere arbeidsprosesser, rette tiltak for bedre ressursutnyttelse og samordne intern for disponering og fordeling av ressurser mot prioriterte områder i overordnet VP og iht. ROS.

Omstilling og effektive arbeidsmetoder var et overordnet fokusområde i VP 2017 og også i 2018.

I 2017 kan der nevnes særskilt at det er innført elektroniske hovedbokbilag, Tilskuddsportalen er tatt i bruk for forvaltning av tilskudd, det er innført full digital utsendelse av brev med unntak av brev med u. off. innhold. Eksternportalen for utbetaling av godtgjørelser har i 2017 blitt videreført og implementert i hele organisasjonen. Videre er introduksjonsprogram for nytilsatte koblet opp til kurs i NANO-Learning, og NANO-Learning er også tatt i bruk på en rekke områder, herunder informasjonssikkerhet, som jobbstøtter for ulike arbeidsprosesser osv..

Effekter av disse tiltakene går i hovedsak på forenklinger i arbeidsprosesser og kvalitetssikring. Det frigjøres tid, slik at man kan styre dette mot faglig oppgaveløsning, videreutvikling av arbeidsmetoder osv.

Arbeid med gevinstrealiseringsplaner er påbegynt og vil bli koblet til sammenslåingsprosessen og ny geografisk inndeling for Fylkesmannen i Hedmark og Oppland.

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.14.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal rapporteres om lærlinger i årsrapporten.

Fylkesmannen i Oppland har hatt to lærlinger i kontor- og administrasjonsfaget i 2017. Lærlingene er innom alle avdelingene i embetet i løpet av læretiden, og har stor variasjon i arbeidsoppgavene. Arbeidet koordineres gjennom faglig ansvarlig i administrasjonsavdelingen.

Kort beskrivelse av aktiviteten... (fra kapittel 7.3.7.1.1 i TB)**Rapportere på**

Kort beskrivelse av aktiviteten på området, herunder oversikt over:

- Tros- og livssynssamfunn som mottar tilskudd og antall medlemmer det er gitt tilskudd for
- Trossamfunn som er slettet hos fylkesmannen
- Nye registrerte/uregistrerte trossamfunn og nye livssynssamfunn
- Ev. tilsyn med trossamfunn og forstander.

Vi har behandlet saker etter trossamfunnsloven, herunder utbetalt statstilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke.

For 2017 utbetalte vi tilskudd til 27 trossamfunn for totalt 3764 medlemmer. Vi har registrert et nytt trossamfunn i Oppland, og ingen trossamfunn er blitt slettet. Vi har ikke foretatt noe særskilt tilsyn med trossamfunn eller forstandere.

Oversikt over antall saker... (fra kapittel 7.3.7.2.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Gravferdsloven:

Askespredning 2017: 122 søknader mottatt, 108 søknader innvilget og 15 søknader avslått.

Oversikt over antall saker i hver kategori... (fra kapittel 7.3.7.3.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Fylkesmannen har godkjent tre søknader om å bli typisk turiststed. Det gjelder Lesjaverk i Lesja kommune hele året. Fagernes og Leira i Nord-Aurdal kommune er godkjent som typiske turiststeder i sommerferien. Fossbergom (sentrum) i Lom kommune har fått utvidet sin status som typisk turiststed til å gjelde vår og høst, ikke kun i sommermånedene. Fylkesmannen avsto en søknad om status som typisk turiststed hele året fra Lom i 2016.

I løpet av 2017 mottok vi 6 søknader om dispensasjon fra åpningstidsbestemmelsene. 4 ble innvilget, og det ble gitt 2 avslag. Det ene avslaget ble påklaget og departementet gav dispensasjon.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven... (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)**Rapportere på**

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven, jf. VØL pkt. 5.3.2 og bakgrunnsinformasjon (metodehåndbok og egen mal for rapportering). Fylkesmannen skal beskrive hvilke risikovurderinger som ligger til grunn for valg av tema og tilsynsobjekt. Med risikovurdering mener vi hvilke vurderinger og konklusjoner fylkesmannen har gjort på bakgrunn av de valgte kildene.

Fylkesmannen i Oppland gjennomfører årlig risikovurdering på barnehage- og skoleområdet basert på følgende indikatorer:

Systematikk i kvalitetsarbeidet - kilde er tilstandsrapportene fra kommunene og eget inntrykk gjennom kontakt med kommunene

Lærerkompetanse, kompetanseplaner og videreutdanning - kilde er GSI, Videreutdanningssystemet og kompetanseplaner, særlig på barnehageområdet

Barnehagefaglig kompetanse - kilde BASIL

Pedagogisk utdanning i barnehage - kilde BASIL

Pedagogisk norm for bemanning - kilde BASIL

Elevundersøkelsen - kilde Skoleporten

Spesialundervisning - kilde GSI

Nasjonale prøver - kilde Skoleporten

Frafall - kilde er tall fra Oppland fylkeskommune

Grunnskolepoeng - kilde Statistikkportalen

Hjem-skole-samarbeid - kilde Elevundersøkelsen

Klagesaker - kilde er behandlede klagesaker

Tilsyn - kilde tilsynsrapporter

Indikatorne blir også benyttet som kriterier for å identifisere kommuner med utfordringer på ulike områder innenfor Barnehageloven og Opplæringsloven. Tilsynsobjektene for 2017 er identifisert ved hjelp av ROS-analysen. I tillegg vurderte vi tidspunkt for når tilsyn sist var ført i kommunene og kunnskap om kommunens deltakelse i ulike nasjonale satsinger, d.v.s. kunnskap om hvorvidt kommunene allerede har tatt tak i områder der de har utfordringer.

Når det gjelder Felles nasjonalt tilsyn, ble tilsynsobjektene plukket ut etter en grundig gjennomgang av indikatorne ovenfor. Vi utarbeidet en samleoversikt der alle kommunene og alle indikatorne framgår. Bak disse vurderingene ligger det statistikkgrunnlag med kommentarer til den enkelte kommune. Etter denne gjennomgangen valgte vi ut noen kommuner som vi ville føre tilsyn med, noen vi ville inngå en nærmere dialog med og noen som vi ville anbefale for deltakelse i nasjonale satsinger.

Det er ikke til å legge skjul på at kravet om at 60 % av kommunen skal ha tilsyn etter tematikken i FNT 2014-17 har vært sterkt førende for tema og valg av tilsynsobjekt.

Ett av tilsynsobjektene på opplæringsområdet ble plukket ut på grunnlag av flere henvendelser fra foreldre om brudd på gratisprinsippet, og et annet på grunnlag av henvendelser om dårlig skolemiljø. Antall funn på korreksjonspunkter tyder på at ROS-analysen var riktig.

Når det gjelder tema for tilsynet, har vi valgt sentrale tema i barnehageloven som det dessuten er utviklet kontrollspørsmål til. I 2017 ble tilsynsobjektene valgt utfra at det er lenge siden eller at de aldri har hatt tilsyn på barnehagelovens område.

Rapportering på FNT – forvaltningskompetanse

		Kontrollspørsmål																						
Kommune	Skole	Åpnet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Dovre	Dovre ungdomsskole	04.10.2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Østre Toten	Stange skole	13.02.2017	1	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Østre Toten	Lena ungdomsskole	13.02.2017	1	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Gjennomførte tilsyn - Barnehage

Kommune / Barnehage	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Antall varslede pålegg i foreløpig rapport	Antall mulige pålegg i endelig rapport	Antall vedtatte pålegg
Nord-Fron kommune	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)	Kommunens godkjenningsevne	4	Endelig rapport	3	3	0
Gran kommune	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)	Kommunens godkjenningsevne	4	Endelig rapport	0	0	0
Skjåk kommune	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)		3	Endelig rapport	2	2	0
			11		5	5	0

Gjennomførte tilsyn - Opplæring

Kommune	Skole	Tilsynsvariant	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Antall varslede pålegg i foreløpig rapport	Antall mulige pålegg i endelig rapport	Antall vedtatte pålegg
Sør-Aurdal	Sør-Aurdal ungdomsskole	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Foreløpig rapport	4	4	0
Sør-Aurdal	Sør-Aurdal ungdomsskole	FNT	Annet	Skoleiers forsvarlige system for å følge opp elevenes utbytte	2	Foreløpig rapport	1	1	0
Sel	Sel skule	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Endelig rapport	0	0	0
Sel	Sel skule	FNT	Annet	Skoleiers forsvarlige system for å følge opp elevenes utbytte	2	Endelig rapport	0	0	0
Dovre	Dovre ungdomsskole	FNT	Forvaltningskompetanse		3	Endelig rapport	0	0	0
Vang	Vang barne- og ungdomsskule	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Endelig rapport	3	0	0
Vang	Vang barne- og ungdomsskule	FNT	Annet	Skoleiers forsvarlige system for å følge opp elevenes utbytte	2	Endelig rapport	1	0	0
Jevnaker	Bergerbakken skole	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Endelig rapport	2	0	0
Jevnaker	Bergebakken skole	FNT	Annet	Skoleiers forsvarlige system for å følge opp elevenes utbytte	2	Endelig rapport	1	0	0
Østre Toten	Lena ungdomsskole	FNT	Forvaltningskompetanse		2	Endelig rapport	4	0	0
Østre Toten	Stange skole	FNT	Forvaltningskompetanse		2	Endelig rapport	4	0	0
Oppland fylkeskommune	Raufoss videregående skole	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Foreløpig rapport	7	0	0
Oppland fylkeskommune	Raufoss videregående skole	FNT	Annet	Skoleiers forsvarlige system for å følge opp elevenes utbytte	2	Foreløpig rapport	1	0	0
Nord-Fron	Sørdorp skole	Egeninitiert	Gratisprinsippet		3	Foreløpig rapport	2	2	0
Gausdal kommune	Gausdal ungdomsskole	Egeninitiert	Psykososialt miljø		4	Endelig rapport	7	7	0
					44		37	14	0

Foreløpig tilsynsrapport til Nord-Fron kommune/Sørdorp skole ble sendt ut 2. januar 2018, men er likevel tatt med her siden det var så nær ved å være fullført den 31. desember. Dette tilsynet ble dessuten utvidet til også å gjelde brudd på permisjonsreglene for elever.

Status tilsyn varslet i 2016, minimum foreløpig tilsynsrapport i 2017 (Skole)

Kommune	Skole	Tilsynsvariant	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Antall varslede pålegg i foreløpig rapport	Antall mulige pålegg i endelig rapport	Antall vedtatte pålegg
							0	0	0

Ingen slike tilsyn i Oppland

Rapportering på FNT – skolebasert vurdering

Kontrollspørsmål							
Kommune	Skole	Åpnet	1	2	3	4	5

Rapportering på FNT – skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Kontrollspørsmål																								
Kommune	Skole	Åpnet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Vang	Vang barne- og ungdomsskule	12. 01.2017	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Oppland fylkeskommune	Raufoss videregående skole	29.03.2017	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Sør-Aurdal	Sør-Aurdal ungdomsskole	01.09.2017	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1
Jevnaker	Bergebakken skole	17.02.2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sel	Sel skule	30.08.2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Vang, Sør-Aurdal kommuner og OFK hadde i tillegg brudd på regelverk for skoleeieransvar. jf tabell over.

Status tilsyn varslet i 2016, minimum foreløpig tilsynsrapport i 2017 (Barnehage)

Kommune / Barnehage	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Antall varslede pålegg i foreløpig rapport	Antall mulige pålegg i endelig rapport	Antall vedtatte pålegg
					0	0	0

Rapportering fra egeninitierte tilsyn (foreløpige tilsynsrapporter)

Kommune	Barnehage/skole	Tilsynstema	Korreksjonspunkt	Antall kontrollspørsmål i tilsynet
Gausdal kommune	Gausdal ungdomsskole	Kap 9a i opplæringsloven	18	35
Nord-Fron kommune	Sørdorp skole	Gratisprinsippet og permisjon fra opplæringen, opplæringsloven §§ 2-15 og 2-11	3	8

Rapportering på tilsyn med barnehagemyndighetens tilsyn og veiledning

Kontrollspørsmål																															
Kommune	Åpnet	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.2	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	4.2	4.3	4.4	4.5	4.7	4.8	4.9	4.11	4.12	5.3	5.4	5.5	5.6	5.7	5.8	5.9	5.10	5.11	5.12
Nord-Fron kommune	13.02.2017	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gran kommune	02.05.2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skjåk kommune	28.06.2017	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

I Nord-Fron kommune ble det også ført tilsyn med godkjenning, § 10 i barnehageloven. Her ble det "avdekt" 5 korreksjonspunkt.

Fylkesmannen skal redegjøre for oppdraget om egnevalueringen... (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for oppdraget om egnevalueringen av kompetanse på regelverksområdet, og særlig trekke fram styrker og utfordringer samt tiltak som er iverksatt for å sikre god kvalitet.

Fylkesmannen i Oppland har høsten 2017 gjennomført en evaluering av kompetansen på regelverk på barnehage og skoleområdet. Prosessen ble lagt opp slik at alle saksbehandlerne svarte på et spørreskjema om styrker og utfordringer på regelverksområdet. De ble dessuten bedt om å foreslå tiltak som kunne løse utfordringene. Vi oppsummerte med at vi har god kompetanse/kunnskap på regelverket. Kapasiteten kan være en utfordring, vi er sårbare ifht sykdom og vakanse. Vi har en god delingskultur, men det kan være nødvendig i større grad å sikre lik praktisering av lovførståelsen, særlig på områder som er nye.

FMOP har få saker hos Sivilombudsmannen, og undersøkelser viser at barnehagemyndighetene uttrykker stor tilfredshet med Fylkesmannens tilsyn, som klagebehandler, veileder og støtte til kvalitetsutvikling. Vi får også meldinger om at kommunene oppfatter fylkesmannen som tett på på skoleområdet.

Vi vil delta på Utdanningsdirektoratets regelverksamlinger.

For å spre kompetanse og sikre lik lovførståelse vil vi rullere tilsynsteam og ha med en jurist i alle tilsynsteam. Vi vil fortsatt delta i samarbeid på tvers av fylkene i Midt-Norge slik at vi sikrer lik lovførståelse og deling av kompetanse også der.

Vi skal vurdere om andre enn jurister kan behandle klagesaker på enkelte områder. Det vil da bli utarbeidet spesifikke klagesaksmaler.

Vi skal gjennomføre juridisk-metode-kurs i avdelingen for å holde juridisk metode høyt.

Det er viktig å opprettholde en raus kultur der det er lov å gjøre feil og der deling er en selvfølge.

Fylkesmannen skal rapportere om antall klager... (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere om antall klager, type klager og resultatet av behandlingen.

Se tabeller med kommentarer.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	39	0	1	38	0
Lokalt gitt muntlig eksamen	1	0	0	1	0
Standpunkt i orden og oppførsel	1	0	1	0	0
Fremskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd	1	0	1	0	0
Bortvisning, § 2-10	2	2	0	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	11	5	2	4	0
Skyss, § 7-1	15	0	10	5	0
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	7	5	2	0	0
Skoleplassering, § 8-1	21	0	14	7	0
Sum	98	12	31	55	0

Fylkesmannen i Oppland har fortsatt flest klagesaker på avgjørelser om standpunkt i fag, som økte fra 28 klager i 2016 til 39 i 2017. Antallet klager på skoleplassering økte fra tre i 2016 til 21 i 2017. Også skoleskyss hadde en liten økning, fra 12 saker i 2016 til 15 saker i 2017. Fylkesmannen behandlet sju saker om psykososialt skolemiljø etter oppl. § 9a-3 i 2017. Det bemerkes at dette er klagesaker etter det nå opphevede kapittel 9a, som fra 1.8.2017 ble erstattet med det nye kapittel 9A.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	0				
Barnehageloven § 16	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	2	2	0	0	0
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0				
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
	2	2	0	0	0

I 2016 behandlet vi seks saker som gjaldt tildeling av tilskudd, mens antallet i 2017 var to saker. I tillegg mottok vi tre saker som gjaldt krav til bruk av offentlig tilskudd i private barnehager i nov. 2016. Sakene ble ferdig behandlet i 2017. Klagerne fikk medhold.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Psykososialt skolemiljø, § 2-4, jf oppl § 9a-3	1	1	0	0	0
	1	1	0	0	0

Fylkesmannen i Oppland behandlet i 2017 en klagesak fra en privat grunnskole. I 2016 behandlet vi ingen saker for elever som går på frittstående grunnskoler. Når det gjelder klager på psykososialt skolemiljø, så bemerkes det at dette er klagesaker etter det nå opphevede kapittel 9a, som fra 1.8.2017 ble erstattet av det nye kapittel 9A.

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Fylkesmannen i Oppland har i 2017 ikke behandlet noen klager fra elever ved frittstående videregående skoler.

Klagebehandling - Spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	5	1	2	2	0
	5	1	2	2	0

Fylkesmannen i Oppland har behandlet fem klagesaker på spesialpedagogisk hjelp i 2017. I 2016 behandlet vi tre saker.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	3	2	1	0	0
Særskilt inntak, § 3-1 sjette ledd	1	0	1	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	2	1	1	0	0
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	1	1	0	0	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	68	29	39	0	0
	75	33	42	0	0

Fylkesmannen i Oppland har i 2017 behandlet totalt sju klager for elever i videregående. Dette er en nedgang fra 2016, hvor tallet totalt var åtte klager. Når det gjelder klager på psykososialt skolemiljø, så bemerkes det at dette er klagesaker etter det nå opphevede kapittel 9a, som fra 1.8.2017 ble erstattet av det nye kapittel 9A. Fylkesmannen behandlet 68 klager på sentralt gitt eksamen i fremmedspråk. Etter klagebehandlingen stod 39 klager med uendret karakter, mens 29 klager fikk endret sin karakter. Det er ikke skilt på de som gikk opp i karakter og de som gikk ned.

Fylkesmannen skal rapportere på antall meldte skolemiljøsaker... (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall meldte skolemiljøsaker til embedene som håndhevingsmyndighet, resultat av behandlingen og saksbehandlingstid.

Vi mottok til sammen 32 skolemiljøsaker i perioden 1. august 2017 og frem til 31. desember 2017 og fem saker var ferdig behandlet innen 31. desember. I tre av sakene ble det konkludert med at aktivitetssplikten var brutt, mens det i to av sakene ble veiledet fremfor å avvise. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært 87 kalenderdager.

Fylkesmannen skal rapportere på antall og type saker hvor klager henvender... (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall og type saker hvor klager henvender seg på nytt til fylkesmannen hvor skoleeier /barnehageeier /barnehagemyndigheten ikke har fulgt opp vedtaket.

Fylkesmannen har ikke mottatt henvendelser fra klager i 2017 med bakgrunn i at skoleeier/barnehagemyndigheten ikke har fulgt opp våre vedtak.

Fylkesmannen skal rapportere i eget skjema på tiltak... (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere i eget skjema på tiltak innenfor kompetanse og rekruttering på barnehageområdet.

Rapporteringskravet er splittet i to (se 7.3.8.13) av tekniske grunner for å koble riktige tabeller til årsrapporteringen.

Se rapportering i egen tabell.

Oppland har hatt stort fokus på pedagogisk ledelse de siste år. "Ledelse av myndiggjorte medarbeidere og utvikling av personlige lederferdigheter" (7,5 studiepoeng), er et studie der styrer og alle pedagogiske ledere deltar. Det framheves som veldig viktig at både ped.ledere og styrere deltar for å dra nytte av dette i barnehagen. Tilbudet har fått svært gode tilbakemeldinger.

Oppland har fokus på Lekeressursprosjekt, og under "Annet" ligger barnehager som har fått midler til at ungdomsskolegutter kan praktisere i barnehagen. Vi bruker også en del midler til en forskningsrapport på effekten av dette prosjektet.

Kompetansetiltak tabell 1

Kompetansetiltak	Midler brukt	Antall deltakere totalt	Andel deltakere fra kommunale barnehager	Andel deltakere fra ikke-kommunale barnehager
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	382 959	42	69 %	31 %
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere				
Kompetanseutviklingstiltak for samisk				
Økonomisk tilrettelegging	950 000	22	68 %	32 %

Kompetansetiltak tabell 2

	Kompetansemidler til kommuner og barnehager
Midler brukt	3 097 000
Andel barnehagemyndigheter som har fått midler	89 %
Andel kommunale barnehager som deltar i tiltak	68 %
Andel ikke-kommunale barnehager som deltar i tiltak	45 %
Andel barnehager deltatt på tema: pedagogisk ledelse	36 %
Andel barnehager deltatt på tema: språkmiljø	20 %
Andel barnehager deltatt på tema: realfag	9 %
Andel barnehager deltatt på tema: barn med særslite behov	8 %
Andel barnehager deltatt på tema: læringsmiljø	30 %
Andel barnehager deltatt på tema: dannings og kulturelt mangfold	3 %
Andel barnehager deltatt på tema: annet	16 %

Vi har brukt rapporteringsmalen som er anbefalt alle fylkesmenn å bruke, derfor har vi rapportert på andel ansatte (ikke barnehager) som har deltatt på ulike tiltak. Altså antall ansatte i forhold til alle ansatte i fylket.

Fylkesmannen skal gi en kort vurdering av arbeidet med strategiene... (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort vurdering av arbeidet med strategiene *Kompetanse for fremtidens barnehage* og *Kompetanse for kvalitet* og for strategi for etter- og videreutdanning for ansatte i PPT.

Fylkesmannen har utlyst og tildelt kompetansemidler med bakgrunn i Kompetanse for fremtidens barnehage. Det er stor etterspørsel etter disse midlene ute i kommunene, og det utarbeides gode søknader, de fleste er barnehagebaserte. Mange av søknadene er utarbeidet regionvis, så overgangen til regional ordning vil ikke være veldig stor for de fleste av våre kommuner. Det arbeides allerede godt regionalt. Hovedfokuset for fylkesmannen har vært implementering av ny rammeplan, der vi har gjennomført mange tiltak (se 7.3.8.9). Vi mener det arbeides godt og systematisk med god kvalitet i barnehagene i Oppland. Dialogen med kommunene er tett og god med mange møtepunkter. Vi kan nevne at i "Spørsmål til Barnehage-Norge" skårer vi nest høyest i landet på "Veileder og støtterolle innenfor kompetanseutviklingstiltak".

«Kompetanse for kvalitet» og SEVU-PPT

Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og motivasjonsarbeid gjennom ulike kanaler. Både gjennom fylkesmannens hjemmesider og i direkte møte med kommunene. Dette gjelder både «Kompetanse for kvalitet» og «SEVU-PPT». Det har ikke vært gjennomført særlig oppfølging av enkeltkommuner i forbindelse med dette arbeidet, men Fylkesmannen gir en del veiledning i forbindelse med spørsmål knyttet til søknadsprosedyrer og retningslinjer i videreutdanningssystemet.

Antallet søknader og inntak til videreutdanning for lærere i Oppland viser at mulighetene til videreutdanning er kjent, og at informasjonen når fram. Kommunene og skolene bruker denne muligheten bevisst til å fylle kravet til kompetanse for å undervise i fag. Alle fylkets kommuner, fylkeskommunen og enkelte private skoler har lærere i videreutdanning innenfor "Kompetanse for kvalitet".

Hadelandsregionen og Gjøvikregionen og Høgskolen i Innlandet har inneværende studieår samarbeidet om regionalt tilbud i videreutdanning i engelsk, noe som bidrar til at disse kommunene kan benytte videreutdanning for langt flere lærere samtidig.

I inneværende studieår er det sju ansatte fordelt på fem kommunale PP-kontor og fylkeskommunen som deltar i videreutdanning i SEVU-PPT. Dette er samme antall som året før, og det ser ut til at dette omfanget dekker behovet i fylket.

I Oppland har PP-tjenesten organisert et ledernetverk som Fylkesmannen har godt samarbeid med. Gjennom dette samarbeidet organiseres årlig enkelte etterutdanningskurs for ansatte, blant annet nyansattkurs og regelverkskurs.

165 000 kroner i etterutdanningsmidler for arbeid på prioriterte områder for PP-tjenesten ble tildelt etter søknad, på høsten 2017. Vi mottok fem søknader fra kommunale, interkommunal og fylkeskommunal PP-tjeneste, og alle søknadene ble innvilget.

Fylkesmannen skal gjøre rede for i hvor stor grad... (fra kapittel 7.3.8.8 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjøre rede for i hvor stor grad de kommuner med lav kvalitet og kompetanse på barnehage- og grunnopplæringsområdet som er fulgt opp, har økt sin kvalitet og kompetanse, og videre hvilke virkemidler og tiltak som har hatt god effekt.

Fylkesmannen utarbeidet også i 2017 ROS-analyser for kommunene på oppvekst- og utdanningsområdet. Hensikten med dette var å identifisere kommuner med lav kvalitet og kompetanse. ROS-analysen oppdateres årlig.

I ROS-analysen blir kommunene vurdert ut fra en rekke indikatorer. Her benytter vi oss av tilgjengelig statistikk, knyttet eksempelvis til nasjonale prøver, grunnskolepoeng, gjennomføringstall og elevundersøkelsen. Viktig informasjon er også hentet fra tilsynsrapporter og klagesaksbehandling. I tillegg har vi gått inn i kommunenes tilstandsrapporter, årsrapporter og kommuneplaner/temaplaner på oppvekstområdet.

På bakgrunn av ROS-analysen i 2017 plukket vi ut enkelte kommuner for spesiell oppfølging i 2017 og videre i 2018. Her har også erfaringer fra tilsyn både på barnehage- og skoleområdet vært viktig inn i vurderingen. Oppfølging av enkeltkommuner kan blant annet være dialogmøter, veiledning og tilsyn.

En særlig oppfølging av kommuner med lav kvalitet og kompetanse krever at vi går tett på. Vår erfaring så langt er at tettere oppfølging av enkeltkommuner har effekt, men at det krever at vi greier å holde fokus over tid.

ROS-analysen blir også brukt aktivt i tilsynsarbeidet, i oppfølgingen av ulike nasjonale satsinger og kompenserte tiltak, samt i utarbeidelsen av Fylkesmannens kommunebilder, som blir presentert for alle kommuner i regionvise møter. I kommunebildene i 2017 er det for første gang framhevet dialogpunkter både på barnehage- og skoleområdet som vi mener det er viktig at vi og kommunene har spesiell oppmerksomhet på i dialogen.

På noen områder, særlig knyttet til regelverksforståelse, hvor vi gjennom klagesaksbehandling, tilsyn eller av andre grunner avdekker et behov hos enkeltkommuner, tilbys skreddersydd veiledning. Dette er et tiltak vi ser har positiv effekt.

Fylkesmannen skal gjøre rede for hvilke tiltak som er iverksatt... (fra kapittel 7.3.8.9 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjøre rede for hvilke tiltak som er iverksatt for å bidra til implementering av ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Vi har utarbeidet og forankret en strategiplan for implementering av ny rammeplan sammen med kommunene i Oppland. Vår målgruppe for satsningen har vært kommunemyndighet og styrere. Vi har gjennomført 8 fagsamlinger for denne målgruppen i 2017 (herav 4 regionale samlinger der pedagogiske ledere har deltatt), med ulike tema med vekt på barns medvirkning. Alle barnehagene har utarbeidet egen plan for sitt arbeid, der de har valgt et fagområde som de fordypet seg i. Denne satsningen involverer alle barnehagene i Oppland (minus 5 små), noe vi er svært fornøyd med. Vi mener suksesskriteriene til dette store engasjementet er god forankring i kommunen, tett og systematisk oppfølging med jevnlig faglig påfyll arrangert av fylkesmannen, arbeid og oppfølging i hver kommune og erfaringsdeling mellom barnehager.

Fylkesmannen skal gi en vurdering av arbeidet med ny modell for styring... (fra kapittel 7.3.8.10 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en vurdering av arbeidet med ny modell for styring og finansiering av kompetanseutvikling i grunnopplæringen, og særlig trekke fram resultater fra arbeidet med desentralisert ordning for kompetanseutvikling og oppfølgingsordningen.

Det har blitt arbeidet målrettet med etableringen av ny modell for styring og finansiering av kompetanseutvikling i grunnopplæringen. Fem kommuner og en privat skole deltar i Skole- og barnehagebasert inkluderende læringsmiljø (Gr.1) Tilbakemeldinger fra deltakerne er svært positiv både med fagsamlinger og arbeid på den enkelte enhet. Erfaringer så langt er at samarbeidet barnehage og skole er styrket.

Ingen kommuner har deltatt i oppfølgingsordningen 2017.

Selve organiseringen av desentralisert ordning for kompetanseutvikling på ulike nivå kom raskt i gang i Oppland, og er en videreføring av samarbeidsstrukturer opprettet under arbeidet med UIU. Vi tjener positivt på gode relasjoner og har videreutviklet samarbeid mellom kommunene og FM, mellom FM og UH og mellom UH og kommunene. Det er etablert samarbeidsforum i fylkets seks regioner, der skoleeiere, UH, organisasjonene og FM deltar. Sammen med FM og UH er en skoleeierrepresentant fra hver region samlet i en koordineringsgruppe, mens alle skoleeiere, UH, organisasjonene og FM deltar i to årlige ledersamlinger der ordningen er fast punkt på agendaen. Tilsvarende strukturer er under etablering på barnehageområdet. Arbeide med lokal analyse har startet, men er samtidig den faktoren det knyttes mest utfordringer til. Vekslede analysekompetanse og usikkerhet knyttet til hvordan de ulike nivåene og rollene lokalt skal involveres i lokalt analysearbeid, hindrer til en viss grad fremdriften i enkelte kommuner. Andre har både regionalt og lokalt kommet fram til områder som man ønsker å drive kompetanseutvikling, og er kommet lenger i å utforme tiltak og etterspørre tilbyder.

Rapporter på antall årsverk i landbruksavdelingen... (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på antall årsverk i landbruksavdelingen per 31.12.2016, antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2016, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene i fylket.

Landbruksavdelingen har pr. 31.12.2017 i alt 22,4 årsverk. Av disse er det 1 årsverk prosjektleder Foregangsfylke korn og 2,35 årsverk som jobber med klagesaker etter plan- og bygningsloven. Landbruksforvaltningen i kommunene har i alt 68,9 årsverk (2016: 69). Det er 5 felleskontorer som dekker to eller tre kommuner. Totalt er det 19 enheter/landbrukskontorer i fylket.

Årsverk i landbruksforvaltningen mm.

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos FM per 31.12.2017	22,4
Antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2017	68,9
Antall enheter/landbrukskontor i fylket per 31.12.2017	19,0

Av 22,4 årsverk i landbruksavdelingen er det 1 årsverk prosjektleder Foregangsfylke korn og 2,35 årsverk som jobber med klagesaker etter plan- og bygningsloven

Rapporter på antall årsverk i avdeling... (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindriftsforvaltning.

Forvaltningen av tamreindriften i Oppland er lagt til Fylkesmannen i Trøndelag. Fylkesmannen i Oppland bruker likevel noe ressurser på å følge opp næringa, bl.a. knyttet til beitekonflikter.

Årsverk i reindriftsforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos FM per 31.12.2017	0,1

Ressurser avsatt til kontrollarbeid skal oppgis... (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**Rapportere på**

Ressurser avsatt til kontrollarbeid skal oppgis, fordelt på årsverk og antall personer.

Jf. tabell

Det har vært mye arbeid med krevende foretakskontroller i 2017.

Ressurser avsatt til kontrollarbeid

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk avsatt til kontroll hos FM i 2017 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	2,0
Antall årsverk avsatt til kontroll hos FM i 2017 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.2	
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2017 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	9,0
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2017 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.2	

Rapporter på tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsvegnett... (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsvegnett, herunder omfang (kilometer/kroner) for nybygging, ombygging og vedlikehold av skogsvegnettet.

Det ble i 2017 ferdigstilt 7 km nye skogsbilveger og ferdiggodkjent 79,4 km med ombygging. For disse vegene som er godkjent i 2017 er det investert 4,3 millioner kroner på nye veier, mens det for ombygging er investert 16,4 millioner kroner. Flaskehalsen har høy prioritet fordi bruer, snuplasser og bæreevne er grunnleggende elementer for logistikken. Videre er det investert 4,8 millioner kroner i vegvedlikehold.

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart... (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)**Rapportere på**

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Eventuelle kommuner i fylket som ikke har ajourført AR5 og sendt nye jordregisterfiler til Landbruksregisteret (Lreg).
- Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart (AR5).

Vedr. tall for AR5 tilstand er disse tallene ikke lenger relevante da alle kommuner i Oppland har innført direkteoppdatering av AR5 i Sentral Felles Kartdatabase (SFKB). De siste kommunene gikk over til å benytte dette systemet 22. januar 2018. Innsending av fysiske filer for AR5 er derfor ikke lenger en kontrollparameter.

Vedr tall for jordregistertilstand er tallet ikke representativt for ajourføring av arealtall i landbruksregisteret. De kommunene som ikke har benyttet NIBIO-verktøyet for produksjon av jordregister og tilhørende overføring av arealtall til landbruksregisteret, ajourfører arealtallene (i landbruksregisteret) manuelt. Det kan være flere grunner til det, det kan her nevnes noen:

Mange bruksretter i almenninger blir ikke med i landbruksregisteret slik systemet er i dag, det er en del multiple bruksnr. på en del skifter, en del eiendommer som ikke er registrert med eiendomsgrænse og bruksretter som ikke ligger i matrikkelen.

Planen er (jf. presentasjoner fra NIBIO) at det uansett vil bli mer helautomatisk oppdatering av arealtall i landbruksregisteret basert på AR5 i 2018, så da er heller ikke denne linja i tabellen særlig relevant (framover).

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Kommuner uten ajourføring/oppdatering	Antall kommuner som ikke har ajourført/oppdatert	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	0 %	0	26
Jordregister tilstand	73 %	19	26

Beskriv kort arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren... (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)**Rapportere på**

Beskriv kort arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren, og gi en vurdering av måloppnåelse for miljøvirkemidlene.

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen for miljøvirkemidlene (Fylkesvise midler til tiltak innen Klima- og miljøprogrammet, midlene til RMP-tilskudd og tilskudd til drenering) i Oppland som god.

Fylkesmannen har videreført arbeidet fra 2016 med klimatiltak innenfor landbrukssektoren. Gode klimatiltak er ofte sammenfallende med god agronomi og god økonomi for produsentene. Klimarelaterte tiltak er prioritert i Fylkesmannens retningslinjer for klima- og miljøprogrammet. Fylkesmannen innvilget i 2017 tilskudd til 5 tiltak med eksplisitte klimaformål (ca. 36 % av disponibel ramme). Andre tilskudd gjaldt drenering/jordstruktur (21 %), beitebruk/skjøtsel (21 %), gjødslingsplanlegging/plantevernjournal (17 %) og erosjon/avrenning i prioriterte områder (4 %). De miljørettede virkemidlene på jordbrukssektoren (SMIL, RMP) har i hovedsak samme fordeling på tiltak som tidligere år.

RMP: Antall setrer med mjølkeproduksjon går fortsatt nedover. I «drift av beitelag» har antall småfe, storfe og dyr med forsterket tilsyn økt betydelig etter 2013, og organiseringsgraden for storfe på utmarksbeite øker stadig. Areal med «skjøtsel av stølsvoller» har hatt en relativt sterk nedgang siden 2014. Tilskudd til biologisk verdifulle arealer ligger på et relativt stabilt, høyt nivå. Tilskudd til areal med automatisk freda kulturminner ligger stabilt på et meget lavt nivå.

Tiltak mot avrenning fra jordbruksjord har gått noe ned i omfang som følge av omlegging av regelverk for prioritering av erosjonsklasser

SMIL: De dominerende tilskuddsformålene er fortsatt verneverdige bygninger og gammel kulturmark (88 % av innvilgede tilskudd), men med en noe mindre andel tilskudd til bygninger enn tidligere år (57 % av totalrammen). Mange av tilskuddene til gammel kulturmark har positiv betydning for biologisk mangfold, men er i liten grad målrettet mot spesielt verdifulle arealer. Det innvilges nesten ikke tilskudd til hydrotekniske tiltak, noe som gjenspeiler at en liten grad har opplevd store problemer på dette området.

Beskriv kort arbeidet med saker etter naturmangfoldloven... (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)**Rapportere på**

Beskriv kort arbeidet med saker etter naturmangfoldloven, verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger som berører landbruk.

Fylkesmannens landbruksavdeling involveres ved behov i arbeidet med verneplaner, fremmede arter og konsekvensutredninger som berører landbruk.

Fylkesmannen bruker naturmangfoldloven (§§8-12 i kap. II) aktivt på landbruksområdet der vi fatter vedtak som førsteinstans. Dette gjelder saksområdene «Tilskudd til tiltak i beiteområder», «Tilskudd til Utvalgte Kulturlandskap», «Meldinger om hogst av vernskog» og ved byggetillatelse for ny- og ombygging av skogsbilvei. Ved tilskuddsbehandling til skogsbilvei vises det til byggesøknaden for tiltaket.

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning... (fra kapittel 7.3.9.8 i TB)**Rapportere på**

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak.

Fylkesmannen har i 2017 gjennomført 5 kommunale forvaltningskontroller av tilsammen 5 kommuner. (Se tabell nærmere oversikt over kontroller og avvik.) I tillegg er det gjennomført forvaltningskontroll av alle kommuner for sjukdomsavløsning. Oppfølging av avvik avdekket i 2017 vil fortsette i 2018. I tillegg til kontakt med kontrollerte kommuner vil generell veiledning til alle kommuner om aktuelle temer følges opp videre i fagsamlinger.

Fylkesmannen har i 2017 jobbet videre med en krevende foretaks kontroll om driftsfellesskap og overproduksjon. Arbeidet har vært omfattende og krevd mye ressurser. Klagefrist for vedtaket har ikke utløpt.

Produksjonstilskudd: I 2017 ble det innført nytt system for å søke produksjonstilskudd. Det har vært et sterkt fokus på opplæringstiltak fra Fylkesmannens side. Vår vurdering er at dette har vært svært nyttige tiltak for å senke risiko, og bidra til korrekt tilskuddsforvaltning. De nye saksbehandlingsrutinene for produksjonstilskudd i jordbruket gir utfordringer i forbindelse med kontrollarbeidet. Kommunenes saksbehandlere må gjennomføre kontroller på tidspunkt det er vanskelig å gjøre noen fullgod kontroll. Flere kontrollpunkter kan nå bare sannsynliggjøres der de tidligere kunne dokumenteres.

Tidligpensjon: Fylkesmannen gjennomfører årlig kontroll av om vilkårene for tidligpensjon er oppfylt.

Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel: Alle kommunene er kontrollert og avvik følges opp videre i 2018. Dette har bidratt til å forbedre og kvalitetssikre forvaltningen av tilskuddsordningen. Samtlige kommuner er kontrollert og det er fortløpende tatt tak i problemstillinger som har dukket opp. Alle kommunene er nå mer bevisste på gjeldende krav til dokumentasjon ved søknad og har etablert rutiner for å sikre overholdelse av 365-dagers regelen. Fylkesmannen konstaterer imidlertid at mange kommuner har behov for omfattende veiledning i sin behandling av søknader om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel, og har derfor prioritert forvaltningskontroll av denne ordningen.

Samarbeid med Mattilsynet og oppfølging av dyrevelferdssaker: Fylkesmannen har fått oversendt saker om brudd på dyrevelferdsregelverket, og har fulgt opp kommunene etter behov på disse sakene. Dialogen med Mattilsynet er god.

Overordnet vurdering: Vår overordnede vurdering av kontrollresultatene er at det fortsatt er behov for oppfølging av kommunal landbruksforvaltning for å bidra til kompetanseheving. Vi ser imidlertid en forbedring i bruken av de virkemidler som regelverket for de ulike tilskuddsordningene åpner for. Men det må fortsatt jobbes med kompetanseheving for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning. Kommunenes rolleforståelse og praksis (veileder-saksbehandler-kontrollør) er også temaer med fortsatt fokus.

I henhold til tabell i årsrapport skal det gis en oversikt... (fra kapittel 7.3.9.9 i TB)

Rapportere på

I henhold til tabell i årsrapport skal det gis en oversikt over og en vurdering av klager og dispensasjonssøknader behandlet av fylkesmannen.

Nytt søknadssystem for produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid innebar både nye søknadsfrister og nytt elektronisk søknadsskjema. Til tross for et godt informasjonsopplegg fra Landbruksdirektoratet, var det ikke alle søkerne som har fått med seg endringene. Det har ført til flere søknader om dispensasjon fra søknadsfristen enn vanlig, et har også vært mange klager.

Produksjonstilskudd: Fylkesmannen har mottatt 12 klager og 25 dispensasjonssøknader. Klagen dreide seg om ulike momenter som avkortning pga. dyrevelferdsvedtak fra Mattilsynet og uenighet om arealberegning. Dispensasjonssøknadene dreide seg i hovedsak om søknadsfristene.

Sjukdomsavløsning: Fylkesmannen har mottatt 1 klage på vedtak og 19 søknad om dispensasjoner. Klagen gjaldt søknadsfrist, og Fylkesmannen opprettholdt kommunens vedtak. Alle disposisjonssøknadene begrunnes i kravet til næringsinntekt, i all hovedsak omhandler dette nye gårdbrukere. Noen få saker gjelder søkere som har hatt store investeringer i forbindelse med utvidelse/ombygging og lignende.

Tidligpensjon: Fylkesmannen har mottatt 10 forhåndssøknader og 21 fullstendige søknader til behandling. 3 søknader har fått avslag og 3 søknader er påklagd.

Regionale miljøtilskudd: Fylkesmannen har mottatt sju klager på kommunenes vedtak for denne ordningen samt 6 søknader om dispensasjon. Klagen gjaldt blant annet kommunens behandling av søknaden samt vedtak om avslag pga. ulovlig inngrep i kulturlandskapet. Dispensasjonssøknadene gjaldt alle søknadsfrist.

SMIL: Fylkesmannen har fått en klage på kommunens vedtak. Vi opprettholdt kommunens vedtak om å inndra tilskuddet pga. manglende oppfylging av vilkår. Det ble avslått en søknad om forlenget arbeidsfrist utover fem år.

Klage- og dispensasjonssaker

Betegnelse på rapporteringskrav	Klager medhold	Klager delvis medhold	Klager avslag	Klager under behandling	Dispensasjoner innvilgelse	Dispensasjoner avslag
Produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid	2	2	7	1	20	5
Avløsning ved sykdom og fødsel mv.	0	0	1	0	19	0
Tidligpensjon for jordbrukere	0	0	3	0	0	0
Regionale miljøtilskudd	0	0	7	0	6	0
SMIL	0	0	1	0	0	1
NMSK	0	0	0	0	0	0

Rapporter i henhold til tabell... (fra kapittel 7.3.9.10 i TB)

Rapportere på

Rapporter i henhold til tabell:

- Antall mottatte redegjørelser fra kommunen for avkortning av tilskudd (kopi av brev som er sendt søker), samt antall kommuner som har sendt dette (søknadsomgangen januar 2017).
- Antall mottatte redegjørelser fra kommunene i saker hvor det ikke avkortet selv om det er avdekket avvik som ville medført merutbetaling (begrunnelse skal sendes FM i PT-4100B), samt antall kommuner som har sendt dette (søknadsomgangen januar 2017).

Kommunene har levert inn lister for 4100 A og B. Det er imidlertid ulik praksis hvor utførlig det redegjøres for vurderingene som er gjort der det ikke skal trekkes.

Kopi av vedtaksbrev om avkortning og trekk er mottatt fra de kommuner som er aktuelle.

Avkortinger produksjonstilskudd

	Antall mottatte redegjørelser	Antall kommuner som skulle sendt redegjørelse	Antall kommuner som har sendt redegjørelse
Redegjørelse fra kommunen for avkortning av tilskudd (kopi av brev som er sendt til søker)	25	15	15
Redegjørelse fra kommunen i saker hvor det ikke avkortet selv om det er avdekket avvik som ville medført merutbetaling (begrunnelse i PT4100B)	273	25	15

Fylkesmannen skal gi en samlet egenvurdering... (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en samlet egenvurdering av hvordan arbeidet med 0-24 samarbeidet har fungert i henhold til embetets målsettinger og ambisjoner. Herunder skal det framkomme hvilke egne mål som er satt for arbeidet. I egenvurderingen skal fylkesmannen vurdere hvilke tiltak som har gitt de beste resultatene og i størst grad bidratt til samarbeid og samordning i og mellom kommuner og fylkeskommunen, tjenester og institusjoner som arbeider for og med utsatte barn og unge og deres familier.

I virksomhetsplanen for 2017 var barn og unge et av fem overordnede fokusområder. Dette fordi det treffer bredt, langt utover skole, barnehage og helse. Det handler også om planarbeid, tilgjengelighet, kultur, inkludering, ressursforvaltning, dagens og morgensdagens oppvekstvilkår.

Barn og unge er ressursene for framtida. Trygge og gode rammer i oppvekstmiljø og familie forutsetter et samspill mellom ulike sektorer. Fylkesmannen er opptatt av å legge til rette for trygge oppvekstvilkår, redusere frafallet i videregående skole og å øke andelen av befolkningen i Oppland med høyere utdanning.

Det ble i 2017 gjennomført kompetansehevingstiltak på tvers av sektorene. Temaene for disse var taushetsplikt, meldeplikt, opplysningsplikt, skolevegring. Dette har vært viktig for å få lik forståelse av regelverket i de ulike sektorene. I tillegg for å bidra til videreutvikling og samhandling i tjenestene.

Det har vært sterkt fokus på implementering av nytt kap 9a i opplæringsloven. Embetet har gjennomført til sammen åtte regelverksamlinger. Oppstartsamlingen var for

skoleeiere om nytt regelverk, og to samlinger var forbeholdt private skoler og fylkeskommunen. På samlingene har vi hatt fokus på aktivitetsplikten og dokumentasjonsplikten. I egen saksbehandling knyttet til håndhevingsordningen har embetet lagt stor vekt på implementering av Barnekonvensjonens bestemmelser, blant annet knyttet til vedtaksmaler og rutiner. Embetet har innført konkrete endringer i egen praksis knyttet til barnets rett til å bli hørt og barnets beste – vurderinger. Embetet har ikke gjennomført evaluering av innsatsen så langt, men vi observerer at samhandling lokalt på dette feltet får større oppmerksomhet, og at andre yrkesgrupper kobler seg på og ber om veiledning på regelverk.

Fylkesmannen har inngått en avtale med Høgskolen i Innlandet om gjennomføring av kompetansetiltak overfor kommunene, knyttet til arbeid med flyktninger. (jf. brev til fylkesmennene fra Udir 20.01.2017 og supplerende tildelingsbrev) Tema for kompetansetiltakene er andrespråkspedagogikk, og målgruppen er lærere i grunnskolene i fylket. Tiltakene gjennomføres i 2018.

Forsøket NAV- veileder i videregående skole har bidratt til bedre samhandling og samarbeid NAV og skole. Det har gitt bedre forståelse for hverandres arbeidsfelt. NAV og den videregående skolen ønsker å få dette inn i vanlig drift etter forsøket er over.

Valdresprosjektet – et samarbeidsprosjekt mellom embetet, Statped Sørøst og to kommuner i Valdres-regionen har pilotert en samarbeidsmodell og en metodikk for å arbeide systematisk, målrettet og konkret for å bedre utbyttet av ordinær og særskilt tilrettelagt opplæring. Avslutningen av prosjektet ble utsatt til våren 2018.

Det er i 2017 vært fokus på skole og samarbeid med skole i våre tilsyn med barneverninstitusjoner. Ut av dette fokuset ble det initiert et samarbeid mellom helse- og sosialavdelingen og oppvekst- og utdanningsavdelingen om et felles tilsyn med Fylkeskommunen, skole og barneverninstitusjonen. Formålet med tilsynet er å sikre barnevernsbarns rett til skolegang. Tilsyn blir gjennomført mars 2018.

Fylkesmannen skal også kort redegjøre... (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal også kort redegjøre for områder der det er særlige utfordringer knyttet til tjenestetilbud for utsatte barn og unge.

Områder hvor det er særlige utfordringer knyttet til tjenestetilbud for utsatte barn og unge er tverrfaglig samarbeid og samordning. Enkelte kommuner har jobbet spesifikt med dette. Det var dette som gjorde at vi valgte taushetspliktsamlinger med fokus på samarbeid. Da dette er en utfordring ute i kommunene.

Kommuneøkonomien er også en utfordring knyttet til tjenestetilbudet for utsatte barn og unge.

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse... (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse for arbeidet og erfaringene embetet har gjort seg i det tverretatlige samarbeidsprosjektet med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Utdanningsdirektoratet for å bedre opplærings situasjonen og skoleresultatene til barn og unge i barnevernet. Herunder bes det om en redegjørelse for status rundt embetets arbeid med informasjon og motivasjon til bruk av veilederen «Samarbeid mellom skole og barnevern – En veileder».

Fylkesmannen i Oppland startet planleggingen av et samhandlingstilsyn mellom helse- og sosialavdelingen og oppvekst- og utdanningsavdelingen i 2017. Tilsynet er rettet mot Fylkeskommunen, skole og barneverninstitusjoner. Tilsynet gjennomføres mars 2018. Veilederen har vært sentral i planleggingen av tilsynet.

Veilederen har videre vært sentral i revidering av rutiner for tilsyn ved barneverninstitusjoner, samt i arbeidet med hendelsesbaserte tilsynssaker - der det har vært aktuelt.

Veilederen er i møter blitt tatt opp med kommunene og institusjonene i Oppland.

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse... (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse for arbeidet og erfaringene embetet har gjort seg i det tverretatlige samarbeidsprosjektet med Arbeids- og velferdsdirektoratet med «Forsøk med NAV-veileder i videregående skoler». Herunder bes det om en redegjørelse av konkrete tiltak i embetet og planer embetet har for det videre arbeid i fylket.

Prosjektet er på god vei i forbindelse med de organisatoriske målene som er satt. Spesielt i forhold til lederforankring. Prosjektet har ført til innsikt i hverandres kompetanse og tilstedeværelse.

Prosedyrer og rutiner for avklarings- og avbruddsmøter er utarbeidet.

Samarbeid og arenaer for dette er en kontinuerlig prosess og stadig under utvikling. NAV-veilederne har i ved skoleårets begynnelse vært inne i alle klasser og hatt en time. Dette har vært positiv. Det har vært gjennomført intervju trening og mye mer.

I forhold til resultatmål så har flere slutta/ikke fullført sammenlignet med i 2016. Statistikken viser ikke godt nok hva som er årsaken til dette.

Fylkesmannen ser det som viktig å få dette implementert i fylket. Raufoss videregående skole, NAV Vestre Toten, NAV Østre Toten og Vestre Toten kommune ønsker å videreføre dette etter prosjektperioden. Prosjektet skal spre sine erfaringer til de andre videregående skolene og NAV i fylket. I tillegg vil det være viktig å få med andre samarbeidspartnere som for eksempel psykisk helse. Det må legges opp til at hver enkelt skole/nav/kommune må finne den løsning som er best for sin region eller kommune. Det kan Fylkesmannen være med å støtte opp under i vår dialog med kommunene.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Generelt har alle departementsområder på både 0525 og fagmidler en økning pga. endret regnskapsføring av pensjonspremien til Statens pensjonskasse fra 2017, 12% arbeidsgiverandel, samt arbeidsgiveravgift. ASD: Økt belastning på prosjektmidler. BLD: En stilling overført fra fagmidler, tilsvarende redusert på fagdep. HOD: Mindre sykefravær og vakanser, styrking med en legestilling siste del 2017. JD: Overført prosjektmidler beredskap til 0525, tilsvarende redusert på fagdep. KLD: Plan overført til KMD. KMD: Økning skyldes i hovedsak plan overført fra LMD og KLD, mindre prosjektmidler, midlertidige stillinger, avregning vedr. nye kontorlokaler. KD: Finansierte midlertidige, bare delvis prosjektfinansierte. LMD: Plan delvis ført på landbruk i 2016, overført til KMD. Andre: Ingen vesentlig endring. Endringene må ses i sammenheng med endringer på fagdepartementene.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2017	Fagdep. 2017	Kapittel 0525, 2016	Fagdep. 2016
Arbeids- og sosialdepartementet	1 382	1 154	1 282	772
Barne- og likestillingsdepartementet	4 567	72	2 861	599
Helse- og omsorgsdepartementet	12 416	2 503	9 592	1 799
Justis- og beredskapsdepartementet	4 678	7 771	3 062	7 897
Klima- og miljødepartementet	18 194	3 715	16 052	3 743
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	38 805	968	30 971	1 462
Kunnskapsdepartementet	7 518	5 157	6 107	4 108
Landbruks- og matdepartementet	14 160	0	13 577	0
Andre	675	338	825	223
Sum	102 395	21 678	84 329	20 603

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Embetet løser samfunnsoppdraget på en god måte innenfor våre gitte økonomiske rammer. Imidlertid vil Fylkesmannen i Oppland påpeke at de siste års rammekutt som følge av Avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen (ABE-reform) skaper noe utfordringer iht. prioritering i oppgaveløsning, da oppdragsmengden til embetet er minst like stort som tidligere, mange oppdrag er fortsatt noe detaljert og i mindre grad tilpasset fylkets særegenhet og risikobilde.

For embetets regnskapsresultat for alle kapitler/poster viser vi til årsregnskapet i kapittel 6.

3.6 Andre forhold

Se øvrige punkter over.

4 Styring og kontroll i embetet

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Embetet har en godt forankret og omforent virksomhetsplanlegging som starter november/desember og avsluttes innen utgangen av februar hvor alle avdelinger tar utgangspunkt i strategi, tildelingsbrev og virksomhets- og økonomiinstruks og overordnede fokusområder. Fokusområder i overordnet virksomhetsplan for 2017 har vært;

- Utsatte barn og unge
- Integrering og inkludering
- Grønt skifte
- Kommunediolog
- Omstilling og effektive arbeidsmetoder
- Relasjons- og tillitsbasert kultur

Budsjett- og fireåring økonomiplan, virksomhetsplan og overordnet risikokart behandles i sammenheng og i henhold til et helhetlig styringshjul, og tiltak for fokusområder, prioriteringer og risikovurderinger legges frem for ledelsen. Det vurderes at denne planleggingen, styring og oppfølging av oppgaveløsning fungerer hensiktsmessig, skaper forutsigbart og er kjent og forankret hos ansatte.

Virksomhetsplan, budsjett salderes/vurderes to ganger årlig og risikokartet vurderes løpende og tas til behandling i ledergruppen hvis særskilte risiko oppstår.

Ledergruppen har ukentlige møtepunkter. Samarbeidsutvalg har fire faste årlige møter og ellers ved behov.

4.1.1 Embetets risikostyring

Embetet har en risikostyringspolicy som beskriver hvordan risikovurderinger skal gjennomføres og brukes. Risikovurderinger gjennomføres i forbindelse med virksomhetsplanleggingen og fortløpende gjennom året. Det er gjennomført fire egne møter om risikostyring i ledergruppa, samt at risikokartet gjennomgås i budsjettsalderingsprosessene. Risikostyring er en integrert del av mål- og resultatstyringen i avdelingene og embetet.

Områder med høy risiko i 2017 har vært klagesaksbehandling innen byggesak, vergemål, klagesaker helse samt barnevern. Det er gjort tiltak for å redusere risiko fortløpende gjennom året.

Embetet har tatt i bruk Risk-Manager innenfor modulene dokumentstyring, avvikshåndtering og ROS-analyse.

4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Både Økonomistyring, virksomhetsplanlegging og overordnet risikostyring følger et årshjul. Årshjulet skisserer roller, ansvar og frister og bidrar til internkontroll på området. Det er utarbeidet budsjettstyringsprinsipper som beskriver hvilke fullmakter som tilligger de ulike rollene, og som også bidrar til internkontroll på området. Det utføres internervisjoner av utvalgte tilskuddsordninger årlig. Det utarbeides ulike styringsrapporter fra Agresso som bidrar i regnskapsoppfølging osv. gjennom året. Avdelingslederne har også selv tilgang til Agresso og kan selv tilpasse egne styringsrapporter for oppfølging av prosjekter osv. Det vurderes at embetet i 2017 har hatt tilfredsstillende økonomistyring og kontroll jf. økonomireglementet.

Fylkesmannen i Oppland har tatt i bruk Risk Manager - system for informasjonssikkerhet, avvikssystem og risikostyring. Embetet har klare rutiner for å melde avvik. Det er fortsatt relativt få avvik som meldes i Risk Manager, men flere enn i 2016. Avvik som er meldt i 2017 har bl.a. annet handlet om feilsending av utgående post, avvik på bruk av personopplysninger i utgående post, avvik i henhold til informasjonssikkerhet. Det ble høsten 2017 gjort en større revisjon og gjennomgang av rutiner for informasjonssikkerhet i embetet. Det er høyt fokus på å gjøre avviksmeldesystemet i Risk Manager bedre kjent og tatt i bruk.

Saksbehandlingsverktøyet ePhorte utgjør internkontroll av saksflyt, journalverdig dokumentasjon og arkivproduksjon i embetet. Dette sees i sammenheng med alle tilhørende rutiner, prosedyrer, retningslinjer og regelverk når det gjelder dokumentfangst, journalføring, håndtering av innsyn og kvalitetssikring av de ulike stegen i arkivdanningen mm. Fylkesmannen har oppdatert arkivplan for embetet.

Embetet har kjente rutiner for HMS-arbeid, årlig vernerunde og faste AMU-møter 3 ganger i året og ellers etter behov. Psykososialt arbeidsmiljø kartlegges i forbindelse med vernerundene. Risikovurderinger etter vernerunder i 2017 handlet i hovedsak om inneklime i det nye kontorbygget og ergonomiske forhold rundt kontorarbeidsplassene. Etter innflytting i bygget i 2015, som er et A-bygg, erfarer vi at det er i større grad enn i eldre bygg kreves at vi som jobber her tilpasser oss bygget.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Bemanningsfaktoren i embetet var i 2017 126 årsverk, og det er ved utgangen av 2017 registrert 145 lønsmottakere ved embetet. Det ble gjort nedskalering av 9,4 faste årsverk i perioden 2013-2015. Bakgrunnen til dette var langsiktig framskriving av økonomi jf. nedtrekk i ramme for tildeling - "produktivitetseffektivitet", og mål om konkret avsetning til økning av lønnsnivået i embetet for å være konkurransedyktig ved rekruttering og for å beholde erfarene kompetanse i embetet. Det ses fortsatt behov for ytterligere nedjustering av faste årsverk ved langsiktig framskriving. Dette vil bli vurdert i forbindelse med ny bemanningsplan for nytt embete fra 1. januar 2019, ny budsjettfordelingsmodell for Fylkesmannsembetene og gevinstrealiseringsplaner.

Fylkesmannen i Oppland sine ansatte har samlet sett svært høy kompetanse og embetet er en kompetansebedrift. Vi har i dag kompetanse til å løse de oppgaver og oppdragene vi skal, men har som andre også sårbarhet i form av på nøkkelpersoner, på enkelte områder. Dette drøftes og rettes tiltak mot i forbindelse med risikostyring og virksomhetsplanlegging.

Vi ser at søkermasse i rekrutteringsprosesser er god, og oppfatter at Fylkesmannen i Oppland er en attraktiv arbeidsplass i vår region.

Vi vurderer også at vi på noen områder kunne hatt nytte av styrket kompetanse, dette gjelder bl.a. god samfunnskunnskap og omstilling og endringsarbeid. Dette legges til grunn i rekruttering av nye medarbeidere. Det ble i 2017 lagt til grunn ny kompetanseplan i embetet.

Kapasiteten i embetet er i hovedsak tilstrekkelig til å prioritere de viktigste oppgavene, men det er sårbarhet på enkelte områder, jf. risikokart for 2017, se kap. 4.1.1

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet har et skybasert internkontrollsystem, House of Control, hvor alle avtaler med eksterne (abonnement, husleieavtaler, serviceavtaler, lisensavtale m.m.) og eiendeler (IKT-utstyr, kunst, møbler m. m) ajourføres. Systemet House of Control bidrar til oversikter over eiendeler og gjeldende avtaler, melder fra om frister, generer oversikter, rapporter osv.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Riksrevisjonen hadde ingen merknader til Fylkesmannen i Oppland sitt regnskap og budsjettdisponering for 2016. Revisjon av regnskap, budsjett disponering for 2017 er ikke avsluttet fra Riksrevisjonens side pr. 28. februar 2018.

I henhold til årlig overordnet sikkerhetsrevisjon og egenvurdering av informasjonssikkerhet ble det høsten 2017 iverksatt full gjennomgang og revisjon av alle rutiner som dekkes av Informasjonssikkerhetsinstruks og Informasjonssikkerhetspolicy. Vi bruker Nano-learning i organisasjonen hvor bl.a. informasjonssikkerhet har høyt fokus. Egenvurdering av informasjonssikkerhet gjøres årlig

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

IA

Embetet jobber systematisk med sykefraværarbeid, og har gjennom mange år har hatt et lavt sykefravær, og 2017 er ikke noe unntak.

Gjennom året har hadde vi jevnlig kontakt med Bedriftshelsetjenesten. Dette innebærer at vi bedre kan ivareta HMS-arbeidet og følge opp medarbeidere som har behov for det, samt å iverksette tiltak som forebygger sykefravær.

Embetet har også i 2017 hatt vernerunder og møter i Arbeidsmiljøutvalget.

Redusert funksjonsevne – inkludering av personer utenfor arbeidslivet

Fylkesmannen i Oppland skal, så langt det er mulig, legge til rette for at medarbeidere som får redusert sin funksjonsevne fortsatt skal kunne være i arbeid. Konkret vil dette si:

- Fokus på arbeidsevne og tilrettelegging ved reduksjon av arbeidstakers funksjonsevne
- Fokus på å bidra til å oppfylle overordnet målsetting om at flere nyttilsetninger i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne. Det skal i utlysningsteksten oppfordres til at de med nedsatt funksjonsevne skal søke, og samtlige i denne gruppen innkalles til intervju så fremt de er kvalifisert til stillingen
- Fylkesmannen stiller seg positiv til å inkludere personer på arbeidsmarkedstiltak.

Seniorene i embetet

Embetet har 34 ansatte over 60 pr 31.12.17.

Ansatte over 60 år får tilbud om pensjonsforberedende kurs.

Det er fremforhandlet lokal særavtale om seniordager jf. HTA 5.6.1 b. Det er lagt vekt på åpen dialog rundt arbeidssituasjonen for seniorene, ved at det bl.a. er lagt inn et eget avsnitt i skjema for medarbeidersamtalen knyttet til seniorer.

Embetet skal, så langt det er mulig, stille seg positiv til søknader om delpensjon.

Livsfaseorientert personalpolitikk

For Fylkesmannen i Oppland er det viktig å stimulere til et arbeidsmiljø hvor vi har tillit til hverandre, er stolt av arbeidet vi gjør, og hvor vi opplever fellesskap med våre kollegaer. Partene utarbeidet i 2016 en livsfaseorientert personalpolitikk.

Frisklivsaktiviteter

- Ansatte fikk i 2017 mulighet til å bruke en time av arbeidstiden i uka til trening.
- Pausegymnastikk 20 minutter en gang i uka med instruktør.
- "Sykle til jobben"-aksjonen
- Mulighet for medlemskap i FYK bedriftsidrettslag som tilbyr ulike aktiviteter
- Embetet hadde flere lag med på stafettbirken. Resten av embetet kunne være med som heiagjeng kombinert med at vi hadde skidag med grilling og kos.

Nytt bygg

Vi flyttet inn i nytt bygg i juni 2015. Den første tiden har vi hatt fokus på tilpasse oss å leve i et A-bygg, og å gjøre de tilpasningene i bygget som er hensiktsmessige. Bedriftshelsetjenesten og huseier har vært påkoblet mht å gjøre innneklimamålinger og vurderinger.

Personalsaker

Embetet har i 2017 hatt utfordrende personalsaker som har krevd mye oppfølging. Noen av sakene har vært av en slik karakter at det har krevd involvering fra embetsledelsen og betydelige arbeidsressurser.

LIKESTILLING OG LIKEVERD

Lønn fordelt på kjønn

Vi ser at menn i gjennomsnitt tjener noe mer enn kvinner i vårt embete (totalt i embetet tjener kvinner 94,6 prosent av det menn tjener). En del av forklaringen ligger i at kvinner er overrepresentert i de lavest lønnede stillingskategoriene. Samtidig er dette noe vi må ha fokus på ved lønnsfastsetting.

Deltidsstillinger / midlertidige stillinger

Det er flere kvinner enn menn som har midlertidig stilling eller deltidstilling. De aller fleste deltidstillingene er bestemt av den ansatte selv, i form av AFP, delvis uføret eller omsorgspermisjon.

Når det gjelder midlertidige stillinger ser vi at vi har flest kvinnelige søkere til engasjement av kortere varighet, og de er gjerne nyutdannede.

Universell utforming

Embetet har et resepsjons- og inngangsparti hvor det er tatt hensyn til at det skal være tilrettelagt for syns- og funksjonshemmede bl.a. ved automatisk døråpner og trimfri adkomst. Vi har sensorstyrt belysning, riktig farge- og kontrastbruk og teleslynge i større møterom. Vi har heiser som er store nok for elektriske rullestoler, og handikaptaolett i alle etasjer.

Embetet foretar individuelle tilrettelegginger av arbeidsplasser og arbeidsoppgaver for ansatte med spesielle behov og/eller funksjonshemninger. Vi er tilknyttet HMSleverandør som kan bistå i dette arbeidet. Vi har god kontakt med Arbeidslivssenteret, og konfererer med de når det er hensiktsmessig.

Rekruttering

Vi har en mangfolderklæring i utlysningsteksten og opplyser om at vi vil legge forholdene til rette for søkere med redusert funksjonsevne.

Vi kaller kvalifiserte søkere fra underrepresenterte grupper inn til intervju. Vi gjennomfører en nytilsatt samtale der nytilsatte informeres om bl.a. embetets tilretteleggingstilbud, og den nytilsatte kan informere om sine ønsker og behov.

4.3 Andre forhold

Fra mai 2017 er det jobbet med å forberede sammenslåing av Fylkesmannsembetene i Hedmark og Oppland. Arbeidet har tiltatt utover året og særlig høsten 2017 har alle ansatte vært involvert i vesentlig grad. Arbeidet er organisert iht. sentral omstillingsavtale, føringer og mandat fra KMD samt prosessplan for Lokal omstillingsgruppe. I tillegg er det opprettet et "Administrativt gjøremålsprosjekt" for å gjennomføre den administrative og tekniske fusjonen som går utenom medbestemmelsesapparatet, omstillingsavtale osv.

5 Vurdering av framtidutsikter

5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Innledning

Embetet har god måloppnåelse. Dette skyldes i hovedsak svært dyktige og erfarne medarbeidere. Fylkesmannen er en kunnskapsbedrift, og medarbeiderne er hovedressursen. Noen fagmiljøer er likevel små og sårbare. Dette vil bedre seg etter sammenslåingen med Fylkesmannen i Hedmark.

Flere elementer gjør at oppdrag er i spill, blant annet ekspertutvalget, FMFA, sammenslåing av embeter og flytting av arbeidsplasser mellom Lillehammer og Hamar. Flere av disse endringene kan påvirke kvalitet og kompetansetilgang, noe som kan gå utover utviklingsarbeidet i embetet. Imidlertid vil slike endringsforhold også skape muligheter for nye utviklingsmål for måloppnåelse og kvalitet. Under listes noen forhold som kan påvirke oppgaveløsningen på sikt. Fylkesmannen er rigget for å kunne bidra innen oppgaveløsning og forebygging innen alle disse områdene gitt at ressurstilgangen opprettholdes og at kompetanse beholdes.

Klimaendringer

Konsekvensene av klimaendringene blir stadig mer synlig. Klima er et område som gjelder alle Fylkesmannens fagområder. Fylkesmannen har hatt oppdrag innen klima og klimaendringer i flere år, men har blitt styrket for 2018. Det er stor faglig enighet om at klimaet er i endring, og det må følgelig forventes at området også vil være fremtredende frem i tid. Fokus på klima og klimaendringer vil medføre at området må gis prioritet, noe som kan gå utover andre oppdrag.

Totalforsvaret

Totalforsvaret skal videreutvikles. Dette er et oppdrag Fylkesmannen har hatt før, men som skal styrkes betydelig i 2018. Som en del av dette blir Fylkesmannen også involvert i øvelse Trident Juncture 2018. Oppdraget utgjør en vesentlig endring som ikke er tilleggsfinansiert. Dette kan medføre at andre oppdrag blir nedprioritert.

Ekspertutvalget: Endring av oppgaver

Ekspertutvalget la fram sin anbefaling om nye oppgaver til fylkeskommunene den 1. februar 2018. Flere av Fylkesmannens oppgaver er anbefalt overflyttet til fylkeskommunen. Dersom en stor del av anbefalingene blir vedtatt, vil dette i en overgangsfase få konsekvenser for oppgaveløsningen. Det er også verd å merke seg at det også kan bli større forskjeller mellom regionene dersom det overføres politisk makt fra stortinget og statlige virksomheter til regionalt nivå. Oppgaver som flyttes bør derfor være av en slik art at regionale forskjeller ikke har stor betydning. Vi vil levere egen høringsuttalelse om dette.

Kommunestruktur og fortsatt kommunereform

Etter kommunereformen i 2016 og 2017 ble det ingen kommunesammenslåinger i Oppland. Regjeringen varsler at kommunereformen fortsetter, og oppfølging av dette er også gitt i oppdraget for 2018. Form og innhold er foreløpig ukjent, og nærmere føringer vil bli gitt i kommuneproposisjonen for 2019. Dersom dette oppdraget er omfattende, kan det også få betydning for Fylkesmannens oppgaveløsning forøvrig.

Sammenslåing av embeter, flytting av arbeidsplasser

I 2017 ble det besluttet at Hedmark og Oppland fylkesmannsembeter skulle slås sammen. Det ble videre bestemt at embetet skulle samlokaliseres til Lillehammer med en organisatorisk enhet på Hamar. Denne endringsprosessen, herunder også geografisk inndeling, kan føre til kompetansetap i begge organisasjoner. Det ses noen tendenser til det hos Fylkesmannen i Hedmark, men foreløpig ikke hos Fylkesmannen i Oppland. Det er etter drøftinger i lokal omstillingsgruppe for sammenslåingsprosessen besluttet virkemidler som tas i bruk i omstillingen. Vi håper og tror at disse kan bidra til at ansatte blir med i det nye sammenslåtte embetet.

Vergemål

Vergemål har vært underfinansiert siden starten i 2013. Dette ble understreket i statsbudsjettet for 2018. Dette har medført stort arbeidspress på ansatte innen vergemål og en lang saksbehandlingstid for visse sakstyper. I statsbudsjettet for 2018 ble det gitt en økt tildeling til vergemålsområdet. Det forutsettes at finansieringen opprettholdes over flere år. I motsatt fall vil det ha negative konsekvenser for både kvalitet og saksbehandlingstid på vergemålsområdet.

5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Gevinstrealisering og omstilling

I forbindelse med sammenslåing og ny geografisk inndeling av Fylkesmannen i Hedmark og Oppland er det forventet en gevinstrealisering. Hvor stor denne forventningen blir og hvor lang fristen er på å innfri forventningen, vil være av betydning for embetets oppgaveløsning. Fylkesmannens hovedutgift er lønn. Mindre bevilling betyr færre ansatte og færre til å løse oppdrag. Embetets utgifter er i mindre grad EBA, men dette er likevel en betydelig utgiftspost. I denne sammenheng må det bemerkes at departementets beslutning om å opprettholde to tjenestesteder, fratar embetet gevinstrealiseringen innen EBA, som normalt er en stor del av gevinstrealisering i fusjoner.

Budsjettfordelingsmodell

I tillegg til gevinstrealiseringen vil det lanseres en ny budsjettfordelingsmodell for de sammenslåtte embetene den 1.1.19. Foreløpige modeller tilsier mindre tildeling til det nye Fylkesmannsembetet i Innlandet enn det embetet i Hedmark og embetet i Oppland ville fått hver for seg. Vi forventer at det blir en overgangsordning og at en eventuell mindretildeling på sikt medregnes som en del av gevinstrealiseringen, dvs. at gevinstrealisering utregnes i forhold til 2018 budsjettene.

Fylkesmannens fellesadministrasjon (FMFA)

FMFA er besluttet opprettet og trer i kraft samtidig med nye embeter den 01.01.2019. Det er fortsatt ikke avgjort hvilke oppgaver som overføres til FMFA. Hvordan og i hvilken grad denne overføringen skjer vil i en periode ha innvirkning på oppgaveløsningen.

Digitalisering og kanskje også robotisering vil på sikt påvirke både det å drifte et nytt fylkesmannsembete som virksomhet og hvordan oppgaveløsning skjer. Ny IKT-strategi for Fylkesmennene forankrer og setter mål for digitalisering på en annen måte enn tidligere, og vi mener den på sikt vil føre til økt og forbedret digitalisering.

5.3 Andre forhold

Se pkt 5.1 og 5.2

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Oppland.pdf](#)

FYLKESMANNEN I OPPLAND
Org. nr.: 970350934

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Fylkesmannen i Opplands årsregnskap for 2017. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2017.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at kr 296 444 537 er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening gir Fylkesmannen i Opplands årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter i 2017 og av mellomværende med statskassen per 31. desember 2017, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–IV). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen. Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsen og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverk for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999), alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og ISSAI 1000–2999.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde

Vi kommuniserer med ledelsen og informerer det overordnede departementet, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk for økonomistyring, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss med moderat sikkerhet om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk for økonomistyring. Uttalelsen bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til ISSAI 4000-serien, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk for økonomistyring.

Oslo; 09.04.2018

Etter fullmakt

Erna Jørgensen Lea
ekspedisjonssjef

Kari Kay
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur